

Jesúsxō Tāpimisfāfe Aponifo Keskara

“Niospa āfe Yōshi Shara matoki nīchixii kiki,” ixō Jesús yoini aōxō tāpimisfo

1 ¹Teófilo, ě mia anā kirika kenexoni mia yoikī. Ĕfi Lucaski, mia kirika fomaini. A Jesús nai mēra kayoxoma afama mīstiffo fayaná ato tāpimapaoni keskara yoikī ě mia kirika kenexō fomayoni, mī tāpinō. ²⁻³Mā Jesús retēfifono oxa rafeta anā otoni. Mā otoxō aōxō tāpimisfo ato ifixō ato tāpimani Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino akairi fetsafo tāpimanōfo. A metasitafo ato ispaketsani a aōxō tāpimisfo. “Nafo ea metasitafokī ōikapo,” ato fani ōikakī tāpisharanōfo. Mā anā nia afia ipaoni keskara ixō tāpinōfo ato yoisharani nai mēra kayoxoma. Cuarenta nia oxata ato tāpimasharani chipo katāxiki ato yoipakeyoni a Nios xanīfoōnoa ato yoisharapakeni. Nāskax Apa Nios ari kani nai mēra.

⁴Nai mēra kayoxoma anā pena fetsa aōxō tāpimisfo yoisharani iskakafakī: “Nonoax fakifoyoyamakāfe. Ĕ mato yoisharayanō, mā nikasharanō. Ĕfe Epa āfe Yōshi Shara matoki nīchixii kiki a ě mato yoimis keskafakī. Mā mā nikafafainakī ě mato yoiaito. Nāskakē na Jerusalén anoxō manayokāfe, ěfe Epa āfe Yōshi Shara mato mēra naneyonō. ⁵Juan mato maotisafakī faka mēra ikimapakeni Niospa māto chaka mato soaxonano mā ato ōimanō.

Nāskafakīri samama fatora penata Niospa āfe Yōshi Shara mato mēra naneaino mā shinā sharaya ixii.”

Jesús nai mēra kani

⁶Anā ano fisti Jesús fe ichanāxaxō yorafāfe yōkanifo iskakafakī: “Ĭifo, iskaratīa nōko kaifo israelifāfe āto xanīfo mī ikimē? ĬAnā nafa nōko xanīfo ixiimamē?” fanifo yōkakakī.

⁷Askafafāfe Jesús anā ato yoini iskakafakī: “Tsōa tāpiama. Epa Nios fistichi tāpia. Afetīara inōpokoi mā tāpitiroma. ⁸Mā tāpiyamafitirono Niospa āfe Yōshi Shara mato mēra naneano aōxō mā afama mīstiffo tāpitiroma. Nāskakē mā eōnoa ato yoitiro mēstekōi. Taefakī nā Jerusalén anoafō yoita, nā Judea anoafō yoita, nā Samāria anoafō yoita, keyokōi nā maitio anoafō eōnoa mā ato yoitiro,” ixō Jesús aōxō tāpimisfo yoini.

⁹Nāskata mā ato yoita Apa Niospa ifiaino nai mēra kani. Aōxō tāpimisfāfe ōiaifono fininākfā kani. Mēstekōi māpeinīfōfani nai kōi mēra ikikainaito aōxō tāpimisfāfe anā ōinīfoma mā kaano. ¹⁰Nai mēra foisaifono feronāfake rafe ato ketaxamei nītanīfo rapati oxo shara safekanax ato yoinīfo iskakafakī: ¹¹“ĬNa Galilea anoafāfe, afeskakī mā nai mēra foisimē? Mā Jesús nai mēra kaa. Afetīara anā matoki oxii. Fatora penata afia mā kaito ōia keskara oxii kiki,” ixō feronāfake rafeta ato yoini.

**Jerusalén anoax aõxõ täpimisfo
ichanänifo**

¹²A mächifanē äfe ane Olivos anoax Jesús ronoinäkafā nai mēra kaito õikata anā anoris fenifo Jerusalén ano chaima. Un kilometro Olivos fe Jerusalén nā tiixõ rafe ini. ¹³⁻¹⁴Jerusalén ano nokokata pexe mēra ikifaikata fomākia mæpeinifofäkata a ikafo ano ikifainifo. Ano ikifaikanax ano fisti ax ichanänifo. Pedro ikaino, Jacobo ikaino (nā Jacobo äfe ane fetsa Santiago ipaoni), Juan ikaino, Andrés ikaino, Felipe ikaino, Tomás ikaino, Bartolomé ikaino, Mateo ikaino, Jacobo Alfeo fake ikaino, Simón Celote ikaino, Judas Santiago fake ikaino, Jesús onefetsafo ikaifono, Jesús äfe afa María ikaino, a kēro fetsafori ikaifono ano fisti ichanänifo Nios kīfikani. Nānoxõ pena tii Nios kīfifafäinifo.

¹⁵Askata pena fetsa yora rasi ciento veinte ichanänifo. Askaifono Pedro niinäkafā ato yoini ¹⁶iskafakī: “Efe yorafäfe, ea nikakõisharakäfe ã mato yoinõ. Na Judaspafi yorafo iyoita Jesús achifonõfo. ‘Fato Jesús mākī noko yoife,’ faifäfe, ‘Nakīa,’ ato fatto õikakī achitafo. Afia Niospa shināmanaino nõko xini David yoikī kirika kenepaoni keskafakī Judaspa ato yoita. ¹⁷Na Judas nofe rafemis noko akai keskari fakī Jesús ifini. Nāskakē nofeta yonoxofikatsaxakī mā chakafakī yorafo ato achimanita,” ixõ Pedro ato yoini.

¹⁸(Ato askafaito kori inäitafo äa anofi chakamenõ. Kori inäiafono anā anoris xanīfofo inäita. Nā kōri xanīfofofäfe mai fiitafo. Askata Judas äa tenexemeta ifiki nexeax ronoinäkafäita. Ronox ariax xetaori pakei mā nafaraxikax äfe poko napakemeita. ¹⁹Askaito nikaitafo Jerusalén anoxõ. Anoax äfe imi fokē nā mai aneitafo “Acéldama” ixõ aneitafo.

Nõko mekapa nõ yoitiro iskafakī: “Imi Mai” fakī.) ²⁰Askata anā Pedro ato yoini iskafakī: “Nõko xini David a inõpokoai yoikī kirika Salmos ano keneni a Judasnoa yoikī iskafakī:

A yõra äfe mai ano tsoa inõma, yoikī keneni. Nāskata anā yoini iskafakī:

Feronäfake fetsa a yonomis ano ikiakēkafanõ, ixõ anori yoikī noko kenexoni.

²¹“Nāskakē iskaratīa a feronäfake fetsa nõ ifinõ, a nofe Judas ipaoni keskara inõ. Fatora fetsa nõ ifinõ, a Jesús fe taefenai kafāsapaoni keskara nofe inõ. ²²Nā nofe ixõ õini Juan Jesús maotisafakī faka mēra ikimanaino, nāskakē mēxotaima nofe imis, akka mā Jesús nai mēra kaito nofeta õitakī, nāskakē nõ ifinõ nofeta ato yoimis inõ. Nofe rafexõ Jesúsnoa iskafakī yoinõ: ‘Mā Jesús nayofiax mā anā ofotaa,’ ixõ ato yoinõ,” Pedro ato fani.

²³Ato askafaino José Barsabás fe Matías nāno inifo. Nā rafe ato ifipaikī, “¿Fato nõ ifimē?” ixõ shinänifo. Nā José Barsabás äfe ane fetsa Justo. ²⁴Askata a rafe ifipaifakakī fisti ifinifo. Nāskakē Nios kīfinifo iskafakakī: “Epa Niospa, ¿fato nõ ifimē? Epa, mī nõko Ifoki. Keyokõi nõko õiti mēra mī täpikõiaiki. Nāskakē noko täpimafe fato mī ifiamākī nofeta mĩõnoa yoimis inõ. ²⁵Judaspa Jesús ato achimaita. Nāskakē Judas naax omiskõipakenaka. Nāskakē Judaspa anā miõxõ yonotiroma nofeta. Noko täpimafe fato a Judas ipaoni keskara ititromākī miõxõ ato yoimis inõ,” ixõ Nios kīfinifo.

²⁶Nāskakata äto ane rafe tokiriki kenexõ kesho mēra nanexõ napakefõfānaifono fisti pakeaito õikakī nā ifinifo. Matías äfe ane ini. Nāskakē Matías ifiafono nā feronäfake oncefõ feta Jesúsnoa yoimis ini.

Niospa Yōshi Shara ato ōiti mēra naneni

2¹ Askata judeofāfe āto fista Pentecostés ikaino a Jesús Ifofaafo pexe fisti mēra ichanānifo. ² Anoxō nikafo nai mēranoax oa nēfēfā oi itikikerani pexe mēraxō nikafo. ³ Nāskata ōiafo oa chii keskara fotopakekafāni. Oa nōko ana keskarafiāx oa chii rekēfo keskara maratamefāinafo ini. ⁴ Askaifono Niospa Yōshi Shara ato mēra nanetani. Askaino anā a meka fistichi tsoa mekanima. Meka fetsafāfe fisti rasi mekanifo Niospa Yōshi Sharapa ato meka fetsafamano.

⁵ Nāskaifono judeofāferi Nios Ifofapaikani Jerusalén ano ipaonifo, chai inoax fekanax. Nā Jerusalén ano inifo mai fetsa fetsatapafo anoax fekanax. ⁶ Anoxō nikafo oa nēfēfā oai keskara nikanifo. Askaito nikaferakani a Jesús Ifofaafo ichanāno ano ikitoshinifo. Tāpīpaikani afaa afeskaimākai ikanax. Nāskata nikafo a chai inoax feafāfe āto mekapa mekaifāfe nikanifo, fisti rasi āto mekapa mekaifono. “¿Afeskaxō nōko meka tāpiafomē? Nikakapo,” ato fakī fetsanifo. Askakanax ratei fetsenifo. ⁷⁻⁸ Rateyanā yoinānifo. Iskanifo: “Na Galilea anoafāfe nōko meka nikayamāfikatsaxakakī nōko meka tāpiafo nō nikai. ¿Afeskaxō tāpiafomē mai fetsanoax nō ofiafiano? ⁹ Akka nō Partia anoax oni. Fetsafori Media anoax fenifo. Fetsafori Elam anoax fenifo. Fetsafori Mesopotamia anoax fenifo. Fetsafori Judea anoax fenifo. Fetsafori Capadocia anoax fenifo. Fetsafori Ponto anoax fenifo. Fetsafori Asia anoax fenifo. ¹⁰ Askatari fetsafori Frigia anoax fenifo. Fetsafori Panfilia anoax fenifo. Fetsafori Egipto anoax fenifo. Fetsafori nā Africa fe, Cirene chaima nikakanāfo anoax fenifo. Akka fetsafori judeofo

Roma anoax fenifo; ¹¹ nāfo judeokōifo ini. Akka a Roma anoax feafori judeokōifoma inifo. Nāskafikaxō mā Nios Ifofakani judeofo keskara inifo. Askatari fetsafori Creta anoaxri fenifo. Askatari fetsafori Arabia anoaxri fenifo. Nōfi mai fetsa fetsatapafo anoax nō onikī,” ikanax yoinānifo. “Nāskax nō ichanāiyoi oa chai inoax, akka nōko mekapa mekaifāfe nō nikai. Nāskaito nikai nō ratei,” ikanax yoinānifo. “Na Galilea anoafō nōko mekakōichi xafakīākōi yoikani iskakani: ‘Niospa afama mīshti tāpikōia,’ ixō noko yoikani nōko mekapa. ¹² Afeskaxō na yorafāfe nōko meka nikayamāfikatsaxakakī noko yoiaifāfe nō ato nikasharakōi,” ikanax rateyanā yoinānifo: “¿Afeskai iskafomē?” ikanax.

¹³ Askaifāfe ōikakī a yora fetsafāfe ato iskafanifo: “¿Afeskai na yorafa pāekanax nōko mekapa mekakanimē?” ixō yorafāfe ato kaxemetsama fanifo ato ōsakakī.

Pedro Niospa meka ato yoini

¹⁴ Askaifono Pedro niinākafā Jesúsxō tāpimisfo oncefo feta fāsikōi mekainākafā ato yoini: “Ēfe kaifo judeofofāfe na Jerusalén ano ikafo feta, ea nikasharakāfe. ¹⁵ ¿Afeskakī pāekanax nōko mekapa mekakanira, mā noko faimē? Nafō pāekanima. Penamakai tsoa pāeima mā rama xini keyaino. ¹⁶ Nā mā nikai anori Niospa meka yoimisto Joel kirika keneni Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino. Nā iskanōpokoai yoikī kirika keneni iskafakī:

¹⁷ A ea Ifofaifo nā maniafo tii anoax ēfe Yōshi Shara āto ōiti mēra ē nanexii. Nāfo askayoi mā chaima nōko mai keyoaino. Afia penatari mātō fenafāfe ēfe meka yoixikani. Naetapafāfe ōiafo oa namakē ōia keskara ōixikani. Anifo tiitori eñoa

namaxikani. ¹⁸Askata a ea yonoxomisfori feronāfakefoya kērofoya ēfe Yōshi Shara ē ato mēra nanei fatora penata ēfe Yōshi Sharaōxō eōnoa ato yoinōfo. ¹⁹Afama mīshti tsōa ōimisma afo ē ato ispaxii nai arixō, nāmāxori ē ato afama mīshti ispaxii. Imi yafi chii āfe kōimāfāri ōixikani ē ato ōimanaino. ²⁰Askatari xinī anā chaxaxima, fakishkōi ixii. Oxeri oa imi keskarakōi ōshikōi ixii. Askata nāfo askai fetseyoi mā chaima māto Ifo oaino. Askata mā māto Ifo nokokōiaino keyokōichi xafakīa ōixikani. ²¹Mā askai fetseaino akka nōko Ifo yoikī fatorafāfe iskafaiāfāfe: ‘Ifo Cristo, ea shināfe, ē mefe ipaxanō,’ faifāfe ato ifixii, ixō Joel kirika keneni Niospa anori yoiaino,” ixō Pedro ato yoini.

²²Askatari Pedro anā ato yoini iskafakī: “Israelifāfe, * ea nikakāfe. Mā mā tāpia Jesús Nazarete anoa Niospa nai mēraxō nāmā nīchini, nāmāxō mato afama mīshti ōimanō afara sharafo fakī. Mato askafaino mā tāpinō Niospa Jesús nīchinikē. ²³Nāskafikē māfi Jesús achixō yora chakafo ināyameaki achixō cruzki mastanōfo. Akka reteyoafomano Niospa mā tāpixō Jesús nāmā nīchini: ‘Ēfe Fāke mato nāxoxii,’ ixō Niospa yoini mā tāpixō. Nāskakōikī mātōōxō yora chakafāfe reteyameafo Niospa yoini keskafakī. ²⁴Mā retetifafono Niospa anā Jesús otofani. Anākai omiskōinakama. Anākai nanakama. Anākai natiroma. ²⁵Askatari a xanīfo David afianori yoikī kirika mēra keneni Cristoōnoa āfe meka iskafakī:

Mē tāpia ēfe Ifo Nios efe itiani.

Efe ixō efeta aki kiki. Nāskaxō ea kexei tsōa ea fekaxtefanōma.

²⁶Nāskakē ēfe ōiti mēra ē fāsi

inimakōi Niospa ea kexesharaino. Nāskakē ē yoikī: ‘Nios fāsi sharakōi,’ ē fafafaāfāini. Ē Nios chanīmara fakōini afe ipaxakī ēfe yora ea fena faxōano. ²⁷Ea potayamaino ēfe fero mēsho omiskōipakenakama. Ēfe yora mai mēra nēteima. Epa Niosi, mī ea noi. Ēfi mī fakekōikī, ēfe yora mī pisi famaima. ²⁸Ē nafiakē mī ea nimapakenaka. Ē mia ari kai, mefe ikax ē inimakōixii,

ixō David yoini Cristoōnoa yoikī.

²⁹“Efe yora mīshtichi, ea nikakāfe.

Nōko xini David āa yoikī kenenima. Jesúsnoa yoikī keneni. Afetīama mā David nani. Mā nō tāpia a maia ano.

³⁰A nā askanōpokoai yoikī keneni.

Niospa David yoini iskafakī: ‘Ē mia yoi na chipo kāiyai mī fena ēfe Fakekōi ixii.

Mia keskara xanīfokōiri ixii. Ēfi Nioskī.

Ē mato pāraima,’ ixō Niospa yoini.

Niospa yoiaito nikakī David chanīmara fani, tāpini Niospa pārayamaino.

³¹Nāskakē David tāpixō a inōpokoai Cristoōnoa yoini iskafakī:

Nafiax otoxii. Nāskax āfe fero

mēsho omiskōipakenakama, āfe yorari pisinakama,

ixō David keneni. ³²Nā David yoini keskakōifakī Epa Niospa mā Jesús

otoakē nō ōita keyokōichi. ³³Mā otoax

mā nai mēra kaa Apa Nios ano.

Iskaratīa xanīfo finakōia Apa fe.

Nāskaxō Epa Niospa yoikī taefani

iskafakī: ‘Ēfe Yōshi Shara ē atoki

nīchixikai nāmā,’ ixō Niospa yoini.

Nāskakē Niospa āfe Yōshi Shara nai

mēraxō nāmā nīchia. Oa nēfēfā keskara

Niospa āfe Yōshi Shara nokoki nīchia.

Nāskakē nō māto meka

nikayamafikatsaxakī nō meka fetsafāfe

nō mekai fetsea. Mā chai inoax oxō mā

noko nika, nō māto mekapa mekai

* 2.22 Israelifo āto ane fetsa judeofo ipaoni.

fetseaito. ³⁴⁻³⁵Nāskakē māri tāpikāfe, nānori David kirika kenenikī Jesúsnoa yoikī. Āa yoinima. David otoax nai mēra kanima. Nāskaxō kirika kenepakekī yoini iskafakī nōko Ifo Cristoōnoa:

Nono efe ife, efe xanīfokōi ixiki. A mia noikaspaifo ē ato mī nāmā nīchinō,

ixō yoini Niospa. Nānori tāpixō David yoikī kirika keneni,” ixō Pedro yoini.

³⁶Askata Pedro anā ato yoini: “Ēri mato anori yoikai, israelifāfe, ē mato pāraima. Mā Jesús retekī mā mastayamea. Akka Niospa yoini Jesucristo nōko Ifokōi inō,” ixō Pedro ato yoini.

³⁷Ato askafaito nikakakī shinānifo: “¿Afeskakī Jesús askafayameafomē?” ixō shinākī ato ōitinī shināketsanifo, Jesús shinākakī. Askata Pedro yafi a Jesúsnoa yoimis fetsafori yōkanifo: “No fe yorafāfe, nō mato nikai. ¿Nō anā afeskatiromē?” ixō ato yōkanifo.

³⁸Askafaiāfe nikakī Pedro ato yoini: “Iskaratīa mātō chaka soakāfe anā anori shinākakīma. Jesús aneōxō mato maotisafanōfo, faka mēra ikimapakekī. Mato maotisafaifono yorafāfe mato ōinōfo mā Jesucristo Ifofaito. Nāskaxō āfe Yōshi Shara mato mēra nīchi kiki mato fe rafekōinō. ³⁹Jesús yoini iskafakī: ‘Fatora fetsa nōko Ifo Niospa ifixii āfe Yōshi Shara ato mēra nanexii. Māto fakefori, māto fenafori a chai ikafo tiiri nā fake refonoafori Niospa āfe Yōshi Shara ato mēra nanexii Niospa ato ifiano,’ ixō noko Jesús yoini.”

⁴⁰Ato askafakī yoita anā Pedro ato yoini ato iskafakī yoianā: “Māto chaka soakāfe. Na yora nono nāmā ikafo ichapa chakakōifo chaka shināmisfo. Askakakīma māa kexemesharakōikāfe anā askayamaxikakī. Mā askaito Jesús mato chaka soaxonō mato ifixiki mā afe ĩpaxanō,” ixō Pedro ato yoini.

⁴¹Ato askafaito nikakakī yora rasichi chanīmara faifāfe, ato maotisafapanifo, ato faka mēra ikimapakekakī. A ato maotisafaifo tres mil yorafo ini. Nāskax ato fe rafenifo a Jesús Ifofakakī taefanifo fe. ⁴²Nāskakē keyokōichi ato nikakōinifo a Jesúsnoa yoimisfāfe ato yoiaifono. Nāskax Jesús Ifofaifo fe rafesharakōipaonifo, a rama Jesús chanīmara faifo. Askaxō pāa torekaxō ato pikīpaonifo Jesús shinā kakī, a ato nāxoyamea. Nāskakē Nios kīfiti fapaonifo pena tii ichanākaxō.

Jesús Ifofamisfo isharakōipaonifo

⁴³Nāskaxō anoxō a Jesúsnoa yoimisfāfe, nā docefāfe, afama mīshtifo apaonifo, yonaifono ato sharafata, afara fetsafori apaonifo, nāskaxō afama mīshti faifāfe ato tāpinōfo. Nāskafaiāfe ōikani keyokōi anoax yorafo ratenifo. ⁴⁴Jesús chanīmara fakani pena tii ichanānifo. Anoax āto afama mīshti paxkanāi fetsexikakī. ⁴⁵Āto afarafo ato minikaxō kori fixō, a afaamaisfo kori inānifo tsoa afayakēma. ⁴⁶Nāskata pena tii Nios kīfiti pexefā mēranoax ichanākaxō Nios kīfinifo. Nāskaxō āto pexe mēraxō a Jesús ato nāxoyamea shinākakī pāa torepakexō pinifo inimakōiyanā. ⁴⁷“Aicho, Nios fāsi sharaki,” ikanax inimai finakōinifo. Askaifāfe ōikani a Jerusalén ano ikafāfe ato yoinifo iskafakakī: “Na Jesús Ifofaifo isharakōiafo,” ixō ato yoinifo. Nāskakē pena tii a yora fetsafāferi Jesús Ifofaifono Niospa ato chaka soaxoni. Nāskax nā Jesús rama Ifofaifo fe ano fistiax ichanānifo, ato fe rafekanax.

Pedro feta Juan yora finimisma sharafanifo

3 ¹Askata a Nios kīfiti pexefā mēra Pedro fe Juan yātapake fonifo. Yātapakes anoxō yorafāfe Nios kīfifokani fopaonifo. ²Nā Nios kīfiti

pexefā kāiti ano feronāfake finimisma nāskarapa kāini tsaao ini. Nā mēxotaima iyopaonifo pexe fepoti ano, nā pexe fepotini afe ane “Sharashta” fanifo. Anoxō ikiaifāfe ato kori yōkanō iyopaonifo. ³Pedro fe Juan ikifainiaifāfe ōikī a finimismato ato kori yōkani iskafakī: “Ea kori inākāfe,” ato faito, ⁴Pedro feta Juan feesnifo. Pedro yoini iskafakī: “Noko feisfe,” fani.

⁵Askafaito, “Ea kori inākanira,” ixō ato feisni. ⁶Ato feisaito Pedro yoini: “Ē mia kori ināima. Ē koriyama. Ē mia kori inākima ē mia sharafatiro. Nikafe, ē mia yoinō. Jesucristo nā Nazarete ano ipaoni āfe sharaōnoax fininākafāfe,” fani.

⁷Askata Pedro mētsoinifōfāni aō pōya mēste aōxori. Nāskax a finimisma fininākafani. Pedro mētsoinifōfānaino niinākafāni. Askaxō mea mā nisharakōia meeni a finimismato. Āfe taefoya āfe opoxko mā shara meeni. ⁸Nāskax inimakōini. Askata mono mono ini. Mono mono ita Pedro fe Juan ikifainiaifono, akairi ato fe ikikaini ichotiri ichotiri ikani inimayanā. Nios kīfiti pexefā mēra ato fe ikikaini. Askata mekani: “Aicho, Niospa mā ea sharafaki,” ixō Nios sharafani. ⁹Askaito yorafāfe a ichanāfo anoxō ōiketsanifo kafāsaito Nios yoisharayanā. ¹⁰Askata, “Kee, ōikapo. Mā finia, na pexe kāiti āfe ane ‘Sharashta’ ano tsaotiani, a ato kori yōkamis. Āfesekax finiamē?” ikanax yoinānifo, rateyanā.

**Nios kīfiti pexefā kene fetsa āfe ane
Salomón anoxō Pedro ato yoini**

¹¹Pedro fe Juan kaino ato fe kani nā finimisma mā sharax. Nā Nios kīfiti pexefā kene fetsa mēra ikifainifo. A pexe kene āfe ane “Salomón” ini. Askaito nikakani yorafāfe ōifokani ichonifo ano ikiafono. Nāno

nokotoshikata ōiafo a finimisma Pedro fe Juan niano ato fe nia ini ato mētsoax. ¹²Askaiifāfe ōikī Pedro ato yoini iskafakī: “Israelifāfe, ea nikakāfe. Āfesekax nā finimisma sharamē ixō mā shināimē? Āfesekakī mā noko ōimē? Nōkai sharafama. Akka Jesúsxō nō sharafaa,” Pedro ato fani. ¹³Askata anā Pedro ato yoini: “Nōko xinifo Abraham, Jacobo, Isaaca atiito Nios Ifofapaonifo. Afia fistichi a yonoxomis Jesús finakōia imani. Nāskakē afama mīshti famis. Nāskafikēkai mā Jesús Ifofapaiyameama. Nāskakē xanīfo Pilato Jesús shinākī, ‘Nō reteimakai’ fafiaito, ‘Maa, nō sharafaima, ato retemafe,’ ixō Pilato mā yoiyamea, Jesús retenōfo.

¹⁴Jesús ōiti sharayaxō afaa pishta chakafamisma, akka mā noikaspayamea. Nāskakē mā Pilato yoikī: ‘A chaka kāimayamafe,’ mā fayamea. Pilato Jesús kāimapaifiaino a yora chakakōi Barrabás kāimakaspakī. Askafaito mā iskafayamea: ‘Barrabás kāimafe, Jesúsroko ato retemafe,’ mā fayamea. ¹⁵Akka nā Jesús taefakī yora onifani, iskaratīari noko ikinā, aōnoax nō nia. Nāskafekē mā reteyamea. Mā mā retefiano Apa Niospa afianā otoyayamea. Nāskaito Juan feta nō ōiyamea. Mā anā otoyamea. Iskaratīa nia. ¹⁶Nāskakē nā finimisma Jesús chanīmara faax mā fininākafāna. Jesúsnoax mā shara. Nāskakē keyokōichi mā ōi.

¹⁷“Nāskakē ē mato yoi, efe yora mīshtichi. Akka ēfi mē mato tāpimiskī. Akka mā tāpioxoma mā Jesús reteyamea, ‘Niospa Fakemara,’ ixō. Askata māto xanīfōfāferi tāpiyameafoma. Jesús nōko Ifokōi fiano tāpioxoma reteyameafo. ¹⁸Nāskakē afeŕama Niospa yoini a inōpokoai mā tāpixō: ‘Ēfe Fake Cristo retexikani,’ ixō Niospa yoini. Nānori yorafāfe kirika kenenifo, Niospa ato

shināmanaino. Nāskakē mā reteyameafo a Niosnoa ato yoimisfāfe nānorikōiri yoinifo. Mā askakōia. Akka Niospa mā tāpiano, mā askakōifayamea. ¹⁹Nāskakē mātō chaka xatekāfe. Mā afara chakafamiskī anā anori shināyamakāfe. Nāskakē Epa Nios fisti shinākāfe, mātō chaka mato soaxonō. ²⁰Nāskaxō nōko Ifāfe mātō ōiti mato inimamasharakōinō. Nāskakē mato ano Cristo Jesús Niospa anā nīchixii, mātō Ifokōi mato nīchioxii. Āfe Fake Cristo Jesús katonī mato ifimis inō. ²¹Iskaratīa Apa fe nai mēra iyoa, oyoxoma na nāmā anoafo keyokōi Niospa fena shara fayoi. Askata chipo nāmā Jesús anā fotoxii. Nānori a Niosnoa yoimisfāfe yoiyopaonifo a inōpokoai yoi kakī, Niospa ato shināmanaino. ²²Moisésri nānori yoi kī kirika keneni iskafakī afia Nios fistichi shināmanaino: ‘Nōko Ifo Niospa mato mēra fisti nīchixii mato Nios yoixomis inō, ea ani keskafakī. Nāato mato yoi ai anori nikasharakōikāfe. ²³Akka a nikakaspaifo Niospa afe yorāfo mēra ato ifixiima. Ato makīnoa ato potaxii anā ato fe inōfoma.’ ²⁴Na iskaratīa nō ōiai yoi kī Samuel taefakī yoini a inōpokoai yoi kī. Nānori fisti a Niosnoa yoimis fetsafāferi keyokōichi yoinifo Niospa ato shināmanaino. ²⁵Nāskax mā mātō xinifāfe āto fenakōifokī mā. Nāskakē Niospa mātō xinifo iskafakī yoini: ‘Mātō fenafoōxō ē ato sharafai keyokōi nā maniafo tii,’ ixō Niospa Abraham yoini. ²⁶Nāskakē Niospa āfe Fake Jesús nokokī nīchini nai mēraxō yonoxomis inō. Taefakī nokokī nīchini nōko chaka nō xatenō anā chaka shināyamaxikī a Ifo sharafaxō. Nāskax nō isharakōinō,” ixō Pedro ato yoini.

Pedro yafi Juan xanifofo ano iyonifo

4 ¹⁻²Pedro feta Juan Jesúsnoa yorafā rasi yoi aifono ōikani atoki fenifo, a ato Nios kīfixomisfo ita, a Nios kīfiti pexefā kexemisfo xanifofo ita, saduceofo

ita nāfo atoki fekanax ōitifishkinifo, Pedro feta Juan mā Jesús nafīax anā otoita ato faifono. ³Nāskakata yātapakē ato achixō karaxa mēra ato ikimanifo. Fakishchāi ishinifo a mēra. ⁴Ato ikimayofafomano a yora rasi ato yoi aifono nikakakī ato chanīmara fakōinifo. Afia penata cinco mil yora rasichi Jesús Ifofanifo.

⁵Pedro fe Juan karaxa mēra ikafono, Jerusalén anoax judeofāfe xanifofo fe a xanifo fetsafori, askatari a Moisés yoi kī kirika keneni keskara ato tāpimamisfori pena fetsa fakishpari ichanānifo.

⁶Nānori a ato Nios kīfixomis xanifo finakōia ini āfe ane Anás. Askatari a xanifo fetsari āfe ane Caifás ini, Juanri ini, Alejandrōri ini, a ato Nios yoixomisfāfe āto kaifori ato fe inifo, ano fisti ichanākani. ⁷Nāskaxō Pedro yafi Juan kenanifo ato yōkaxikakī. Tsōaōxō a finimisma sharafafomāki tāpipai kakī Pedro yafi Juan kenanifo karaxa mēraanoa. Mā feafono ato nakirafe nīchikaxō ato yōkanifo iskafakakī: “¿Tsōaōxō na finimisma mā sharafaitamē?” ato fanifo.

⁸Ato askafai fono Pedro ato yoini iskafakī Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino: “Efe xanifofofāfe, efe anifofofāfe, ea nikakapo ē mato yoinō. ⁹¿Tsōaōxō nō yora sharafatiromē mā tāpipaimē? Na mā tāpipaiyai finimisma tsōaōnoax sharamākī mā noko yōkaito ē mato yoinō. Ea nikakāfe. ¹⁰Tāpīxikakī israelifāferi tāpinōfo mēstekōi ē mato yoisharanō. Ea nikakāfe. Na feronāfakē keyokōichi ōiaifo Jesús Nazarete anoato mā sharafaita. Nā mā ifi cruz ikaki mastaitato mā Apa otoaitano nāato mā sharafaa,” Pedro ato fani. ¹¹“Aōnoa yoiyokī yōra kirika keneni iskafakī Niospa shināmanaino:

Tokiri pexe famisfāfe, ‘Na tokiri chakara,’ ixō potanifo sharafiano.

Nāskakaxō chipo tāpinifo nā tokiri sharafinakōifiano.

Nāskarifikā nā Jesucristo tokiri keskarafiano mā potamis sharafinakōifiano. Mā mā potafiano Epa Niospa ifini aōnoax mā afe yorafo inō. ¹²Anā fato yora fetsakai nāmā ikama noko shara fatiro. Jesús fistichi nōko ōiti noko shara faxotiro nō afe nīpaxanō,” ixō Pedro ato yoini.

¹³Ato askafaito nikakani a xanīfofo āa ranā yoinānifo: “¿Afeskakī iskara yoimē kirika kenekī tāpisharayamafixō?

Ranotamakōi iskara noko yoi. ‘Na rafe Jesús fe ipaonifo,’” ikanax yoinānifo.

¹⁴Nāskaxō ōiaifono nā finimisma mā finiax ato fefotai kafāsaito ōinifo mā sharax. Nāskakē na rafeta afaa chakafafoma ixō atoōnoa afaa yoitiro ma inifo nā finimisma mā shara ōikakī.

¹⁵Nāskakaxō Pedro yafi Juan nīchinifo ato makinoax fotanōfo. Pedro fe Juan mā kāifainaifono, nā xanīfofo āa ranā yoinānifo iskakani: ¹⁶“¿Na rafe nō afeska faimē? Akka keyokōi Jerusalén anoafāfe mā tāpiafo, na feronāfake rafeta finimisma sharafaito ōitaxakakī. Fato feronāfake fētsakai iskara finimisma sharafatiroma. Iskarakai nō fomātiroma. ¹⁷Akka iskaratīa nō ato yoinō anā Jesúsnoax mekanōfoma. Nō ato yoinō iskafakī: ‘Mā anā Jesúsnoa yoiaito nō nikakī nō mato omiskōimani,’” ikanax āa ranā yoinānifo. ¹⁸Askaxō ato kenanifo pexe emāitinoa. Ato kenaxō ato yoinifo: “Anā mā Jesúsnoa afaa yoikī.”

¹⁹Ato askafaifāfe nikakī Pedro feta Juan ato kemani iskafakakī: “¿Akka nō tsoa nikaimē? Mato nō nikasharairaka, askayamakī Nios nō nikairaka. Mā shinākāfe fato sharamākī. ²⁰Nā nō Jesús ōifafaina keskafakī, nā noko Jesús yoiaito nō nikafafaina keskafakī nō yoipaketiro enetama,” ixō Pedro feta Juan ato yoini.

²¹Ato askafaifono ato yoinifo iskafakakī: “Mā anā Jesúsnoa yoiaito nikaxō nō mato omiskōimani,” ato fanifo xanīfo tiito. Ato askafakaxō ato nīchinifo yora fetsafāfemāi ato ōiaifono. A xanīfo tiito ato koshapaiifikakī ato koshanifoma yorafoki mesekakī. Akka a yorafāfe, “Epa Nios sharakōira,” fanifo Pedro feta Juanmāi Niosxō ato sharafaino. ²²A finimisma nāskara kāini ini mā cuarenta xinia akano Pedro feta Juan sharafanifo Niospa Yōshi Sharaōxō.

Jesús Ifofaafāfe Nios kīfinifo mitsisipakōi ixikakī

²³Nāskata a xanīfofofāfe ato nīchiafono Pedro fe Juan fonifo mā ichanāxō a ato fe rafeafo ato yoixikakī, a ato Nios kīfixomis xanīfofo feta anifofofāfe ato yoiāfo keskara. ²⁴Ato askafakī yoiāfono nikakaxō a Jesús Ifofamisfāfe Nios kīfinifo iskafakakī: “Epa Niosi, mī nōko Ifo finakōiaki. Mī keyokōi onifani. Nai yafi mai mī onifani. Fākafāri mī onifani. Nai mēranoari mī onifani. Nāmānoafori mī onifani, fākafā mēranoafori mī onifani, afama mīshtifo. ²⁵⁻²⁶Akka nā mia yonoxomis nōko xini David mī Yōshi Sharapa mī shināmani mīōxō ato yoini iskafakī:

¿Afeskai na yorafo Nioski ōitifishkikanimē? Keyokōichi yorafāfe āa shinākani Nios potapaikakī. Askafikaxō potatirofoma. Āto xanīfo tiitiro ano fisti ichanāxō nōko Ifo Nios noikaspaxikani potapaikakī. Askatari a Niospa noko nīchixoxiai Cristori noikaspaxikani. Aa askara shinākakī, ixō David kirika keneni mīōxō yoikōikī.

²⁷“Iskaratīa nāskakōi Herodes fe Poncio Pilato yorafetsafo fe ichanātafo, israelifori ato fe ikitāfo mī Fake Cristo

Sharafinakōia ifixō mī nīchifinino chakafakani. ²⁸Nā mī yoiyoni keskafakī mā nāskakōi faitafo a inōpokoai mī yoini keskafakī. ²⁹Epa Niosi, noko nikāfe mīoxō noko noimati fakani kiki. Nāskakē noko mesemayamafe nō mia yonoxosharamiskī. Nāskakē atoki mesetama mī meka shara nō ato ranotamakōi yoinō mitsisipakōi noko imafe. ³⁰Epa Niosi, mī sharaōxō a isinī ikaifo ato sharafafe, afama mīstiffo ato ōimayanā a mia yonoxomis Jesucristo aneōxō,” ixō Epa Nios kīfinifo.

³¹Mā askafakakī kīfikī xateifono nā ichanāfo anoax mai naya naya ini. Nāskaino Niospa Yōshi Shara āto mēra naneaino ranotamakōi Niospa meka shara yoinifo.

Nā afafo keyokōi atonā ini

³²Jesús Ifofaafāfe nānori fistis shinānifo āto ōitinī. Nāskakanax na afafo nōkonā fistis ixō tsōa shinānima. Askakimaroko keyokōi atonā ini. ³³A Jesúsnoa yoimisfāfe, “Nōko Ifo Jesús noko nāxofiax mā anā otoni,” ixō ato yoinifo Niospa Yōshi Sharapa ato shināmanaino. Nāskakē keyokōi nā chanīmara faafo Epa Niospa ato shināmarsharaino inimakōinifo. ³⁴⁻³⁵A Jesús Ifofaafāfe atirito āto tarefoya āto pexefo ato minikaxō kori fikaxō nā Jesúsnoa yoimisfo ato inānifo afāferi a afaamaisfo ato inānōfo tsōa afaa yopayamanō. ³⁶Akka José Levī āfe fena ini. Chipre anoax fakea ini. Nāskakē a Jesúsnoa yoimisfāfe āa anenifo iskafakakī: “Yora Inimamamis” fanifo. Akka āfe ane kaiyakōi Bernabé ini. ³⁷Nā feronāfake tareya ini. Nāato āfe tare ato minixō kori fixō a Jesúsnoa ato yoimisfo ināni a afaamaisfo ato inānōfo.

Āfe āfi feta Ananías ato feparapaini

5 ¹Akka feronāfake fetsa āfe ane Ananías ini. Āfe āfini ane Safira ini. Nāato āfe tare ato minini kori fixii. ²Nā

feronāfake āfe āfi feta shinākaxō ranāri kori finifo. Ranāri a Jesúsnoa ato yoimisfo inānifo keyokōi mā noko ināfo ixō shinānōfo.

³Nāskaito Pedro yoini iskafakī: “Ananías, ĵafeskai mī mēra Satanás naneamē mī Niospa Yōshi Shara feparapainō ranāri mā mī kori fifiaxō mī tareōxō? ⁴Akka, ĵtaeyoi mī tare iyoamamē? Akka mā mī ato minia, akka, ĵna kori mīnāmamē? Nāskakē nā mī apaiyai keskafatiro. Akka atiri mekepaikī mī noko yoia shara ikerana. Askatamaroko mī noko fomāpai. Mīkai noko pāraima, akka Nios mī pārapai,” ixō Pedro yoini.

⁵Askafafāfe nikai Ananías koshikōi nani. Askaito nikakani yorafā rasi ratei fetsenifo. ⁶Nāskakē naetapafo fēkaxō Ananías rakonifo mā nakē. Nāskafakāta maifaifokakī iyonifo.

⁷Mā askai samarakano āfe āfiri ikitoshini, afaa tāpiamax. ⁸Nokotoshiaito Pedro yōkani iskafakī: “Ea yoipo mā tare minixō afe tii mā kori fiamāki,” ixō Pedro yōkani. Kemani a kēroma iskafakī: “Nā noko inā tii nō mato inā,” faito, ⁹Pedro yoikī iskafani: “ĵAfeskakī mī fene feta mā shināxō nōko Ifāfe āfe Yōshi Shara mā feparapaimē? Mā mī fene nakē maifatakani a pexe kachiori fekani. Ōipo, iskaratīari mia iyoi fokani,” ixō Pedro yoini.

¹⁰Askafaito nikai Safira koshikōi nātani. Pedro nia nāmā pakeni. Naetapa tiito mā fene maifatakani ikiiferakakī ōiafo mā āfe āfiri naa fichitoshinifo. Ari ififainifo maifaifokakī, fene ketaxamei. ¹¹Askaito nikakani a Jesús Ifofamiso ratenifo. Yora fetsafori askanifo nikakani akairi ratei fetsenifo.

Iskarafokai tsōa ōiyomisma inifo

¹²Tsōa atiroma keskafakī nā Jesúsnoa yoimisfoōxō afama mīstiffo fanifo yorafāfe ōinōfo. Nāskakanax keyokōi ichanānifo pexe kene āfe ane Salomón

anoax. ¹³Atiri a Nios Ifofaafooma a Nios Ifofaafo fe ato fe rafenifoma. Akka ato askafafiaifono yorafāfe, “Na Nios Ifofaafo isharakōiafo,” ato fanifo. ¹⁴Ato askaifaifono yorafāfe nōko Ifo nikakōinifo, feronāfakefo feta kērofāfe. Nāskax ichapakōi inifo. ¹⁵Nāskakata a isinī ikaifo xafakīa ato kāimanifo āto rakatiki ato ratakaxō fāi kesemē, “Pedro āfe yōra ato fakish faafofānaino sharatirofora,” ikaxō. ¹⁶Nāskakata a chaima ikafori yora kaya Jerusalén ano fonifo. A isinī ikaifo ato efeyanā a niafaka chakata ato mēra nanexō ato fekaxtefaifori ato efenifo. Nāfo a Jesúsnoa ato yoimisfāfe ato sharafapanifo.

A Jesúsnoa ato yoimisfo ato omiskōimakkōinifo

¹⁷A Nios ato kīfixomis xanīfo fe saduceofo afe ikanax ōitifishkinifo, afeskakī noko nikakanimamē ikanax. ¹⁸Nāskakaxō a Jesúsnoa ato yoimisfo ato achikaxō karaxa mēra ato ikimanifo. ¹⁹Akka Niospa āfe ājiri fakishi oxō karaxa āfe fepoti fepexō ato kāimani iskafakī ato yoiyanā: ²⁰“Nonoax kāifaikaxō a Nios kīfiti pexefā mēraxō ato yoitakāfe afeskaxō nōko Ifo Jesús ato ikītiromākī,” ato fani. ²¹Nā ājirinī ato yoiaito nikafo keskakani penakaiama Nios kīfiti pexefā mēra ikifainifo, anoxō ato yoixikakī.

Nāskaifono a ato Nios kīfixomis xanīfāfe, a afe ikafoya israeli xanīfofo ato kenani, ano fistiax ichanāi fenōfo xanīfo finakōia anoax, anoxō a Jesúsnoa yoimisfo ato ifitanōfo ato fe ichanāi fenōfo. ²²Mā ato nīchiafono a ato kexemisfo fokaxō ōiafo a karaxa mēra tsoa inima. Nāskakē anā ato yoifekani fenifo. ²³Iskafakī ato yoinifo: “Kaxō nō ōia karaxa fetaxikōina nō fichitoshia, sorarofāfe kexekōiafono kāiti ano. Akka

a mēra ikikaixō nō ōia ano tsoa ikama,” ato faifono, ²⁴nikakani a Nios kīfiti pexefā kexemisfāfe a ato xanīfofo fe, a ato Nios kīfixomisfo xanīfokōifo āa ranā yoinānifo: “iAira! ¿Afeskak tsekeafomē?” ikanax ratenifo.

²⁵Askaifono feronāfake fetsa atoki oxō ato yoini iskafakī: “Nikakapo a mā ato karaxa mēra ikimanita feronāfake rafeta, a Nios kīfiti pexefā mēraxō mā ato yoikani,” ato faino, ²⁶a ato kexemisfāfe āto xanīfo āfe inafō fe kani ato ifikai. Akka mā fokaxō ato efenifo. Nāskaxō ato afeska fanifoma yorafoki mesekakī tokirinī noko tsakatirofora ikaxō.

²⁷Mā fokaxō ato iyonifo a xanīfo finakōia ano. Nānoxō a ato Nios kīfixomis xanīfāfe ato yoini iskafakī: ²⁸“Mā nō mato yoita, ‘Anā ato Jesúsnoa yoiyamakāfe,’ nō mato feita, akka, ¿afeskakī Jesúsnoa mā ato yoirifaimē? Jerusalén anoafō mā ato yoiki mā mā ato tāpimakkōia. Nāskaxō mā noko pārapai nafāfe Jesús reteitafora mā noko fapai, noko chakafapaikī.”

²⁹Ato askafaiyono Pedro a afe rafeafo feta ato kemani: “Akka nōfi Nios nikaikai. Yorafokai nō nikapaima. ³⁰Nōko xinifāfe āto Niospa Jesús otoaita, mā mā retelitano ifi cruz ikaki mastaxō. ³¹Nāskaxō Niospa Jesús a keskara xanīfofinakōi imani yorafo ato ifixō ato ikikōipakexanō. Nāskakē israelifāfe keyokōichi Nios chanīmara fanōfo, a afara chakafamisfono āto chaka ato soaxonō. ³²Chanīma mā nō ōimis, askatarī Niospa Yōshi Sharapa mā tāpia. Akka a nikaifo Niospa āfe Yōshi Shara ato mēra nanea,” Pedro ato fani.

³³Ato askafaito nikakakī akiki ōitifishkiyanā ato retepainifo. ³⁴Akka nā xanīfofo fe fariseo āfe ane Gamaliel ato fe ini. Nāato a Moisés yoikī kirika keneni

keskara ato tãpimamis ini. Yorafãfe aõnoa yoisharakõimiso. Nãato niinãkafã ato yoini iskafakĩ: “Xafakĩa ato kãimayokãfe,” ato fani. ³⁵Nãskaxõ ato kãimaxõ a xanifo fetsafo yoini: “Efe yorafãfe israelifãfe, ea nikakapo ã mato yoinõ. Mãfi na feronãfake rafe retepaikã, ¿afeskaito mã ato retepaimẽ? Shinãsharakãfe. Ato retepaikakĩma,” ato fani. ³⁶Nãskata anã ato yoini: “Shinãkapo, oa feronãfake Teudas xanifo iyonĩ. Xanifo finakõia ipaiyaito cuatro cientos yorafãfe chĩfafainifo. Akka nã mã yora fetsafãfe retenifo. Mã reteafono ãfe inafa paxkanãĩ fetsenifo. Nãskakanax ariax keyonifo. ³⁷Askatari chipo ãto anefo kenekakĩ censo akaifono, Judas fetsa. Galilea anoa ini. Xanifo ipaikĩ ato yoini yorafãfe chĩfafainõfo. Askafafaino nãri retenifo. Nãskakẽ ãfe inafori paxkanãĩ fetsenifo. ³⁸Nãskakẽ ã mato yoi na feronãfake rafe ato enekãfe ato afeska fakakĩma. Akka a Niospa shinãĩ anori ato yoyimakakĩ, ãa ato yoikakĩ kaxpa ato yoitirofo. Nãskakanax keyotirofo. ³⁹Akka Nios ato fe ikano mã ato afeska fatiroma. Mãroko kexemesharakãfe ato chakafayanã Niosri mã chakafatiroki,” ixõ Gamaliel ato yoiatio nikanifo.

⁴⁰Ato askafaito nikakakĩ, a Jesúsnoa yoimisofo ato kenakaxõ ato koshakata, “Anã Jesúsxõ mã afaa yoiki,” ato fakaxõ ato nĩchinifo. ⁴¹Nãskakẽ a Niosnoa yoimisofo xanifofo anoax tsekekani inimakõinifo, Niosnoaxmãĩ omiskõikanax Jesúsnoa meka shara ato yoikani. ⁴²Nãskakẽ pena tii nõko Ifo Cristo Jesúsnoa meka shara ato yoinifo. A Nios kĩfti pexefã anoxõ ato yoita pexefo anoxori ato yoiofãsafanifo.

Jesúsxõ tãpimisfãfe docefãfe feronãfake fetsafo siete ato ifinifo ato feta yononõfo

6 ¹Nãskaifono a Jesús Ifofaifo ichapakõĩ inifo. Akka fetsafo a griego mekapa ikaifãfe, hebreofo ato

mekafakakĩ taefanifo ato iskafakakĩ: “¿Afeskakĩ nõko kaifo a fenemaisfo a piaifo mã ato inãsharaimamẽ? Akka mãto kaifo fisti mã ato inãĩ,” ikaxõ ato mekafanifo. ²Ato askafafãfe nikakata a Jesúsxõ yoimisofo mã docefãfe a Jesús Ifofamisofo ato ichanãfakaxõ ato yoinifo iskafakakĩ: “Nõ mato Niospa meka yoiki nõ xatetiroma a ma piati mato paxkaxokiki. Akka pena tii nõ mato Niospa meka yoifafãni,” ato fanifo. ³“Efe yora mĩstichi, feronãfakefo siete fenakãfe a mã piati mato inãsharanõfo. Mã mã tãpiakĩ fatofomãkĩ Niospa Yõshi Shara fe rafeafo. Nãfo nõ ato yonomanõ a mã piati mato inãsharanõfo. ⁴Akka nõ pena tii Epa Nios kĩfifafãinikai, ãfe meka sharari yoiyanã,” ixõ ato yoinifo.

⁵Ato askafafono nikakani keyokõĩ inimanifo. Nãskakata Esteban ifinifo, nãato Nios chanĩmara fakõina ini, ãfe Yõshi Shara a mẽra naneano. Feliperi ifinifo, Prócorori ifinifo, Nicanori ifinifo, Timónri ifinifo, Parmenasri ifinifo, Nicolásri ifinifo. Nã Nicolás Antioquía anoa ini. Judeofãfe Nios Ifofaifo keskafakĩ Nicolás Nios shinãmis ini. ⁶Ato askafakãta a ato Jesúsnoa yoimisofo ano ato iyonifo. Anoxõ ato Nios kĩfixoyanã ato mãmãnifo.

⁷A Jesúsxõ yoimisofo Niospa meka ato yoiaifono atoõxõ yorafãfe chanĩmara fanifo, Jerusalén anoxõ. Askatari judeofãfe a ato Nios kĩfixomisofo akairi Jesús Ifofanifo. “Jesús Niospa Fakekõira,” ixõ chanĩmara fanifo.

Esteban achinifo

⁸Esteban Jesús chanĩmara fakõina ini. Niospa ãfe kerex shara a mẽra naneano akiki inimakõini. Nãskakẽ aõxõ afama mĩstifofakĩ ato õimani. ⁹Akka judeofo fetsafo mã ichanãti pexe mẽranoax ichanãpaonifo. Nã ichanãti pexe

anenifo: “Anã Ato Inafoma,” fakakī. Nãfo Cirene anoafō ikaino Alejandría anoafō ikaino Cilicia anoafō ikaino fetsafori Asia anoafōri nãfo ichanãkanax Esteban fe feratenãnifo. ¹⁰Meka finõmapaifiaifono Niospa ãfe Yõshi Sharapa Esteban ãfe õiti mēra shinãmani. Shinãsharakõita ato yoini. Ato askafaito tsõa Esteban kemanima.

¹¹Ato askafaito nikakakī akiki õitifishkiyanã yora fetsafo ato kori inãnifo ato iskafayanã: “Nõ mato kori inãnõ Esteban mã pāratakãfe iskafakī: ‘Na Esteban Moisés yoini keskara chakafaito nõ nika, Niosri chakafayanã,’ ixõ ato yoitakãfe,” ato fanifo. ¹²Mã fokaxõ ato yoikī askafaifono, yorafo õitifishkikani mekai fetsenifo, a judeofãfe ãto xanifo fe a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tãpimamisfori askanifo. Nãskakaxõ Esteban achikaxõ xanifokõi ano iyonifo. ¹³Mã iyokaxõ ãa pãranifo ãa chanī fetsekakī iskafakakī: “Na feronãfãke nõko Nios kifiti pexefã mēxotaima chakafai, askatari a Moisés yoini keskara chakafai. ¹⁴Nãskatari, ‘Nã Jesús Nazarete anoato nã Nios kifiti pexefã pãoxii kiki,’ ikaito nõ nikamis. Nãskatari, ‘A Moisés yoini keskara ã fetsafaxii,’ ikaito nõ nikamis,” fanifo ãa pãrakakī.

¹⁵Askafaifono xanifofo feta a ano tsaoafãfe õiafo Esteban ãfe femãnã nã ãjirinī femãnã keskarakõi õinifo.

Esteban ato kemasharakõini

7 ¹A judeofo Nios kifixomis xanifo finakõiato Esteban yõkani: “¿Chanīmamakī a mĩõnoa yoiaifo keskara?”

²Askafaito nikakī Esteban kemani iskafakī: “Efe yora mĩshtichi, ea nikakapo. Nõko Nios fãsi sharakõixõ afetiama nõko xini Abraham yoini, Mesopotamia ano iyoano, Harán mai

ano kayoamano. ³Iskafakī yoini: ‘Na mai anoax tsekekaini katãfe, mefe yorafoya ato õifaini. Nã mã kai ano ã mia ispaikai,’ ixõ Niospa Abraham yoini. ⁴Nãskakē Abraham Caldea anoax tsekekaini kani, Harán ano ikikai. Mã anoax ãfe apa naano Niospa Abraham efeni na mai ano, na iskaratīa nõ ika ano. ⁵Akka Niospa afaa pishta inãyonima. Mairi fena inãnima. Akka iskafakī yoini: ‘Ë mia na mai inãxii,’ ixõ yoiyoni. ‘Akka mã mã nanino mã fenafo ã to inãxii,’ ixõ Niospa Abraham yoiyoni ãfe ãfi feta fake akamano.

⁶Askata Niospa anã yoini iskafakī: ‘Mĩ fenafo yora fetsa keskarakanax mai fetsa ano iyonõfo. Nãnoax ãto yonomati keskarakanax omiskõikõiyonõfo cuatrocientos xinia akani.’ ⁷Nãskata anã yoini iskafakī: ‘Ë na yorafo omiskõimani, nã ato yonomakī omiskõimanaifo. Ë ato askafaino anoax mã fenafo tsekefaixikani. Mã anoax fokaxõ nã Canaán mai anoxõ ea nikasharakõixikani,’ ixõ Epa Niospa Abraham yoini. ⁸Niospa afetiama Abraham yoini: ‘Mĩ fake feronãfake mã foshki repa xatetiro,’ ixõ yoiyoni. Nãskakē Abraham ãfe fake Isaaca mã ocho nia ikano foshki repa xateni. Nãskarifakī Isaaca ãfe fake Jacobori askafani. Nãskarifakī Jacobo ãfe fakefo ato foshki repa xatepakeni.

⁹“Jacobó ãfe fakefo nõko xinifo ipaonifo, nãfãfe ãto exto José õikaspapaonifo. Nãskakaxõ Egipto anoax foaifono yora fetsafo ato inãnifo aõxõ kori fixikakī nãfãfe Egipto ari iyotanõfo. Askafafiaifono Epa Niospa José potanima. ¹⁰José omiskõiaito Epa Niospa ifini. Nãskaxõ shinãsharamani. Nãskakē Egipto anoxõ ato xanifokõichi José noisharakõini. Nãskaxõ xanifãfe José xanifo imani, Egipto anoxõ ãfe pexe anoax xanifokõi inõ.

¹¹“Nāskakē Ejipto anoafō fe Canaán anoax fonāiki finakōinifo omiskōiyanā. Nāskakē nōko xinifāfe afaa pinifoma. ¹²Akka Jacobo nikani Egipto anoafō a piaifō ichapakē. Nāskakē nāri āfe fakefō nīchini a piaifō fitanōfo, nā nōko xinifō. Ari fokatsaxakakīma foitaenifo. ¹³Nāskakata afianā fonifo. Mā anā foafono José āfe ochifo tāpimani. Nāskakē nā xanifō Faraón tāpini José āfe kaifo. ¹⁴Nāskata chipo José apa kenamani Egipto ano onō āfe fakefō fe. Nā yorafo setenta y cinco inifo Egipto ano ikifeaifo. ¹⁵Nāskakē Jacobo kani Egipto ano ikikai. Nānoax Jacobo nani, nānoaxri nōko xinifori nāpanifo. ¹⁶Nāskakē Jacobo āfe xaofō Siquem ano fonifō maifaifokakī. Nā mai nōko xini Abraham afetiama fini, feronāfake āfe ane Hamor minini. Nā mai kini mēra nōko xinifō maifanifo. ¹⁷“Akka mā anoax chaima tsekeafono nā Epa Niospa Abraham yoyoni keskai, mā Egipto anoax kaikanax fakefō ichapakōi kainifo. ¹⁸Nāskatari Egipto anoax nā xanifō fetsa finakōiato José ōimisma ini. ¹⁹Nā xanifāfe nōko kaifofo ato pārapaoni. Nāskaxō nōko xinifō ato omiskōimapaoni. Ato pāraxō āto fakefō ato potamapaoni nā fake rama kāiyaifo nanōfo. ²⁰Ato askafaino nānoaxri Moisés fakeni. Akiki Epa Nios inimakōini. Nānoxō apa feta āfe afa ato pexe anoxō kexesharapaoni. Tres oxe anifo kexekakī. ²¹Mā tres oxe akano apa feta āfa fētamā fepoxō faka ketokonō ratanifo. Nānoa Faraón fake xomayato fichixō ifini āfe fake keskarakōi inō. ²²Nāskakē Moisés nā Egipto anoxō tāpiafo keskarari tāpikōini. Mā yosixō yoikī tāpisharakōia ini a xanifāfe yoitiro keskafakī. ²³“Mā cuarenta xinia axō Moisés āfe kaifo israelifo ōikai kani. ²⁴Akka mā kaxō ōia Egipto anoato āfe kaifo

koshaito ōini. Askafaito ōikī timamapaikī, Moisés Egipto anoafō feronāfake koshakī reteni. ²⁵Askafata Moisés shināni: ‘Ēfe kaifāfe tāpikani eōxō Niospa ato ifipai,’ ixō shināni. Akka tsōa tāpinima. ²⁶Nāskata pena fetsa Moisés āfe kaifo ari kaxō ōia āfe kaifo raferi setenāifāfe ōitoshini. Nāskaxō ato raefapaita ato yoini iskafakī: ‘Nā yora fistifiax ōfesakai mā setenāimē?’ ²⁷Ato askafaino a fetsa seteai Moiséski ōiti fishkiyanā yoini iskafakī: ‘¿Tsōa mia xanifō imamē mī noko ikinō?’ ²⁸¿Akka mī ea retepaimē nā Egipto anoafō mī retefaiyamea keskafakī?’ ixō yoini akiki ōiti fishkiyanā. ²⁹Askafaito nikai Moisés onekaini Madián mai ari kani. Nāri ipaoni yora fetsa keskarax. Nāriax āfiyaxō fake feronāfake rafe ani.

³⁰“Nārixō Moisés mā cuarenta xinia akano, tsōa istoma machi Sinai chaima akiki ājiri nokoni, oa fanafō koai keskara mēranoax. ³¹Askaito nikai Moisés rateyanā namakē ōia fani. Nāskakē akiki chaimashta kaxō ōipaikī nika a mēranoax Nios mekaito nikani iskafakī yoiāto, ³²‘Ēfi mī xinifāfe ato Nioski. Abraham ikaino Isaaca ikaino Jacobo ikaino ēfi āto Nioskōikī,’ ixō Niospa yoiāto nikai Moisés rateyanā choani. Nāskakē anā ari naisnima. ³³Nāskaito Epa Niospa yoini iskafakī: ‘Mī zapato pekafe, nā mī nia ano sharakōikī. ³⁴Efe yorafo mē ōia omiskōiaifāfe Egipto anoax. Mē ato nika tetosikaifāfe. Nāskax ē fotoa ato ifiyoi. Nāskakē iskaratīa Egipto ano ē mia nīchi,’ Niospa Moisés fani.

³⁵“Āfe kaifāfe noikaspakakī iskafafianifono: ‘¿Tsōa mia yoiāmē mī nōko xanifō inō noko ikixikī?’ ixō yoifinifono. Akka Epa Niospa xanifō imaxō nīchini āfe kaifo ifitanō, āfe ājiriōxō. ³⁶Mā Moisés kaxō Egipto anoafō

nōko xinifo ifini. Mā ato ifitani oxō Moisés afama mīshti fani tsōa atiroma keskara fakī. Nā mai anoxō cuarenta xinia ani. Nā iamāfānē āfe ane Ōshi anoax tsōa istoma ipaonifo. ³⁷Moisés āfe kaifo israelifo yoikī iskafani: ‘Niospa fatora fetsa ea keskara mato ano nīchixii kiki. Nikasharakāfe,’ ato fani. ³⁸Nā Moisés judeofo fe tsōa istoma ano ipaoni. Nānoax ājiri fe mekani machi Sinai anoax, nā ājirinī yoia keskafakī nōko xinifo yoini. Nā Moisés a noko īkipakexatiro Niospa meka shara fini, nā meka sharapa noko īkipakexatiro ixō ato yoini.

³⁹“Akka nōko xinifāfe nikakaspayanā chakafanifo. Nāskakanax afianē Egipto ano fepainifo. ⁴⁰Nāskakaxō Aarón yoinifo iskafakakī: ‘Noko nios faxōfe noko īkinō. Fakira Moisés kaaki nō tāpiamaki, Egipto anoa noko efefiitaxakī.’ ⁴¹Nāskafifāfe Aarón ato fakka fake keskara oro ato onifaxoni. Mā ato onifaxōano yoinā retexō ināyanā akiki inimayanā fista axonifo. ‘Aicho, nōko nios fasi sharakōi,’ fanifo āa onifakaxō. ⁴²Nāskakē Nios ato makinoax paxkani iskafakī ato yoiyanā: ‘Na fishifo nai mēranoafo nōko niosra mā fatiro,’ ato fani. Akka nā Niosnoa yoimifāfe, nānorikōi kirikaki kenenifo iskafakī:

Israelifāfe tsōa istomaxō mā mā cuarenta xinia afiaxō mā kai yoinā retexō mā ea ināpaonima, ⁴³Askatamaroko mā mā afara fetsa onifaxō, ‘Nā nōko niosra,’ ixō Moloc mā iyafofāsafamis. Askata māto nios Refān āfe fishifori mā noimis. Na nōko niosra ixō mā afara onifanixakī, akiki mā inima kakāini. Nāskakē ē māto na tsōa istoma anoa ē mato chai nīchi, Babilonia finōfāi, Niospa ato fani.

⁴⁴“Nāskakē nōko xinifāfe tsōa istomaxō nā Moisés Niospa yoini

keskafākī pexe fakanax ipaonifo. Nā Niospa Moisés yoini iskafakī: ‘Karpa pexe fafe nā ē mia ōimana keskara fakī,’ ixō yoini. ⁴⁵Nāskakē mā xini ichapa finōta nōko xinifāfe nā karpa pexe finifo. Akka mā Josué xanifoxō ato iyoni yora fetsafo potaxō ato mai fīaifonōfo. Niospa ato axōfaino ato mai fīanifo. Mā askapakeafono Davidri chipo xanifoni. ⁴⁶Xanifo Davidki Nios fasi inimakōini. Nāskakē David Nios yoini iskafakī: ‘Epa Niosi, ē pexe efapa shara mia faxopai ano Jacobo āfe fenafo inō,’ ixō yoini. ⁴⁷Askafakī yoifixō axonima, āfe fake Salomón Epa Nios pexe faxoni. ⁴⁸Akka yorafāfe pexe faxōfiafono nā Nios finakōia a pexe mēra itiroma. Niospa keyokōi īkinā ixō a Niosnoa yoimisto kirika keneni iskafakī:

⁴⁹“E nai mēra ika. Nārixō na mai anoafo ē onifani tii keyokōi ē īkinā. Akka, ĩafeskakī mā ea pexe faxotiromē a fisti mēra ē inō faki kafāsaxikima? ⁵⁰Akka, ĩē afama mīshti onifanimamē?

ixō Niospa ato yoini.

⁵¹“Akka māfi māto xinifo keskarakī. Mā nikayospakōifo Epa Niospa meka mā nikakaspakōimis, chanīmarakai mā famisma. Niospa Yōshi Sharapa mato yoimis mā nikakōimisma. ⁵²Nāskaxō māto xinifāfe a Niospa meka ato yoimisfo ato omiskōimapaonifo. Nāfāferi retenifo, ‘A sharafinakōia nokoki fotoxii kiki,’ ixō aōnoa yoinifo. Akka nā sharafinakōia mā nokoki oano, mā achixō ato retemayamea. ⁵³Niospa ājirifōxō Moisés Niospa meka shara mato yoifimiso mā nikakaspamis,” ixō Esteban ato yoini.

Esteban retenifo

⁵⁴Esteban ato yoikī askafaito nikakani judeofāfe Esteban noikaspakani, akiki ōitifishikikī finakōinifo. ⁵⁵Askafiaifono Esteban shināchakanima māmāi Niospa

āfe Yōshi Shara āfe ōiti mēra naneano. Askata nai ari foisnīfofākī ōia Niospa āfe shara chaxasharakōiaito ōini, Jesús Apa fe ketaxamei nikē. ⁵⁶Nāskaxō ato yoini iskafakī: “iŌikapo! Mā nai fepekemea ē ōikai Jesucristo Apa ketaxamei niakī,” ixō Esteban ato yoini.

⁵⁷Ato askafaito nikakaspakōikakī fāsikōi fiisiyanā paopomenifo. Nāskakaxō noikaspayanā akiki fareke ferakaxō, ⁵⁸mā achikaxō pexe rasi pasotai iyokaxō nā Esteban yōaitafāfe feronāfake naetapa āfe ane Saulo rapati inānifo ato kexexonō. Nāskakaxō chipo Esteban tokirinī tsakaketsanifo.

⁵⁹Nāskafakī tokirinī tsakaketsaifono Esteban Epa Nios kifini iskafakī: “Ifo Jesús, ēfe fēro mēsho ifife,” ixō yoini. ⁶⁰Nāskata ratokonō mai chachipakefofā, fāsikōi fiisini. Iskafakī yoini: “Ifo, ea chakafakani kiki ato raefāfe,” ixō yoiax nani.

A Jesús Ifofafo Saulo ato omiskōimani

8 ¹Mā Esteban reteafono Saulo inimayanā: “Mā mā akakōikī,” ato fani. Nāskata afia penata nā Jesús Ifofamisfo ato omiskōimakī finakōinifo Jerusalén anoxō. Akka Jesúsxō tāpimisfo ichonifoma, Jerusalén ano nētenifo. Akka nā ato omiskōimanaifo ichokanax paxkanāi fetsenifo. Ranāri Judea mai ari foaifono, ranāri Samāria ari fonifo. ²Atiri yorafāfe a Nios Ifofamisfāfe Esteban maifakani oiai finakōinifo aō noikani. ³Akka nā Saulo Jesús Ifofamisfo ato omiskōimani pexefo tiī mēra ikikafākakāini ato achixō karaxa mēra ato ikimaxiki, kērofoya feronāfakefo.

Niospa meka sharaōnoa Samāria ano ato yoinifo

⁴Akka nā Jerusalén anoax ichoafāfe Jesucristoōnoa meka shara ato

yoihofāsafanifo nā foaifo arixō. ⁵Felipe pexe rasi Samāria ano kani, anoxō Cristoōnoa ato yoikai. ⁶Ato yoiato nikakani yorafo ichanākaxō Felipe nikakōinifo. Askatari Niospa Yōshi Sharaōxō tsōa atiroma keskafakī Felipe afama mīshtifo faito ōinifo. ⁷Askata a niafaka chakafo ato mēra nanea ato makinoa potapakeni. Nāskakē niafaka chakafo ato makinoax tsekei fiisiki fetsenifo. Askatari a finimisfoma sharafata chātofori sharafani. ⁸Askafaito ōikani a pexe rasi anoafō Felipeki inimakōinifo, ato sharafapaito ōikani.

⁹Akka nā Samāria mai anoafō feronāfake āfe ane Simón ini. Taeyoi yōfe iyopaoni, nāato Samāria anoafō ato pārapaoni: “Ē feronāfake sharafinakoīara,” ixō. ¹⁰Keyokōichi fakefoyxō anifofofāfe nikakōisharanifo iskafakī yoiyanā: “A nā yoimisfo a nato Niosxō afama mīshtifo fai kiki,” ixō yoinifo.

¹¹Nāskakē akiki inimakakī nikakōipaonifo āfe yōfeōxomāi mā ato pārapakemiskē. ¹²Akka askafiaifono Felipe Nios xanīfoōnoa yafi Jesucristoōnoa meka shara ato yoiato nikakakī chanīmara fakōinifo. Nāskakē chanīmara faifāfe Felipe faka mēra ato ikimapakeni maotisafakī āto chaka xatenōfo. Feronāfakefoya kērofoya ato faka mēra ikimapakeni. ¹³Askatari a Simón yōfe ifiakatsaxakī atori Jesús chanīmara faxō Ifofani. Askafaito ōikī aari Felipe maotisafani. Nāskax nā Simón Felipe afe kapaoni. Akka Felipe tsōa atiroma keskafakī Niosxō afafo sharafaito ōikī yoini iskafakī: “Aira. ¿Afeskaxō iskafaimē?” ixō Simón yoini.

¹⁴Nāskaifono a Jesús fe rafemisfāfe Jerusalén anoxō nikanifo Samāria anoxō yorafāfe Niosnoa meka shara chanīmara faifāfe. Nāskakē Pedro yafi Juan nīchinifo, Samāria ari fotanōfo. ¹⁵Mā

Samāria ano nokokaxō a Nios Ifoafafo ato Nios kifixonifo Niospa Yōshi Shara ato mēra nanenō. ¹⁶Ato mēra Epa Niospa Yōshi Shara naneyoamano Jesús aneōnoax maotisanifo. ¹⁷Nāskakē Pedro feta Juan ato māmānifo ato Nios kifixoyanā. Ato askafaifono Niospa Yōshi Shara ato mēra naneni.

¹⁸Nāskakē Simón ōini Niospa Yōshi Shara ato mēra nanenaito Pedro feta Juan ato Nios kifixoyanā ato māmāifono. Ato askafaifono ōikī Simón ato kori ināpaini. ¹⁹Ato iskafakī yoiyanā: “Eari na kerex shara inākāfe ēri ato māmāpakenō Niospa Yōshi Shara ato mēra nanenō,” ixō Simón ato yoini.

²⁰Ato askafaito Pedro kemani: “A na mī koriya mī nai, akka mī shinā korioxō a Niospa noko ināpaiyai keskara nō fitiro. Maa, askarakaima. ²¹Mīkai afaa tāpiama na nō Nios yonoxonai keskarakai mī nofeta atiroma. Mia Niospa tāpikōia mī ōiti mēraxokai mī shināsharaima. ²²Nāskakē mī chaka xatefe a mī shināi anori anā shinākima. Nios yōkafe mī kīfaiato mia chaka soaxotiroki. ²³Mē mia ōi mī ōitifishkiki finaito mīmāi chakakōiax,” ixō Pedro yoini.

²⁴Askafaito nikakī Simón kemani iskafakī: “Ea Nios kifixōfe, nā mīa yoiyai keskafakī, Niospa ea omiskōimayamanō,” ixō yoini.

²⁵Askakāta Pedro feta Juan Samāria anoafō nōko Ifo Jesúsnoa meka shara ato yoitakani Jerusalén ano anā fenifo.

Mā fekakī pexe rasi anoafō Jesúsnoa meka shara ato yoifenifo

²⁶Nāskata Niospa āfe ājirinī Felipe yoini: “Fai fētsa kakīma, na fāi katāfe na fāi Jerusalén yafi Gaza finōfainaki tsōa istoma ari na fai kaaki,” fani.

²⁷Askata Felipe fininākāfāta kani. Fāi kai feronāfake Etiopía anoaki nokoni.

Nā feronāfake xanīfori ini. Nāato kēro xanīfokōi kori kexexopaoni Etiopía ano. Nāato Jerusalén ano kaxō Epa Nios kifitani. ²⁸Mā āfe kaifo mēra okī āfe karo mēra tsoxō kirika anefeni, nā Isaías Niosnoa yoikī keneni. ²⁹Nāskata Niospa Yōshi Sharapa anā yoini Felipe: “Oa karo ano katāfe,” fani. ³⁰Mā Felipe akiki kaxō nikani nā feronāfake Etiopía anoato kirika aneaito, nā Isaías keneni. Nāskaxō yōkani: “¿Mā mī tāpiamē a mī aneai?” faito, ³¹Etiopía anoato kemani iskafakī: “¿Afeskaxō ē tāpitiromē? ¿Tsōa ea tāpimatiromē?” fata nāskaxō nā feronāfake Felipe keneni: “Ēfe karomā naneyofe efe tsoxiki,” fani. ³²A kirika kenea anekī ōiai iska ini:

Oveja iyokaxō retetirofo keskafakī, ari iyonifo retexikakī. Ovejanā fake achikaxō āfe rani xateafono feroitiroma keskai ari tooxinima. ³³Rāfinī fanifo afaa chakafayamafiakē noikaspa kakī. A xanīfofō aō rafanā inifoma aō rafanā itamaroko retenifo. Akka āfe fenāfāfe nikanakafoma, ixō Isaías keneni ōini.

³⁴Nāskata nā xanīfo Etiopía anoato Felipe yōkani: “Ea yoife ē tāpinō na Niospa meka yoimisto yoini afaa ikamākī, fetsaōnoa yoikī kenenimākī askayamakī āa anoi yoimekī kenenimākī,” faito, ³⁵Felipe yoini iskafakī: “Na mī kirika ōiai Isaías keneni a Jesucristo noko nāxoxiai yoikī keneni,” fani. Nāskafaxō Jesúsnoa meka shara yoipakeni. ³⁶Nāskakata fāi fokani faka ano nokonifo. Nānoxō a xanīfo Etiopía anoato Felipe yoini: “Na faka ōipo. ¿Na fāka mī ea maotisafatiromamē?” fani.

³⁷Askafaito Felipe yoini: “Mī ōiti mēraxō mī chanīmara fakōinaito ē mia atiro,” fani. Askafaito a feronāfake kemani: “Ēje, ē chanīmara fai Jesucristo Niospa Fake,” fani.

³⁸Askafaito nikakī Felipe, “Mī karo nētefefe,” fani. Mā karo nētefakata nā

rafe fotopakefōfānifo faka ano. Nānoxō Felipe a feronāfake Etiopía anoa maotisafani. ³⁹Mā faka anoax feaifono, Niospa Yōshi Sharapa Felipe iyofaino yamarisatani. Nāskakē a feronāfake Etiopía anoato Felipe anā ōinima. ⁴⁰Nāskata Felipe mai fetsa, Azoto ano nokoni. Nānoax kakī a pexe rasi anofo Jesúsnoa meka shara ato yoifoikaax, Cesarea ari nokoni.

**Saulo Jesús chanīmara fani
Damasco ano kakī
(Hch. 22.6-16; 26.12-18)**

9 ¹Nāskatari nā Saulo mēxotaima ē mato reteikai ixō ato retepaipaoni a Jesús Ifofafo. Nāskakē a ato Nios kīfixomisfo āfe xanīfo ano kani. ²Mā kaxō ato yoini iskafakī: “Ea kirika kenexokāfe ē aya katanō, ichanāti pexefo Damasco ano a Jesús chanīmara faifo ē ato achitanō, feronāfakefoya kērofoya, Jerusalén ano ato iyoxō karaxa mēra ato ikimaxiki,” ixō ato yoini. ³Akka mā pexe rasi Damasco chaima fāi kaino, nai mēraxō a kemataima chaxatanaino, ⁴Saulo pakeni. Pakexō nikani, iskafakī yoiaito: “Saulo, Saulo, ¿afeskakī mī ea omiskōimanimē?” faito nikakī, ⁵Saulo kemani: “Ifo, ¿mī tsoamē?” faito kemakī iskafani: “Ēkīa Jesús, a mī ea omiskōimanai. ⁶Fininākfā. Pexe rasi ano katāxiki. Anoxō mia yoikani kiki mī afaa afeska faimākai,” fani.

⁷Akka a Saulo fe foaifo ratekōinifo mekaito nikakani. Akka anoa mekaito nikafikakī tsoa ōinifoma. ⁸Nāskata Saulo fininākfani. Fininākfāta ōipaikī anā ōinima, mā fēxoa ini. Nāskakē mētsokaxō iyonifo Damasco ano. ⁹Nā Damasco ano tres nia ini ōiaxma. Askatari afaa pinima, afaari ayanima.

¹⁰Akka nā Damasco ano Jesús Ifofafo fisti ika ini, āfe ane Ananías. Nāato

namakē ōini nōko Ifāfe yoiaito iskafakī: “Ananías,” faito, “Ēkīa, Ifo,” fani.

¹¹Askafaito nōko Ifāfe yoini: “Na fai āfe ane ‘Mēstekōi’ ari katāfe. Mā nokoxō Judaspa pexe ano yōkafe nānoa feronāfake Tarso anoa, mī fichikai āfe ane Saulo. Nānoxō Epa Nios kīfi kiki.

¹²Anoxō mia namakē ōiafai kiki, mī mīfi mī māmāito, anā ōisharaxiki,” ixō yoiaito, ¹³nikakī Ananías kemani: “Ifo, na feronāfakeōnoa ea yoiaifāfe mē nikamis. Nāato keyokōi Jerusalén anofo chakafaito a mia Ifofafo.

¹⁴Akka mā nono oa a ato Nios kīfixomis xanīfofōfāfe nīchiafono. A mia Ifofamisfo ato karaxa mēra nīchixikī mā ato ifiyoa,” faito, ¹⁵anā nōko Ifāfe yoini iskafakī: “Mē na feronāfake katoa eōnoa meka shara ato yoinō mai fetsafo anofoya āto xanīfofoya israelifoya ato yoinō. ¹⁶Nāskakē ē Saulo ōimana eōnoax omiskōifinakōinō,” ixō yoini.

¹⁷Askafaito nikafaini Ananías kani. Kaax pexe mēra ikitoshita nānoa Saulo fichitoshini. Nāskaxō āfe mīfi māmāni iskafakī yoianā: “Saulo, ēfi mefe yorakī. Nōko Ifo Jesús nā mī fāi oaito mikiki nokoitato, ea nīchia ē mia fero sharafaxonō, askatari Niospa Yōshi Shara mī mēra ē nanenō,” faino, ¹⁸koshikōi Saulo fero mēranoax oa foe pese keskara pakeni. Nāskaxō ōisharakōitani. Nāskakē Ananías maotisafani faka mēra ikimakī. ¹⁹Nāskaxō mā pixō meea āfe yora sharakōi ini, anā āfe yora pachi inima. Nāskakē nā Jesús Ifofafo fe Damasco ano ato fe oxa ranāyonifo.

Damasco anoxō Saulo Niosnoa yoini

²⁰Askata Saulo ichanāti pexe mēraxō ato yoikī taefani iskafakī: “Jesús Niospa Fakekōi,” ixō ato yoini. ²¹Ato askafaito nikakani ratei fetseñifo. Nāskaxō yoinifo iskafakakī: “Akka, ¿nato Jerusalén

anoxō a Jesús Ifofamisfo ato omiskōimamismamē? Akka, ¿naamamē? Mā nono oa nonoafō ato achiyoi, a Nios kifixomisfāfe āto xanifofo ato iyoxoni axiki.”

²²Akka taeyoi Saulo ratepishtakī yoiyoni. Nāskaxō feyafani fāsikōi yoikī. Nāskaxō mēstekōi ato yoini Niospa āfe Fake Jesús nokoki nīchini. Nāskakē judeofāfe Damasco anoxō tāpipaiketsanifo. “¿Fato nō chanīmara faimē?” ikaxō, “Jesucristofi Niospa Fakekōikī,” ixō ato yoiatio.

Saulo judeofoki mesei onekaini

²³Nāskata mā oxai ichapano, judeofāfe ichanākaxō shinānifo: “¿Afesaxō nō Saulo retetiromē?” ikaxō, ²⁴akka Saulo tāpini yoiatifono. Pena yafi fakishchāi manaifono pexe rasi kāiti anoxō retepaikakī. ²⁵Askaito ōikakī a Jesús Ifofamisfāfe Saulo fēta mēra nanexō kene fomākīaxō risfichi fakishi fotomanifo a tsoa niama anori. Mā fotomanafono onekaini.

Saulo Jerusalén ari kani

²⁶Mā Saulo Jerusalén ano nokoax a Jesús Ifofamisfo fe rafepaiyaito, akka keyokōichi omisnifo tāpikaxoma koshikairoko Nios Ifofara ikaxō. ²⁷Askaito ōikī Bernabé Saulo iyoni Jesús āfe inakōifo ari. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Na Saulo nōko Ifo ōia fāi kakī, nōko Ifāfe yoiatio. Nāskaxō na Saulo Damasco anoxō ato yoisharapakea, ‘Jesús Niospa Fakekōi,’ ixō ato yoiara notamakōi,” Bernabé ato fani. ²⁸Nāskakē Saulo Jerusalén ano ato fe ikax, kafāsapaoni. Nōko Ifo Jesúsnoa ato yoifofāsafapaoni mesetama. ²⁹Anoxō ato yoiatio judeofāfe griego meka tāpikaxō fochishpamanifo. Nāskakaxō afesaxoma retepainifo. ³⁰Askafaifono a Jesús Ifofaafāfe mā tāpikaxō Saulo

iyonifo Cesarea ano. Nānoxō Tarso ano nīchinifo.

³¹Nāskakē a Jesús Ifofaafō Judea anoax ita Galilea anoax ita Samāria anoax ita isharakōinifo anā tsōa ato omiskōimanaimano. Anoxō Nios nikasharakōinifo isharakōikaxō Niospa Yōshi Sharapa ato axosharaino. Nāskakē a Nios Ifofaafō ichapakōi inifo.

Pedro Eneas sharafani

³²Nāskakē Pedro kafāsani a Nios Ifofaafō ato ōifofāsafai. A Lida ano ikaxō Nios Ifofaafari ato ōikai kani. ³³Nānoa feronāfake āfe ane Eneas fichini. Rakatiani mā ocho xinia aka ini. ³⁴Fichixō Pedro yoini iskafakī: “Eneas, Jesucristo mia sharafaaki fininākfāta mī oxati itipinīfāfe,” ixō yoiaino, Eneas koshikōi fininākfani. ³⁵Nāskakē Lida ano ikafāfe, Sarón anoafāferi ōikakī nōko Ifo Jesús chanīmara fanifo.

Mā Dorcas naano Jesúsxō Pedro otofani

³⁶Nāskaifono nā pexe rasi Jope ano kēro Nios Ifofaa ika ini, āfe ane Tabita. Griego meka Dorcas famisfo. Nā kēromā isharakōixō ato axosharakōipaoni ato afara ināsharakōikī. ³⁷Nāato askafai, Dorcas isinī iki nani. Mā nakē chokakaxō fomākīa māmepainifofā pexe kene fetsa ano ratanifo. ³⁸Akka Jope fe Lida chaima ini. Nā Lida ano Pedro ika ini. Nāno ikē nā Nios Ifofaafāfe tāpikaxō feronāfake rafe nīchinifo, iskafakī yoitanōfo: “Jope anoxō mia kenafō mī koshi kanō,” ixō yoitanōfo.

³⁹Askafaifono Pedro ato fe kani. Mā nokoano fomākīa māmepainifofānifo a Dorcas raka ano. Anoax a kēro fenemaisfo oiakakī Dorcas nayoxoma ato samafaxomis ispanifo. ⁴⁰Askaifāfe ōikī Pedro ato kāimani. Ato kāimata ratokonō mai chachipakefōfā Epa Nios

kīfini. Nāskata a kēro naa ōiyana yoini iskafakī: “Tabita, fininākaḡāḡe,” faino, nā kēromā Pedro feista nāskax tsaoiḡnākaḡāni. ⁴¹Nāskata Pedro mētsoxō fininīfoḡāni. Nāskata a Jesús Ifofaafoya a kēro ifomafafo ato kenani ato ōimaxiki mā Dorcas anā otoano. ⁴²Askaito nikanifo a pexe rasi Jope anoafāḡe. Nāskakē ichapakōichi nōko Ifo chanīmara fakōinifo. ⁴³Mā askafata Pedro Jope pexe rasi ano oxaranāyoni, a Simón anoxō fichi shinā famis ano.

Pedro fe Cornelio

10 ¹Nā pexe rasi Cesarea anoa feronāḡāḡe āḡe ane Cornelio ini. Sorarofāḡe āto xanīfo ipaoni. Nā sorarofō, “Italianōra,” ato famisfo. ²Nā feronāḡāḡe āḡe yorafo fe isharakōixō Epa Nios kīḡipaonifo. Nāskatari judefo ato axosharayanā kori ichapa ato ināpaoni. Nāskaxō Epa Nios mēxotaima kīḡipaoni. ³Nāskata pena fetsa yāḡapake oa namakē ōia fani, Niospa āḡe ājiri xafakīakōi ōini akiki oxō iskafaito: “Cornelio,” faito. ⁴Nāskakē Cornelio ājiris ōini. Nāskaxō rateifinakōiyana yōkani iskafakī: “¿Afaa mī ea yoipaikī kenaimē, Ifo?” faito, ājirinī yoini: “Mī kīḡiaito mā Epa Niospa mia nikakōia, a yora afaamaisfo ato axosharayanā mī ato kori ināito.” ⁵Nāskaxō yoini: “Fatora fetsa nīchife Jope pexe rasi ano kaxō Simón ifitanōfo. Āḡe ane fetsa Pedro. ⁶Simón fetsa pexe ano oxaki nā Simón iamāḡā ketokonō ikaki fichi koiro fai.”

⁷Askafakī yoiax mā ājiri kaino, Cornelio a yonoxomis rafeya āḡe soraro fisti kenani nā soraronō kexekōimis ini. Akka nā soraronō Nios shināmis ini. ⁸Nā ājirinī yoia keskara mā ato yoixō Jope ari ato nīchini.

⁹Penama xini keya mā Jope chaima faifoifono, Pedro pexe māmākia māpeinīfoḡāni arixō Epa Nios kīḡikakī.

¹⁰Nāskax fonāikōikī pipaini. Akka pixikakī mā pīchaifono Pedro namakē ōia fani. ¹¹Ōia nai fepekemeaito ōini ariax sabanā keskara petapafā nexeax nai mēranoax nāmā fotopakekafanaito. ¹²Nā sabanā petapafā mēra yoinā fetsa fetsatapafo ōini ronofoya, peyafo, afaa mīshti ini. ¹³Nāskata mekaito nikani iskafakī yoiaito: “Pedro, fininākaḡāḡe. Nafo retexō pixiki,” faito nikani.

¹⁴Askafaito nikakī Pedro kemani: “Maa, Ifo, nafo ē pimisma, Moisés noko yoini nafo nō pitiroma,” faito, ¹⁵afiana yoiaito nikani iskafakī: “Niospa nafo shara imaki. Akka nafo chakara fayamaḡe,” faito nikani.

¹⁶Yoikī tres fata nāskax nā sabanā petapafā anā nai mēra kaito ōini. ¹⁷Nāskakē Pedro shināchakakōiyana tāpipaini. “¿Afaa iskara Niospa ea yoipaimē na namakē ōia keskara ē ōiai?” ixō Pedro shināni. Nāskaino a Cornelio ato nīchia fokaxō, pexe fepoti anoxō ato yōkanifo: “¿Fatomē Simón pexe?” ixō ato yōkanifo. ¹⁸Anoxō ḡāsikōi ato yōkanifo: “¿Fanī Simón fetsa oxamē, āḡe ane fetsa Pedro?” ixō ato yōkanifo.

¹⁹Oa namakē ōia keskara ōixō Pedro shināpaiyaino, Niospa Yōshi Sharapa yoini iskafakī: “Ōipo, feronāḡāḡe trespa mia fenai feafokī. ²⁰Fininākaḡāḡe. Nā mā fotoax ato fe kataxiki tanaimakōi, ē ato nīchia feafokī,” faino, ²¹Pedro fotopakekafāxō a feronāḡāḡe tii ato yoini iskafakī: “¿Afaa mā akiyoamē? Ērokonō a mā ea fenai,” Pedro ato fani.

²²Ata askafaino kemaniḡo: “Nō oa nā sorarofāḡe āto xanīfo Cornelio noko nīchiano nā feronāḡāḡe sharakōiki. Nios nikakōimis. Judeofāḡe aōnoa meka shara yoimisfo sharara famisfo, Niospa āḡe ājirinī yoia mia kenano āḡe pexe ano mī kanō, nāato mia nikasharai mī yoiaito,” fanifo.

²³Askafaiḡāḡe nikakī Pedro ato ikimani. Nāno aḡe oxa fistinifo, nāskata Pedro ato fe

penama kani. A afe rafeafori Nios Ifofakanax Pedro fe fonifo Jope anoax.

²⁴Mā fokanax pena fetsa Cesarea ano nokonifo, a Cornelio ato manai ano, afe yorafo feta. Āfe yamakōifori ano afe inifo ato kenamana fekanax. ²⁵Mā Pedro pexe ano nokoano, Cornelio āfe pexe anoax kāinākafā Pedro ifikai kani. Mā kaxō a nāmā ratokonō mai chachipakefōfā: “Mī fāsi sharakōira,” fani.

²⁶Askafaito ōikī Pedro fininīfōfāni iskafakī yoiyanā: “Fininākafāfe. Ēri yoraki mia keskara,” fani.

²⁷Nāskax afe mekayanā pexe mēra ikikai kī ōia yora ichapakōifo ichanā inifo. ²⁸Anoxō Pedro yoini: “Mā mā tāpia a nōko xinifāfe noko yoini keskara a judeofoma fe nō rafetiroma. Askatari āto pexe mēra nō ikitiroma. Akka Niospa ea tāpimana ē tsoa chakafatama ē ato noisharakōinō. ²⁹Nāskakē ea yoiāifono ē koshi oa, ē okaspama. Akka ē tāpipai afeskakī mī ea kenamāki,” faito, ³⁰Cornelio kemani iskafakī: “Mā cuatro nia finōa, a nono xini rakato ēfe pexe anoxō foni teneyanā ē Epa Nios kīfiaino yātapake, feronāfake rapati fafekōiai safeax ekeki nokoita, ³¹ea yoikī iskafaita: ‘Cornelio, mā Niospa nika mī kīfiāito. A mī akai keskarari mā tāpia, a afaamaisfo mī ato afara ināsharaito,’ ea faito ē ōita. ³²Nāskaxō feronāfake tres pexe rasi Jope ano nīchife Simón ifitanōfo. Āfe ane fetsa Pedro. A Simón fetsa āfe pexe mēra ikaki. Nā Simón fētsa fichi koiro shinā famiski īamāfā kesemē ikaki,’ ixō ea yoita. ³³Nāskakē feronāfake tres ē koshikōi nīchita mia ififonōfo. Akka mī nokokī osharakōiyanā mī noko inīmamasharakōia. Nāskakē keyokōi mā nō ichanā Niospa noko ōiaino. Akka nō nikapai a nōko Ifāfe mia yoiā keskara mī noko yoinō,” ixō Cornelio yoini.

Pedro ato yoini Cornelio pexe anoxō

³⁴Askafaito nikakī Pedro yoini iskafakī: “Chanīma mē tāpikōia Niospa noko yora

fetsa keskara ōima, keyokōi nā yora fisti keskara noko ōi. ³⁵Askakimaroko nā mani fetsafāferi Nios nikakōikakī, afarafo sharakōi fakanax, Epa Niospa fake itirofo. ³⁶Niospa israelifāfe fenafo meka sharaōnoa ato yoini, inīmasharakōinōfo.

Jesucristoōxō ato yoini, nā nōko Ifoōxō.

³⁷Mā mā nikamiski a Judea mai anoax ini keskara. Taefakī Galilea anoxō ato yoikī taefani: ‘Māto chaka xatekāfe Nios chanīmara fakāfe ē mato maotisafapanō,’ ixō Juan ato yoini. ³⁸Akka mā mā tāpia Niospa āfe kerex sharafoya āfe Yōshi Shara Jesús mēra naneni. Jesús afama mīshtifo fapaoni, ato sharafayanā a omiskōiaifo, niafaka chakata ato omiskōimanaino. Nāskakē afama mīshtifo fatiro Niosmāi afe ikano. ³⁹Akka nō ōiyamea Jesús afama mīshtifo faito judeofāfe āto mai anoxō ata Jerusalén anoxori akaito nō ōiyamea. Nāskafafaito reteyameafo ifi cruz ikakī mastakaxō. ⁴⁰Akka mā retēfitafo Epa Niospa tres nia oxata otofayamea. Nāskakē nokokī nokoaito nō ōiyamea. ⁴¹Akka atiri yorafoki nokoyameama, nokokī nokoaito nō ōiyamea. Afetīamamāi Niospa noko katonixakī chanīmakōi nō mato yoi. Nō a feta piyanā nō afeta ayayamea mā Niospa otofayameano. ⁴²Nāato noko nīchiyamea pexe rasi anoafo nō ato yoinō iskafakī: ‘Niospa Jesús nīchini,’ ato yoinō fatofomākī afe nīpanakafo mā nafianixakakī, askatari a niafori ato yoixii. ⁴³A Niosnoa yoimisfāfe a nā Jesús iskanōpokoai yoikī aōnoa yoiyonifo. Iskafakakī yoinifo: ‘Nā chanīmara faifono aōxō Epa Niospa ato chaka soaxotiro,’ ixō yoinifo,” Pedro ato fani.

Nā judeofomafāfe Niospa Yōshi Shara finifo

⁴⁴Pedro ato yoikī xateamano Niospa Yōshi Shara ato mēra naneni āfe meka shara nikaifono. ⁴⁵Nāskakē a judeofāfe Jesús Ifofamisfāfe Pedro fe foitaxakakī

ato òinifo. Ato iskafanifo: “Aira. Òikapo. Na nõko kaifomafo Niospa Yõshi Shara ato mēra naneakekafana,” ikax yoinānifo. ⁴⁶Anoxõ ato nikanifo meka fetsapa mekaifāfe iskakani a ato kaifomafo: “Nios fāsi sharakõi,” ikanax mekaifāfe ato nikanifo judeofāfe. ⁴⁷Askaiifāfe Pedro ato yoini: “Akka tsõa na yorafo ato maotisano fayamakāfe noko fatirofoma. Akka Niospa Yõshi Shara mā ato mēra nanea, nõmēra naneni keskai.”

⁴⁸Pedro ato yoini Jesucristo aneõxõ ato maotisano fanõfo. Mā ato maotisano faafono, Pedro nõchikaspanifo. “Kayamafe, nono nofe iyoxiki,” fanifo.

**Pedro a Nios Ifofafo
Jerusalén anoafato ato yoini**

11 ¹Nā Cesarea anoafāfe Jesús Ifofanifo judeofo yamafikaxõ. Afāfe Jesús Ifofaifāfe ato nikanifo a Jesúsõ tãpimiskõifāfe. A Nios Ifofamisfo fetsafāferi nikanifo. Atiixõ ato nikanifo ãto mai Judea anoxõ. ²Askata Pedro Cesarea anoax kani Jerusalén ano. Anoxõ a Jesús Ifofamis fetsafāfe Pedro mekafanifo a Moisés keneni tãpiafāfe: “Judeofoma fe mĩ rafeira,” ikaxõ. ³Iskafanifo: “¿Afeskai a nõko kaifoma ano mĩ kaitamē? Anoxõ ato fe rafexõ mĩ ato feta piatio nõ nikaita a Moisés yoini keskafakĩ nõ ato feta pitiroma,” fanifo.

⁴Askafaiifāfe nikakĩ Pedro ato yoini a namakē õiafaita keskara, ⁵iskafakĩ: “È pexe rasi Joep anoxõ ã Nios kĩfianā oa namakē õia keskara ã õita. È õita oa sabanā keskara nexeax nai mēranoax fotopakekafanaito a ã nia ano. ⁶Askaito ã õia a mēra yoinā fetsa fetsatapafo ikita askatari a xõchixaraifoya peyafari ã õita a mēra kechokomekē. ⁷Askata mekaito ã nikaita ea yoikĩ iskafaito: ‘Pedro, fininākafāfe. Na fetsa retexõ

pixiki,’ ea feita. ⁸Ea askafaito nikakĩ ã kemakĩ iskafaita: ‘Maa, Ifo. Moisés yoikĩ keneni keskafakĩ, nafa nõ pitiroma. Nãskakē na yoināfo ã pimisma,’ ã feita. ⁹È askafaito afianā nai mēraxõ iskafakĩ ea yoiaito ã nikaita: ‘Niospa yoia nafa mĩ pitiroki. Pife, sharaki, chakafakĩma,’ ea faito ã nikaita. ¹⁰Ea yoikĩ tres fata, afianā nai mēra kaito ã õita. ¹¹Askaino Cesarea anoax feronāfake tres ekeki feitafo. Ato nõchiafono ea fenai fekani. Mā fekanax pexe ano nokoitafo a ã ika ano. ¹²Nãskakē Niospa Yõshi Sharapa ea nõchita iskafakĩ ea yoiyanā: ‘Shinãchakakĩma ato fe katāfe,’ ea feita. Nãskatari a Nios Ifofafo seis feronāfake efe foitafo. Nãskakē ato fe yora yamafiax Cornelio pexe mēra nõ ikitoshita. ¹³Nãnoxõ noko Cornelio yoita a ãfe pexe anoxõ ãjiri õitaxakĩ iskafakĩ yoiaito: ‘Fatora fetsa pexe rasi Joep ano nõchife Simón ifitanõfo, ãfe ane fetsa Pedro. ¹⁴Nãato mia yoi kiki afeskax Nios fe mĩ ipaxatiromākĩ, mefe yorafo fe,’ ixõ Niospa yoitano Cornelio ea yoita,” Pedro ato fani. ¹⁵“È ato yoiaino Niospa Yõshi Shara ato mēra naneita, taeyoi nõ mēra naneni keskai. ¹⁶Nãskakē ã shināfaita a nõko Ifāfe noko yoiyamea anori chanĩma. ‘Juan ato fãka maotisafani, akka Niospa ãfe Yõshi Shara mato mēra nanei,’ ixõ Jesús noko yoiyamea. ¹⁷Epa Niospa ãfe Yõshi Shara ato mēra naneita a nõmēra naneni keskafakĩ, nõko Ifo Jesucristo nõ chanĩmara faito. Akka ã, ‘Mĩ Yõshi Shara ato mēra naneyamafe,’ ã Nios fatiroma,” ixõ Pedro ato yoini.

¹⁸Ato askafaito nikakani a Nios Ifofamisfo Jerusalén anoax anā tsoa tooxinima, Nioskiroko inimanifo. Iskafakĩ yoinifo: “Aicho, Nios fāsi sharakõi, nã noko ināni keskafakĩ, ãfe Yõshi Shara ato mēra nanea, a nikakõisharakanax afe ipaxanõfo,” ixõ yoinifo.

Antioquía anoafāfe Jesús Ifofanifo

¹⁹Mā Esteban reteitafono a Jesús Ifofamisfo ato omiskōimakī taefanifo. Ato askafaifono ranāri Fenicia ari ichonifo, ranāri Chipre ari fonifo, ranāri Antioquía ari fonifo. Nārixō judeofo Jesúsnoa meka shara ato yoinifo. Yora fetsafo ato yoinifoma, judeofos ato yoinifo. ²⁰Ato askafaifono a Nios Ifofamisfo Chipre anoax fekāta Cirene anoaxri fenifo pexe rasi Antioquía ano. Mā fēkaxō a judeofoma nōko Ifo Jesúsnoa meka shara ato yoinifo. ²¹Nōko Ifāfe āfe Yōshi Shara ato fe ikano, a āto xinifāfe ato yoipaonifo shināmakikāta nōko Ifo chanīmara fakōinifo.

²²Askaifono a Jesús Ifofamisfāfe Jerusalén anoxō ato nikanifo. Nāskakē Bernabé Antioquía ano nīchinifo. ²³Mā Bernabé nokoxō ōia Niospa ato imasharakōia ōitoshini. Askaifāfe ōikī Bernabé inimasharakōini. Nāskaxō ato yoisharakōini shināsharakōixō. “Isharakōixō nōko Ifo nikasharakōikāfe,” ato fani. ²⁴Akka Bernabé feronāfake sharakōi ini. Niospa Yōshi Shara āfe ōiti mēra nanea, Jesús chanīmara fakōina. Nāskakē yorafāfe aōxō nōko Ifo Jesús chanīmara fakōinifo.

²⁵Mā askata Bernabé Tarso ano kani Saulo fenaikai. Mā fichixō Antioquía ano iyonī. ²⁶Nārixō a Nios Ifofaafō feta xinia fisti ani, yora ichapafo ato tāpimayanā. Antioquía anoxō taefakī ato anenifo a Jesús Ifofaafō. “Cristianōra,” ato fanifo.

²⁷Askaifono a Niospa ato shināmanaino Niosnoa ato yoipaonifo nāfo Jerusalén anoax Antioquía ano fonifo. ²⁸Mā fokaxō fishtichi niinākafāxō ato yoini āfe ane Agabo, Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino,

“Nā maitio anoax fonāiki finakōixikanira,” ixō ato yoini. Akka chanīma, askakōini Claudio xanifo ikano. ²⁹Nāskakē a Nios Ifofaafāfe Antioquía anoxō shinānifo a Nios Ifofaa fetsafo Judea anoafō ato kori manamaxikakī, afe tii ato fomakanimākai. ³⁰Nāskakaxō Bernabé yafi Saulo inānifo ato foxotanōfo. Nāno a Jesús Ifofamisfo Judea ano xanifofo ikafo inifo. Nāfo ato kori inānifo ato paxkaketsaxonōfo.

Santiago retekāta Pedro karaxa mēra ikimanifo

12 ¹Nāskaino Herodes xanifāfe a Jesús Ifofamisfo atiri ato achixō karaxa mēra ato ikimani ato omiskōimayanā. ²Nāskata Herodes ato yoini Santiago retenōfo kenopa. Nā Santiago Juan fe nanea ini. ³Mā Herodes Santiago ato retemanano ōikani judeofo akiki inimanifo. Askafaifāfe ōikī Herodes āfe inafō yoini Pedrori achinōfo. Nāato askafanifo fistaīa pāa faraxaxoma piyanā. ⁴Mā Pedro achiafono Herodes Pedro karaxa mēra ikimani. Nānoxō dieciseis sorarofāfe kexenifo. Herodes shināni: “Mā fista senēano chipo ē Pedro kāimanō yorafāfe ōinōfo,” ixō shināni. ⁵Nāskakē Pedro karaxa mēra ini, sorarofāfe kexekōiafono. Askafafiafono a Jesús Ifofamisfāfe Epa Nios kīfixonifo Niospa kexesharakōinō.

Niospa Pedro kāimani karaxa mēranoa

⁶Nā fakish fistichi Herodes shināni: “Ē penama Pedro kāimanikai yorafāfe ōinōfo,” ixō, akka karaxa mēranoax Pedro oxani soraro rafe fe cadenānā takai rafe metexkere ikax. Nāskaino atiri sorarofāfe karaxa fepoti anoxō kexeshinifo. ⁷Nāskaino nōko Ifāfe āfe ājiri akiki nokorisatani. Karaxa mēra

fakishfiax penasharakōi ĭtani. Nāskaxō ājirinī Pedro mōini ramāyanā iskafakī yoini: “Fininākafāfe kataxiki,” faino koshikōi Pedro mifi inoax cadenās mepekemetani. ⁸Nāskafata ājirinī yoini iskafakī: “Mī rapati yafi mī sapato safefe,” faito nikakī Pedro koshi āfe rapati yafi āfe sapato safeni. Nāskaxō ājirinī anā yoini: “Mī tariri safefe efe kaxiki,” fani.

⁹Nāskafaino Pedro ājiri acho kani. Acho kakī shināpaini: “¿Chanīmamē mā ea ājirinī kāimanamē? Akka ē namakē ōiafai keskara ē ōi,” ixō shināpaini.

¹⁰Nāskax ājiri fe kakī a soraro kexei taea finōfaini. A fetsari kexea finōfaini. Nāskax nā fepoti firo ano nokoxō ōia, mā fepoti āakōi fepekemea ini. Nāskax ājiri fe mā tsekeano fāi kaax ājiri a makinoax yamarisatani.

¹¹Nāskafaito ōikī Pedro tāpini. Nāskaxō shināni iskafakī: “Chanīma, mē ōi efe Ifāfe āfe ājiri nīchia. Herodes feta judeofāfe ea retapaiyafono ea kāimana,” ixō shināni.

¹²Mā tāpiax Pedro María pexe ano kani, Juan āfe afa ano. Nā Juan āfe ane fetsa Marcos ipaoni. Nā María pexe anoxō yora ichapafāfe ichanākaxō Epa Nios kifiaifono Pedro kani. ¹³Mā kaxō pexe fepoti anoxō ato kenaino, nā xomayato María yonoxomis āfe ane Rode, nāato kaxō ōini tsoamāki. ¹⁴Mā Pedro āfe meka tāpikāta, inimakōiyanā pexe fepoti fēpexotama ato yoikai ichoni. “Mā Pedro oa. Na pexe fepoti ano nia,” ato fani. ¹⁵Ato askafaito tsōa chanīmara fanima. Iskafanifo: “Mī chanī, Pedrokai oama,” faifono, “Maa, mē Pedro āfe meka nikakōia,” ato fani. Ato askafaino iskafakī yoinifo: “Aamaki, āfe ājiriki,” fanifo.

¹⁶Askafaiyono Pedro pexe fepoti anoxō mēxotaima ato kenani. Mā fēkaxō fepoti fepekaxō Pedro fichikanax ratenifo.

¹⁷Askaifāfe ōikī Pedro āfe mēkemā mekayamakāfe ato fani. Nāskaxō ato yoini afeskaxō nōko Ifāfe karaxa mēranoa kāimanamākī. Nāskata anā ato yoini iskafakī: “Santiago yafi a Nios Ifofamisfo ato yoitakāfe,” ato fani. Ato askafakī yoita pexe fetsa ari kani.

¹⁸Akka mā penano anoa Pedro ōikanima sorarofo yoinānifo, tāpikanamax Pedro afeskamē ikanax. ¹⁹Mā kāikaina nikaxō, Herodes ato fenamani, “Akka mā fenafikāki fichiyamaifono mā kexesharamaki,” ixō Herodes, “Nā sorarofo retēkāfe,” ato fani. Ato askafata Herodes Judea anoax kani Cesarea ari ikikai.

Herodes nani

²⁰Herodes atoki ōitifishkini Tiro pexe rasi anoafoki. Atoki ōitifishkikaino Tiro anoa feta Sidón anoafāfe shinānifo Herodes yōkaifoxikakī anā atoki ōitifishkiyamanō. Nāskakaxō xanīfo Blasto yoinifo: “Noko Herodes yoixōfe nō afe mekapaikai. Nokoki ōitifishkiki kiki, nō afe rafepaisharaikai anā nokoki ōitifishkiyamanō. Nokoki ōitifishkiki afe yorafo yoitiroki a nō piyai noko inānōfoma,” ixō Tiro anoafoki feta Sidón anoafāfe Blasto yoiaifono. Nā yoiaifo keskafakī Blasto Herodes yoini.

²¹Askafaito nikakī, “Pena fetsa ē ato fe mekanō,” fani. Nāskata pena fetsa mā akiki feaifono, rapati sharakōi nā xanīfāfe safemis keskara safeax tsaoti sharakōi ano tsaoni, anoxō ato yoixiki.

²²Ato yoikī askafaino fāsikōi yorafo mekainīfōfānifo. Iskafakī yoinifo: “Na mekai yora mekaima, nios mekai,” fanifo. ²³Askafaiyono nōko Ifāfe āfe ājirinī Herodes isinī imani, “Ē Niosma. Nios sharakōi,” ato faimano. Nāskax Herodes nani xenafāfe xaki mēraxō piaino.

²⁴Askano Niospa meka shara Jesúsnoa ato yoifofāsafanifo akairi Niospa meka shara nikakaxō chanīmara fanōfo.

²⁵Nāskafaifono Bernabé feta Saulo mā yonokī mitokanax Jerusalén anoax fonifo, Antioquía ano. Juanri ato fe kani, āfe ane fetsa Marcos ini.

Bernabé feta Saulo Niospa meka ato yoikī taefanifo

13 ¹Antioquía ano Jesús Ifofamisfo inifo, a Niosnoa ato yoipaonifori ano ato fe inifo. A Jesús Ifofaax afeskax isharatirofomākī ixō ato tāpimamisfori ano ato fe inifo. Bernabé ikaino, Simón āfe ane fetsa Nā Fisora fapaonifo ikaino, Lucio a Cirene anoax ikaino, Manaén xanīfo Herodes fe yosini ikaino, nā Saulori ato fe ini. ²Akka pena fetsa foni teneyanā nōko Ifo kīfiaifono Epa Niospa Yōshi Sharapa ato yoini iskafakī: “Bernabé yafi Saulo ato paxkanāfakāfe ē ato katoaki eōxō yononōfo,” ato fani.

³Nāskata foni teneyanā mā Epa Nios kīfikaxō Bernabé yafi Saulo ato mīfi māmākaxō Epa Nios ato kīfixoyanā, ato nīchinifo fetsafo ari fokaxō Epa Niospa meka shara ato yoitanōfo.

Bernabé fe Saulo Chipre ano fonifo

⁴Mā Niospa Yōshi Sharapa ato nīchia fokanax Bernabé fe Saulo Seleucia ano fonifo. Nānoax kanōanāfānē nanefainifo Chipre ano fokani. Nā ĩamāfā fakafā nakirafe mai toomāfā ano fokani. ⁵Mā fokanax pexe rasi Salamina ano nokokaxō judeofāfe āto ichanāti pexe mēraxō Niospa meka sharaōnoa ato yoikī taefanifo. Juanri ato fe kani afara fetsa ato axoxii.

⁶Nā ĩamāfā nakirafe mai toomāfā anoax ato yoikāta, Pafos ano fonifo. Nānoax judeo yōfe fichinifo āfe ane Barjesús. Nā chanīkōi ipaoni ē Niosxō yoirā iki. ⁷Nā yōfe Barjesús xanīfo

Sergio Paulo fe ipaoni. Nā xanīfāfe tāpisharakōia ini. Nāskaxō Bernabé yafi Saulo kenamani, Niospa meka shara nikapaikōiki. ⁸Akka nā yōfemā āfe ane fetsa griego mekapa Elimas fapaonifo. Nāato āfe xanīfo yoini: “Ato nikayamafē mia pāarakani kiki,” fani, ea nikanōra ixō. ⁹Nāskakē Saulo āfe ane fetsa Pablo ini. Niospa Yōshi Shara a mēra nanekōia. Nāato aas ōini. ¹⁰Nāskaxō yoini iskafakī: “Chanīchakapa nīafaka fake, nā sharafo mī noikaspamis. Mī chanīmis ato pārapaiyanā nōko Ifāfe mēstekōi ato yoifimisno, akka anorima mī ato yoimis. ¿Afeskai mī xateimamē?” ¹¹Akka iskaratīa nōko Ifāfe mia omiskōimani. Mī anā fēro ōima, xinī chaxafiaino mī anā fena ōiyonakama,” fani.

Askafaino Elimas anā fēro ōinima. Fakish mēra nia keskara ini. Askaxō ato kenani mētsoxō iyoifonōfo anā fēro ōiyamaito. ¹²Nāskaito ōikī xanīfāfe nōko Ifo chanīmara fani. “Aira, Jesús afama mīshti fatiro,” ixō yoinifo.

Pablo fe Bernabé Antioquía ano inifo. Nā Antioquía Pisidia mai ano ini

¹³Pablo afe rafeafo fe Pafos anoax kanōanāfānē nanefainifo pexe rasi Perge ano fokani. Nā Perge Panfilia mai ano ini. Nānoax Juan anā ato fe kanima. Nāno nēteax anā oni, Jerusalén ano. ¹⁴Nā Perge anoxō Antioquía finōfainifo, Antioquía anoxō shinā Pisidia chaima ini. Nāriax pena tenetīia ichanāti pexe mēra ikifaikanax tsaonifo. ¹⁵A Moisés Niospa meka yoikī kirikaki kenenī yafi a Niospa ato shināmanaino yoipaonifo keskara anekāta, a ichanāti pexe kexemisfo xanīfofōfāfe Pablo yafi Bernabé ato yoini iskafakakī: “Nōko kaifo rafeta mā noko afara yoipaimākai noko yoikāfe, noko inimamaxikakī,” ixō ato yoinifo.

¹⁶Ato askafaifono Pablo niinākaḡa atokiri mēshainākaḡa mekayamakāḡe ato fani. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Ea nikakāḡe ēḡe kaifo israelifāḡe yora fetsafo feta mā nofeta Epa Nios kifipaimākaī ē mato yoisharanō.

¹⁷Israelifāḡe āto Niospa taefakī nōko xinifo katonī afe yora inōfo. Nāskakē Egipto anoax kainifo yora fetsafo mēra iyokanoax Ejipto mai anoax. Nāskakē chipo Epa Niospa āḡe kerex sharaōxō Ejipto anoax ato iyoni. ¹⁸Nāskakē Niospa meka tsōa nikasharayamafiaifono, Niospa ato kexepaoni cuarenta xinia tsōa istoma anoxō. ¹⁹Nāskata Niospa Canaān mai anoxō siete faxō mani fetsafo ato potani, nōko xinifo a mai ato ināxiki. ²⁰Nāskakē cuatrocientos cincuenta xinia ayonifo. Fena Canaān mai ano fonifoma. Mā cuatrocientos cincuenta xinia finōta xanīfoya inōfo Niospa ato yoini.

“Nāskatari chipo nā Niospa meka ato yomimisī Samuel xanīfo ini. ²¹Nāskakē, ‘Xanīfo finakōia nō fichipai noko ikinō,’ ixō yoinifo. Nāskakē Niospa Saúl cuarenta xinia imani xanīfokī. Akka nā Saúl āḡe apa Cis ini, Benjamín āḡe kaifo. ²²Nāskata Epa Niospa Saúl tsekani anā xanīfo iyamanō. Akka Epa Niospa David xanīfo inō imani. Nāskaxō yoini iskafakī: ‘Isaī āḡe fāke David mā ea inimamakōi nā ē apaiyai keskafakī nāato akōini,’ ixō yoini. ²³Nā David āḡe fena ini Jesús. Epa Niospa nai mēraxō nāmā nīchini israelifo ato ifipakexanō nā yoyoni keskafakī. ²⁴Askatari Jesús oyoamano israelifo Juan Jesúsnoa meka shara ato yoini iskafakī: ‘Māto chaka xatexō Nios Ifofakāḡe maotisaxakakī fetsafāḡe tāpinōfo mā māto chaka mā xateano,’ ixō ato yoini. ²⁵Askata mā Juan chaima nakī, ato yoini: ‘¿Mā shināimē ē Cristokē? Maa, ēkai aama. Akka a Cristo samama oi a nō manai

nōko xanīfo ikiyoi. Akai ea keskarama. Ato afama mīshti tāpia. Atokai afaa chakafamisma,’ ixō ato yoini.

²⁶“Ēḡe kaifo mishtichi, māfi Abraham fenafoḡe, ea nikakapo a ēḡe kaifomafo feta ē mato yoinō. Māfi Epa Nios chanīmara fapaikai. Nā meka sharaōnoa nikakāḡe Epa Niospa āḡe Fake nīchiniki noko ifipakexanō. ²⁷Nā Jerusalén ano ikafāḡe āto xanīfofo feta tāpinifoma Jesús tsoamāki. A inōpokoai yoikī aōnoa kirika kenenifori tsōa tāpiyameama, pena tenetiḡia ichanāti pexe mēraxō anefikakī. Nāskakaxō reḡeyameafo nā aōnoa yoikī kenenifo keskakōifakī. ²⁸Afaa chakafaito ōiyamafikakī reḡepaikakī. ‘Ato reḡemafe,’ yorafāḡe Pilato fanifo. ²⁹Nāskakē nā aōnoa yoikī kirika kenenifo keskakōifakī, mā askafayameafo reḡekaxō ifi cruz ikakinoa fotomapakefofākaxō mafa kini mēra maifanifo. ³⁰Akka mā mafa kini mēra maifafiafona Epa Niospa otofayamea. ³¹Mā oxa ranāta a Galilea anoax Jerusalén ano afe foitafāḡe atoki nokoaito ōiyameafo. Nāfāḡe judeofo Jesúsnoa ato yoikani.

³²⁻³³“Nāskakē na meka shara aōnoa nō mato yoi, Epa Niospa nōko xinifo yoini keskafakī. Mā noko askafaxokōia nō āto fenafoḡe. Nāskakē Epa Niospa mā reḡefitafono Jesús otoayamea. A kirika Salmo ano kenea iskai:

Mī ēḡe Fake. Iskaratīa ē mia nima, ixō kenenifo. ³⁴Niospa afetiāma yoyoni iskafakī:

Mī nafiano ē mia otofaxii mī yora pisiyamanō, ixō yoinino, nānorikōi aōnoa kirika kenenifo:

Chanīma, nā ē David yoini keskafakī ē mia sharafai, ixō Niospa yoini. ³⁵Nāskakē ana aōnoa yoikī yōra kenenī iskafakī:

Epa Niosi, mĩ Fake mĩ kexesharai ãfe yora pisinõma, ixõ keneni. ³⁶Chanĩma, David nayoxoma ato ìkiyopaoni, Niospa yoiaino. Nãskax chipo nani ãfe xinifo nãpa keskai, nã ãfe xinifo mai anori David maifanifo. Anoax ãfe yora pisini. ³⁷Akka Jesús mã nafiakẽ Epa Niospa otoani. Ato ãfe yora pisinima. ³⁸⁻³⁹Efe yora mĩshtichi, mã nõ mato yomis mãri tãpisharakãfe, mãto chaka mã soapimãkai Jesúsxõ mã atiro. Mã chanĩmara faito aõxõ Epa Niospa mato chaka soaxotiro. Akka a Moisés noko yoinioxõkai nõko chaka nõ soatiroma. ⁴⁰Kexemesharakãfe a inõpokoai yoikĩ Niospa meka yoisfãfe kenenifo keskai mã askatiroki. Iskafakĩ yoinifo:

⁴¹Akka ã yoiaito mã ea nikakaspai, ekeki kaxemetsamayanã. Nãskakẽ ã afarafo akaito õiãx rateyanã mã nai iskarafõ nõ õimisma ikax. Nãskakẽ mã chanĩmara famisma, fetsafãfe mato yoifiaifono, ixõ kenenifo,” ixõ Pablo ato yoini.

⁴²Mã Pablo afe rafeafo fe judeofãfe ãto ichanãti pexe mẽranoax tsekefainaifono, nã judeofofãfema ato iskafanifo: “Mã noko yoia keskafakĩ pena teneti fetsatĩa noko anã yoifaixakãfe,” ixõ ato yoinifo. ⁴³Mã ichanãti pexe anoax ichanãi xateafono, judeofo feta yora fetsafãfe a Epa Nios Ifofaafo keskafakĩ akairi Epa Nios Ifofapaikani ato fe fonifo, Pablo fe Bernabé foaifono. ato fe foaifono ato iskafanifo: “Nofe yora mĩshtichi, Niospa mato yoiã anori tãpisharakãfe. Niospa mato afara sharafaxõfai keskara shinãkãfe inimayanã,” ato fanifo.

⁴⁴Nãskata afianã pena fetsa pena tenetitĩa, pexe rasi anoax yora ichapakõifo ichanãnifo nõko Ifãfe ãfe meka shara nikakani. ⁴⁵Nãskaifono judeofãfe ato õinifo yõrafã rasichi Pablo

yafi Bernabé ato nikaifono. Nãskakẽ õitifishkikõinifo. Nãskaifono judeofo Pabloki õitifishkiyanã mekafakĩ chakafayanã ìchanifo. ⁴⁶Ato askafaifono Pablo feta Bernabé mesetama ato kemanifo ato iskafakakĩ: “Nõ mato Niospa meka sharaõnoa yoikĩ taefafiaino, mã nikakaspamis. Nikakaspaxkai mã Epa Nios fe ìpanakama. Nãskakẽ nã judeofoma nõ ato yoikai. ⁴⁷Nãskakẽ nõko Ifãfe noko nĩchini iskafakĩ yoiyanã:

Ë mato nĩchi oa luzpa keyokõi chaxa keskara faxõ, eõnoa mã ato yoifotanõ, efe ìpaxanõfo. Maifo tii anoax na chai ikafo ari kaxõ mã ato yoitanõ,” ixõ noko nĩchini.

⁴⁸Ato askafaifono nikakani, a judeofoma inimakõinifo. Nãskaxõ yoinifo iskafakakĩ: “Nõko Ifãfe ãfe meka sharakõi,” fanifo. Nãfãfe chanĩmara fakõinifo a Niospa ato katoafo afe ìpanakafora ikaxõ. ⁴⁹Nãskakẽ nã mai anoax, nõko Ifãfe ãfe meka sharaõnoa ato yoifofãsafanifo. ⁵⁰Ato askafaifono judeofo nã kẽrofo isharakõimisfo fe mekanifo, a pexe rasi anoax xanĩfofo feri inifo. Nãskakaxõ ato yoinifo Pablo yafi Bernabé ato chakafakĩ ato omiskõimata a mai anoxõ ato potanõfo. ⁵¹Ato askafaifono Pablo feta Bernabé ãto sapato tsekaxõ taatakanifo yorafãfe ato tãpinõfo. Nãskanax Pablo fe Bernabé Iconio ari fonifo. ⁵²Akka nã Nios Ifofaafo inimakõinifo, Epa Niospa Yõshi Shara ato fe ikano, mã Pablo fe Bernabé foaifono.

Pablo fe Bernabé Iconio ano inifo

14 ¹Mã fokanax Pablo fe Bernabé Iconio ano nokonifo. Nãnoax judeofãfe ichanãti pexe mẽra ikifainifo. Nãnoxõ Niospa meka sharaõnoa ato yoiãifono ato nikakõisharayanã ato

chanīmara fanifo, judeofāfe yora fetsafo feta. ²Askaifono judeofāfe ato nikakaspakakī, a judeofoma ato yoinifo iskafakakī: “Ato nikayamakāfe āa chanīkani kiki,” ato fanifo Pablo yafi Bernabé nikanōfoma. ³Ato askafafiaifono Pablo fe Bernabé nāno ato fe iyopaonifo. Nānoxō nōko Ifoōxō mesetamakōi ato yoipaonifo. “Nōko Ifāfe noko chaka soaxotiro Nios fe nō īpaxanō,” ixō ato yoinifo. Nāskaxō afama mīstififo fakakī ato ispanifo. Askafaifono Niospa ato noikī ato ōimani aōxō ato yoinōfo. ⁴Akka yorafāfe pexe rasi Iconio anoxō anoris shinānifoma. Ranārīto judeofo chanīmara faifono, ranārītori Pablo yafi Bernabé chanīmara fanifo.

⁵Nāskaifono judeofo yora fetsafo fe xanīfofo fe yoinānifo, Pablo yafi Bernabé ato tokirinī tsakakī omiskōimaxikakī. ⁶⁻⁷Ato askafapaiyaifono Pablo feta Bernabé mā tāpikanax Iconio anoax Listra ano fonifo, nānoax Derbe ano fonifo. Nā pexe rasi Listra fe Derbe Licaonia mai ano ini. Nāskakē nānoafo Niospa meka sharaōnoa ato yoifofāsafanifo.

Listra anoxō tokirinī Pablo tsakaketsanifo

⁸Listra ano feronāfake finimisma ika ini, kafāsamisma chatomāiax. Nāskarapa kāini tsoa ini. ⁹Pablo yoiaito nikai. Nāskaito Pablo aas ōikī shināni na feronāfake Jesús sharafatīroraka chanīmara faito ixō shināni. ¹⁰Nāskaxō fāsikōi yoini iskafakī: “Fininākafāfe,” faino, koshikōi fininākafānax kafāsani. ¹¹Pablo askafaito ōikani, yorafo Licaonia mekapa mekanifo iskakani: “Aicho, na nios rafe nokoki fotoaki yora keskarakanax,” ikanax yoinānifo.

¹²Nāskakaxō Bernabé na nōko nios Zeus fakaxō, Pablori ato yoiaito, “Na

nōko nioskōi Hermēs,” fanifo. ¹³Zeus kīfīti pexeya ini pexe rasi chaima, pexe efapa ini. Nā mēraxō na nōko niosra ikaxō Nioskōima kīfipaonifo. Nā pexe mēra yonomisto Pablo yafi Bernabé shināmaxō fakkafoya charofo fexonifo. Nāfāfe yorafo feta mā niosra ixō ato fakka retexopainifo ato ināxikakī.

¹⁴Akka ato askafaifono Bernabé feta Pablo mā tāpikaxō, āto rapati faxtenifo, ato niosra faifono āto ōiti mēraxō shinākōikakī. Nāskakaxō ato mēra ikifaikata fāsikōi ato yoinifo ¹⁵iskafakakī: “¿Afesakafakī mā noko na rafe niosra mā noko faimē? Nōkai niosma. Nōri mato keskara, nō mato meka shara yoiyoi oa na afarafo nōko niosra mā famis a chakafo mā potanō a chakafokai afama. Nāskaxō nā Nioskōi nīpanaka Ifokōi fakāfe, nai yafi mai fakafāri onifaniki. Nai mēranoafo onifata, nono mai anoafo onifata fakafāri mēranoafo onifani. ¹⁶Nā iyopaonifāfe afara chakafakī xateafomano Epa Niospa ato xatemanima āa anōfo. ¹⁷Nāskafiaifono Niosxō afarafo sharafakakī ato ōimanifo, tāpinōfo Nios tsoamāki. Akka nāato mato oi imaxona, māto fanafori mato fofaimasharaxona, a mā piari mato ināsharataifa, mā inimasharakōinō,” Pablo feta Bernabé ato fani.

¹⁸Ato askafakī yoifīkākī ato xatematiroma inifo, ato fakka retexopaiyaifono nōko niosra ixō ato ināpaikakī.

¹⁹Ato askafaifono judeofo Antioquia anoax fekāta Iconio anoax fenifo. Ato pārai fekani, “Pablo feta Bernabé mato pārakani,” ixō ato yoinifo. Ato askafaifono Pablo tokirinī tsakaketsanifo. Mā nō reteaara ikaxō xarafokaxō pexe rasi pasotai potanifo. ²⁰Askafaifono a Jesús Ifofafo a māmāno niakekaxō ōiaifono Pablo fininākafani.

Askata finikaini pexe rasi mēra anā kani. Nāskata nānoax pena fetsa Bernabé fe Derbe ano kani.

²¹Derbe anoxō Niospa meka sharaōnoa ato yoiaino yōrafā rasichi ato nikakaxō Nios Ifofasharakōinifo. Mā ato yoikanax Listra ano fenifo, nānoax Iconio ano fenifo, nānoax Antioquía ano nokonifo. ²²Nāriafo a Nios Ifofafo ato yoihofāsafakakī ato inimamakōinifo, “Isharakōikāfe Nios nikakōisharayanā. Epa Nios xanifo fe ipaxakakī, nai mēra oyoamano nono mai anoax mā omiskōi finakōitiro,” ixō ato yoinifo. ²³Nāskatari Pablo feta Bernabé a Nios Ifofafo anofo a ato kexeaifo xanifofo katonifo, Nios chanīmara fakōinafono. Mā foni teneyanā Epa Nios kīfikaxō iskafakakī: “Epa Niospa, ato kexesharafe mia chanīmara fakani kiki,” ixō yoinifo.

Pablo fe Bernabé anā Antioquía ano fenifo nā Antioquía Siria mai ano ini

²⁴Mā anoax fokakī Pisidia finōfāikanax Panfilia ano nokonifo. ²⁵Nāskakata Perge anoxō Niospa meka sharaōnoa ato yoikata, Atalia ano fonifo. ²⁶Nānoax kanōanāfānē fonifo Antioquía ano anā fokani. Nā Antioquía anoxō ato nīchinifo. “Niosnoax fokaxō ato yoisharatakāfe,” ixō ato nīchiyameafono ato yoitakani anā fenifo. ²⁷Mā Antioquía ano nokoafono a Jesús Ifofamisfo ato fe ichanāfono anoxō ato yoinifo a Niospa ato feta afama mīshti aka keskara. Iskafakī ato yoinifo: “Nōko Ifāfe a judeofoma ato chanīmara famaino mā Ifofafo,” ixō ato yoinifo. ²⁸Nāskakanax Pablo fe Bernabé nā Nios Ifofafo fe nāno ato fe iyopaonifo.

Jerusalén anoax a Jesús Ifofafo ichanānifo

15 ¹Nāskaifono feronāfakefo Judea anoax Antioquía ano fonifo. Mā nokokaxō a Jesús Ifofamisfo ato yoinifo

iskafakakī: “Moisés noko yoini iskafakī: ‘Foshki repa xateyamax nō Nios ano katiroma,’ ixō noko yoini. Nāskakē nā Moisés noko yoini keskai nō askamis,” ixō ato yoinifo. ²Ato askafaifāfe nikakī Pablo feta Bernabé, “Maa, askarakaima. Fanīrira mā yoi,” ato fakanax ato fe feratenānifo. Ato askafaifono Pablo yafi Bernabé a Jesús Ifofamisfo fetsafori ato katokaxō Jerusalén ari ato nīchinifo a Jesúsxō āfe meka ato yoisfoya a Nios Ifofafo ato kexemisfo ato yōkatanōfo chanīmamakī.

³Nā Nios Ifofaafāfe Antioquía anoxō ato nīchiafo fokakī, Finicia yafi Samāria finōfāikakī ato yoifainifo: “A judeofofāfema Nios Ifofakakī mā āto chaka xateafora,” ixō ato yoiaino nikakani a Nios Ifofafo inimakōinifo.

⁴Mā Pablo fe Bernabé Jerusalén ano nokoafono, a Jesús Ifofafo feta a Jesúsxō āfe meka yoisfofo feta a ato kexemisfofāferi ato ifinifo, ato iskafayanā: “Aicho, mā nokoki osharakī,” ixō ato yoianā. Ato askafaifono anoxō ato yoinifo a Niosxō afama mīshtifofamisfo. ⁵Ato askafaifono nikaxō fariseofāfe Jesús Ifofakaxō ato iskafainifo: “Judeo yamafikaxō Nios Ifofakaxō āto foshki repa xatetirofo Moisés yoini keskafakī,” ixō ato yoinifo.

⁶Nāskaifono a Jesúsxō āfe meka ato yoisfofo fe ato kexemisfo fe ichanānifo tāpīxikakī a yoiaino keskara. ⁷Mā ichapa yoināfono Pedro fininākafe ato yoini iskafakī: “Efe yora mīshtichi, mā mā ea tāpia afetiāma Niospa ea katoni, moto mēranao āfe meka shara a judeofoma ē ato yoinō, akairi chanīmara fakanax afe ipaxanōfo. ⁸Niospa a shināifo keskara tāpīkōia. Nāato ato tāpimani afe yora inōfo. Nāskaxō āfe Yōshi Shara ato mēra nanei, a nōmēra naneni keskafakī. Nāskakē keyokōichi tāpitirofo Niospa ato ifiaino. ⁹Niospa atoya yora fetsa

keskara noko òima, nā yora fisti keskara noko òi. Nā noko ani keskafakī āto chakari mā ato soaxona chanīmara faifono. ¹⁰Akka māto xinifāfe a Moisés yoini keskara nikakōipaonifoma. Nāskarifiakī māri mā nikakōimisma. Akka a Moisés yoini keskara nikakōiyamafikatsaxakī, ¿afeskakī a judeofoma Jesús Ifofafiafona a Moisés yoini keskara nikakōikāfe mā ato famismē? Nāskakē afāferi nikakōitirofoma. Akka Jesús fistichi noko nimafitirono, ¿afeskakī mā chanīmara faimamē? ¹¹Akka Moisés yoini keskarato noko nimatirora ixō mā shināmis. Akka nōko Ifo Jesús nō chanīmara faito, noko noikōixō noko ifitiro afe nō ipaxanō. Nāskarifiakī a judeofoma ato ifitiro chanīmara faifono,” ixō Pedro ato yoini.

¹²Nāskakē anā tsoa tooxinima, ato nikakani. Akka Pablo feta Bernabé ato yoinifo a Niospa atoōxō afama mīshtifo faa, judeofoma mēraxō. ¹³Mā yoikī xateafono, Santiagori ato yoini iskafakī: “Efe yora mīshtichi, eari nikakapo ē mato yoinō. ¹⁴Simón Pedro noko yoyiamea Epa Niospa a judeofoma ato noikī mā ato katoa āfe yorafo inōfo ixō noko yoyiamea. ¹⁵Nānorikōi a inōpokoai yoikakī a Niosnoa yoimisfāfe kenenifo. Iskafakī yoinifo na kirika keneano:

¹⁶Nāskata ē anā oxii a David āfe kaifāfe ea anā shinātama chaka shināifono, ato chaka soaxoxiki. Ato òiti fepeaxosharayanā isharakōinōfo ea anā Ifofakanax. ¹⁷Ea òikakī fetsafāferi ea fenanōfo nā maitio ikafo feta nā ē ato katoafāfe ixō Epa Niospa yoini. ¹⁸Nōko Ifāfe afetīama afama mīshti tāpiyoni, ixō aōnoa yoikī kenenifo.

¹⁹“Nāskakē ē shinākī iskafai, nōko kaifāfema Nios Ifofapaiyafono nō ato

afara fetsa kerexkai amatiroma.

²⁰Askatamaroko nō ato kirika kenexō fomanō iskafaki yoikī:

Na nōko niosra ikaxō afara onifakaxō nami ināfo piyamakāfe. Askatari māto āfima chotayamakāfe. Kēromāri āto fenemafo chotamayamanōfo. Askatari yoinā yafi afara inafakaxō tetoxakafo āfe imi foyamaito piyamakāfe, āfe imiri ayayamakāfe, ixō nō ato kirika kenexō fomanō judeofoma. ²¹Nā taeyoi ato yoipaonifo keskafakī, iskaratīari pexefo anoxō a Moisés ato yoipaoni keskafakī ato yoikani. Mēxotaima ichanāti pexe mēraxō pena tenetitīa nā kirika anemisfo.”

A judeofoma ato kirika kenexō fomanifo

²²Nāskakata a Jesúsxō ato yoimisfāfe a ato kexemisfāferi a Nios Ifofaafāferi shinānifo a Nios Ifofaa fetsafo katoxikakī, Antioquía ano ato nīchixikakī Pablo fe Bernabé foaifono. Judas yafi Silas ifinifo, nā Judaspa āfe ane fetsa Barsabás ipaoni. Na feronāfakē rafe isharakōiafo a Nios Ifofaafāfe ato fapaonifo. ²³Nāskakaxō mā foaifono ato kirika keneni inānifo ato foxotanōfo, iskafakī ato yoikaxō:

Nōfi Jesúsxō āfe meka yoikatsaxakī, ato kexemisfo feta a Jesús Ifofafo nō mato kirika kenexō fomai, mā tāpinō. Efe yora mīshtichi, mā nōko kaifoyamafekē nō mato meka shara fomai, Antioquía ano fomata Siria ano fomata Cilicia ano fomata nō mato fai. ²⁴Mā nō tāpia yora fetsafo nonoax foitafo nō ato nīchiyamafiano, mā foitaxakakī mato yoikakī āto mekapa mato fekaxtefakani, fanīrira mato yoikakī nō ato anori yoyiamafekē fanīrira mato yoiaifono mā ato tāpipai.

²⁵Nāskakē ichanāxō nō shinā feronāfake fetsafo katoxiki noko anoax fokaxō mato ōitanōfo. A nō ato noiai Bernabé yafi Pablo nō katoa.

²⁶Nā Bernabé feta Pablo nōko Ifo Jesucristoōnoa ato yoipaifiaifono ato retepaimisfo ato nikakaspakāī.

²⁷Nāskakē Judas yafi Silas nō nīchia mā fokaxō mato yoisharakōinōfo nā nō mato kenexona keskafakī. ²⁸Nā Niospa Yōshi Sharapa shināi keskafakī nānorikōi nō shināi. Afaa fetsa nō mato yoipaima. Akka nā sharafinakōia nō mato yoipai mā nikanō. ²⁹Na nōko niosra ikaxō afara onifakaxō yoinā retexō ināfo piyamakāfe. Askatari āfe imi ayayamakāfe. Yoinā ina fakaxō tetoxakafo āfe imi foyamaito piyamakāfe. Askatari māto āfima chotayamakāfe, kērofāferi āto fenema chotamayamanōfo. Akka nā nō mato yoiai anori mā nikasharakōiax, mā isharakōikai. Nā tii nō mato yoi na kirikaki kenexō,

ixō ato yoinifo.

³⁰Nāskakaxō Jerusalén anoxō ato nīchiafono Antioquía ano fonifo. Mā fokaxō a Nios Ifofaafō ato ichanāfakaxō kirika kenea ato inānifo. ³¹A Nios Ifofaafāfe kirika anexō ōikani, inimaifinakōinifo, “Aicho, noko kirika kenexō manamakakī noko inimamasharakōikani,” ikanax. ³²Judas yafi Silas Niospa ato shināmanaino Niospa meka tāpikaxō Niosnoa meka shara ato yoikakī ato inimakōiyanā ato nikamasharakōinifo āto mekapa a Nios Ifofaafō. ³³Nā Antioquía ano ato fe iyopaonifo. Nāno ato fe ikafono nā Nios Ifofaafāfe ato nīchinifo iskafakī ato yoianā: “Tanaima fosharatakāfe,” ato faifono, tanaimakōi fosharakōinifo a anoxō ato nīchiameafo ano. ³⁴Akka Silas anā Jerusalén ano kanima nāno ato fe

nēteni. Judas fisti kani. ³⁵Akka Pablo fe Bernabéri fonifoma, Antioquía ano nētenifo anoxō fetsafo feta nōko Ifoōnoa meka shara yoixikakī.

Pablo afianā kani Jesúsnoa meka shara pexefo tii ari ato yoikai

³⁶Mā askakāta Pablo Bernabé yoini iskafakī: “A Nios Ifofaafō nō anā ato ōikanō fokāfe pexe rasi anoafo a nōko Ifoōnoa meka shara nō ato yoikī taefaniano afeskax ikafomāki.”

³⁷Bernabé Juan iyopaini ato fe kanō, nā Juan āfe ane fetsa Marcos ipaoni.

³⁸Akka Pablo iyokaspani. Nā Marcosmāi Panfilia anoax ato makinoax nēteyameano, ato feta yonokaspakī.

³⁹Askai feratenākanax anoax paxkanāfainifo. Bernabé Marcos Chipre ano iyoikai kanōanāfānē nanekaini.

⁴⁰Akka Pablo Silas ifini afe kaxiki, afeta Niospa meka shara ato yoi axiki.

Askaito ōikakī a Jesús Ifofamisfāfe ato Nios kifixonifo fosharakōitanōfo Niospa ato kexesharanō. ⁴¹Mā fokakī Siria yafi Cilicia anoafo Jesúsnoa meka shara ato yoifofāsafainifo, a Nios Ifofaafāfe Jesúsnoa tāpisharakōinōfo inimasharakikakī.

Timoteo ato fe kani Pablo feta Silaspa Niospa meka sharaōnoa ato yoikai foaifono

16 ¹Pablo fe Silas pexe rasi Derbe ano nokonifo, nānoax Listra ano fonifo. Nānoa Nios Ifofaa fetsa āfe ane Timoteo fichinifo. Āfe afa Judea kēro ini, Nios Ifofa, akka āfe apa griego ini. ²Nā Nios Ifofaafāfe Listra anoxō Iconio anoafāferi, “Na Timoteo feronāfake sharakōira,” fanifo. ³Pablo Timoteo iyopaini afe kanō. Akka iyoyoxoma āfe foshki repa xatemani, judeofāfe mekafayamanōfo, māmāi tāpikaxō Timoteo āfe apamāi griegokē. ⁴Askata

mā fokakī a pexe rasi anoafo a Jesús Ifofamisfo ato yoifainifo, nā Jesúsxō āfe meka yoimisfo feta, a Jesús Ifofamisfo ato kexemisfāfe Jerusalén anoxō ato yoitafo anori. ⁵Ato yoiāifāfe nikakani a Jesús Ifofamisfāfe Jesús chanīmara fakī finasharakōinifo. Askatari a Jesús Ifofaifo ichapakōi kainifo pena tii.

Pablo namakē ōia keskara fani feronāfake Macedonia ano

⁶Akka Niospa Yōshi Sharapa, Asia mai ari ato nīchikaspani, arixō Jesúsnoa meka shara ato yoipaifaifono. Nāskakē Frigia yafi Galacia finōfainifo. ⁷Fokanax Misia mai xatea ano nokonifo. Nānoxō Bitinia ano fopaikakī shinānifo, ari fopaiyaifono Jesús āfe Yōshi Sharapa ato nīchikaspani. ⁸Nāskakē Misia finōfaini fokanax Troas ano nokonifo. ⁹Nānoxō Pablo fakishi namakē ōia fani, feronāfake Macedonia anoato nīxō yoikī iskafaito: “Nono Macedonia ano ofe noko tāpimaxiki,” ixō yoiāito ōini. ¹⁰Nāskara ōixō Pablo ato yoini iskafakī: “Itipinīkāfe nō Macedonia ano kanō, Niospa ari noko nīchipai kiki arixō Jesúsnoa meka shara nō ato yoinō,” noko fani.

Pablo fe Silas Filipos ano inifo

¹¹Nā Troas anoax nō kanōanāfānē nanekaini īamāfā nakirafe mai toomāfā ano kai āfe ane Samotracia ano. Nānoax kaax pena fetsa Neápolis ano nō nokoni. ¹²Nānoax nō anā kani Filipos ano. Nā Filipos ano romanō xanifokōifo ipaonifo nānoa āto pexe rasi sharafinakōia ini, nā Macedonia mai ano. Nāno nō oxa ranāyoni. ¹³Nānoax pena tenetitīa pexe rasi anoax nō tsekekainikax faka ketokonō nō kani, nō shinā anoxō judeofāfe Nios kifikanira ixō. Nāno tsaoxō Niosnoa meka shara kērofo nō yoini ano ichanāfono. ¹⁴Nānoa fetsa āfe

ane Lidia ini pexe rasi Tiatira ano. Nā kēromā sama fexta nana sharakōi ato minimis ini. Askatari Nios shinākōimis. Nāskaxō Pablo Jesúsnoa yoiāito nikakōisharaito ōikī nōko Ifāfe āfe ōiti fepeaxosharakōini. ¹⁵Nāskaito ōikī afe yorafoya maotisafainifo faka mēra ikimakī. Nāskaxō noko yoini iskafakī: “Mā ea iskafaikai, mī nōko Ifo ifofaki mā ea faikai, ēfe pexe ano oxai fekāfe,” noko fani. Noko askafaino nō nēteyoni.

¹⁶Nāskata pena fetsa a Nios kīfimisfo ano nō kaino nāno nokoki xomaya nokoni niafaka chaka a mēra naneeano. Nāato ato ōnāxomis ini. Āto inakōima ini, āa ato onāxomis. Aōxō kori ichapa fimisfo ini. ¹⁷Nā xomayato noko chīfafaini Pablo fe nō kaino fāsikōi mekayanā noko yoifoni iskafakī: “Na feronāfakefofi Nios nā keyokōi finōato āfe inakōifoki. Afeskax nō Nios fe ipaxatiromāki noko yoi feafo,” ixō yoini.

¹⁸Pena tii noko askafafofāsa fani. Noko askafaito Pablo mā fekaxtexō anā teneyamakī, ifiakekafā nā niafaka yōshi chaka xomaya mēra nanekē iskafani: “Jesucristoōxō ē mia yoikai na xomaya makinoax tsekekaitāfe,” fani. Askafaino a makinoax niafaka chaka tsekekaini.

¹⁹Pablo askafaito ōikakī, akka a xomayato āfe ifofāfe shināchakakōinifo anā afaakema, anākairoko aōxō kori fikani. Nāskakaxō akiki ōitifishkikakī Pablo yafi Silas achikaxō xanīfo finakōia ano iyonifo. ²⁰Nāskakaxō xanīfofo ano ato iyokaxō iskafakī ato yoinifo: “Na judeo rafeta nōko pexe rasi anoa ato chakafakī mekafakani. ²¹Nō mato yoisharaira ikaxō nā imisfo keskapaikī anori ato yoipaikani. Akka nōa nō chanīpaima, askara yoikī nō feyafaima nōmāi romanōfoxō,” ixō ato xanīfofo yoinifo.

²²Ato askafaifāfe nikakani yorafā rasi atoki ōitifishkinifo Pablo yafi Silaski.

Nāskakaxō āto xanīfofōfāfē ato yoinifo ato rapati fiakaxō ato chati koshanōfo. ²³Ato koshakī finakaxō karaxa mēra ato ikimanifo. Nāskakaxō a karaxa kexea yoinifo ato kexesharakōinō tsekeyamanōfo. ²⁴Yoikī askafaiāfē nikakī, a karaxa kexemisto oke mēra chaikōi ato ikimaxō tafara rafe oyatamaxō ato tsāoni.

²⁵Ato askafafono Pablo fe Silas yamenakekafanaino Epa Nios kifiyānā fanāinifo. Askaifono a ato fe karaxa mēra ikafāfē ato nikanifo. ²⁶Nāskaifono fāsikōi mai naya naya ikī, nā karaxa pexe simīto posa posa akōini. Nāskafaino āfē fepotifo fepekemei fetseni. Nāskaino a karaxa mēra ikafo cadenās mepekemei fetsenifo. ²⁷Askaino a karaxa kexea moinākafā oia mā karaxa āfē fepoti fepekemei fetsea ōini. Askaito āfē espada tsekata āa retemepaini, mā tsekeafora ixō shināi. ²⁸Askaito Pablo fāsikōi yoini iskafakī: “Mia retemeyamafe. Nō faki kaamaki,” faito nikakī.

²⁹A karaxa kexeato āfē soraro fētsa, “Ea kirosī otaxō fexōfē,” fani. Mā fexoano koshikōi ichoni choayanā ratei, nāskax Pablo fe Silas niafono ato nāmā ratokonō mai chachipakefōfāni.

³⁰Nāskata fininākāfē mā ato kimaxō ato yōkani iskafakī: “¿Afesaxō ēfē chaka ē soatiromē Nios fe ipaxakī?” ixō ato yōkani.

³¹Ato askafaito nikakakī kemanifo iskafakakī: “Nōko Ifo Jesucristo chanīmara fafe Ifokōi faax mefe yorafo fe mī afe nīpanakakī,” fanifo.

³²Nāskakaxō nōko Ifoōnoa meka shara yoinifo, a afe ikafori āfē pexe mēranoa ato yoinifo. ³³Ato askafafono nā fakish fistichi nā karaxa kexemisto a ato koshafo ano ato fāka chokani. Ato askafaino āfē āfiyafi āfē fakefoya ato maotisafanifo, ato faka mēra

ikimapakekakī Jesús chanīmara faifono. ³⁴Nāskaxō āfē pexe ari ato iyoxō ato pimani. Nāskax āfē āfi fe āfē fakefo fe inimakōini Nios chanīmara fakōikanax.

³⁵Nāskata penama xanīfofōfāfē āto sorarofō nīchinifo a karaxa kexeafō ato yoitanōfo Pablo yafi Silas ato kāimanōfo. ³⁶Nā karaxa kexeato Pablo yoini iskafakī: “Xanīfofōfāfē ea yoiāfo ē māto kāimanō. Mā mā tanaima kasharatiro,” faino, ³⁷Pablo a ato kexeafō yoini iskafakī: “Nōri romanōfōfiano noko koshaketsafo yorāfāfē ferotaifi, noko yōkasharakaxoma. Nāskakaxō noko karaxa mēra ikimanāfo. Akka, ¿afeskakī one mā noko kāimapaimē? Āakōi noko kāimani fenōfo ato yoitakāfē,” Pablo ato fani.

³⁸Ato askafaito nikakakī mā fokaxō sorarōfāfē ato xanīfofo yoinifo. Ato yoiāifono nikakani ratenifo: “Nōri romānōfōra,” ato faifāfē nikakanax. ³⁹Ato askafafono xanīfofo mā fokaxō ato iskafanifo, Pablo yafi Silas: “Nō māto tāpiama māri romanōfo fekē nō māto koshaketsaxō karaxa mēra nō māto ikimanaki. Na karaxa mēranoax kāikāfē, nōko pexe rasi anoax fōtaxikakī,” ato fanifo. ⁴⁰Mā karaxa mēranoax kāikanax Pablo fe Silas Lidia pexe ano fonifo. Nānoxō a Nios Ifoāafo Jesúsnoa meka shara ato yoikakī ato inimamakōinifo. Nāato yoikī askafakanax ato makinoax fonifo.

Tesalónica anoax mekai fetsenifo

17 ¹Pablo fe Silas mā fokakī, Anfīpolis yafi Apolonia finōfāikanax, Tesalónica ano nokonifo. Nā Tesalónica ano judeofāfē ichanāti pexe ini. ²Pablo nā imis keskai pena tenetiāfē ichanāti pexe mēra kapaoni. Tres simānā anoaxō ani, anoax ato fe feratenāyanā a kirika ano Niospa meka

kenenifoōnoa ato yoiyāna. ³Anoxō ato yoini: “A Cristo omiskōiax nani. Mā nafiakē anā Epa Niospa otoani. Nā Jesúsnoa ē mato yoikai nāfi Cristoki,” ixō Pablo ato yoini.

⁴Ato askafaiāfāfe nikakakī atiri judeofāfe Jesús chanīmara fanifo. Mā Jesús chanīmara fakanax ato fe rafenifo. Askatari griegofāferi Nios chanīmara fakaxō Nios fāsi sharakōi fanifo, nā kērofo xanīfofo feta. ⁵Askaifāfe ōikani judeofo noko anā nikakanimaraka ikanax, Pablo yafi Silas mepaikani ōitifishkinifo. Nāskakaxō a yora xani chakafo ato fenaifokani fonifo, Pablo yafi Silas chakafakakī mekafanōfo, fetsafāfe pexefo tii anoxō ato nikanōfo. Nāskakanax Jasón pexe ano fonifo Pablo yafi Silas fenaifokani, ato kāimaxikakī yorafāfe ato omiskōimanōfo. ⁶Akka Pablo yafi Silas anoa ato fichikaxoma, Jasón yafi a Nios Ifofamis fetsafo ato achikaxō āto xanīfofo ano ato iyonifo. Mā ato iyokaxō fāsikōi ato iskafanifo: “Na feronāfakefāfe fanīma mīshtixō ato chakafafofāsafamisfo. Akka mā noko ano feafo. ⁷Na Jasón āfe pexe mēra ato ikimana. Nafāfe a romanō xanīfāfe yoisimis anori anā nikakanima. Akka nāno nōko xanīfo fetsa āfe ane Jesús ikani,” ixō ato yoinifo.

⁸Ato askafaiāfāfe nikakani xanīfofo ōitifishkikī metsamanifo, noko anā nikakanimara ikanax. ⁹Akka Jasón feta fetsafāfe a xanīfofo ato kori ināfono ato kāimanifo.

Pablo fe Silas Berea ano fonifo

¹⁰Nāskakata fakishi Pablo fe Silas Berea ano fotanōfo koshikōi ato nīchinifo. Mā Berea ano nokokanax judeofāfe ichanāti pexe mēra ikifainifo. ¹¹Nā judeofāfe Pablo feta Silaspa ato yoiāifono ato nikakōipainifo, Tesalónica

anoafo keskara inifoma. Ato nikasharapaikōikakī Niospa meka shara nikakōinifo. Nāskakata pena tii kirika fepekaxō ōinifo a ato yoiāfo keskara chanīmamākī. ¹²Nāskakē judeofāfe Jesúsnoa chanīmara fakōinifo. Askatari griegofāferi chanīmara fakōinifo. Kērofāferi nikakōinifo a feronāfakefāfe nikaifo keskafakī.

¹³Akka judeofāfe Tesalónica anoxō nikanifo Pablo Niosnoa meka shara Berea anoafo ato yoiāito. Nāskakanax Berea ari fonifo, mā ari fokaxō ato yoinifo Pablo mekafakī chakafanōfo.

¹⁴Ato askafaiāfono, akka a Jesús Ifofamisfāfe Pablo koshikōi katanō nīchinifo fakafā kesemē ano. Akka Timoteo fe Silas fonifoma. Berea ano nētenifo. ¹⁵Akka a Pablo fe fofaiāfo, afe fonifo pexe rasi Atenas ano. Nānoax anā faifāfono Pablo ato yoini iskafakī: “Timoteo yafi Silas ea ato yoixotakāfe koshi ekeki fenōfo,” ixō ato yoini.

Pablo Atenas ano ini

¹⁶Pablo Timoteo yafi Silas Atenas anoxō ato manayanā ōia Atenas anoxō afarafo ichapakōifo onifakaxō, “Na nōko niosra,” faifāfe ōi. Āfe ōiti mēraxō shināchakakōini. ¹⁷Nāskakē Pablo nā judeofāfe ichanāti pexe mēranoax judeofo fe a judeofoma fe a Nios sharara faifo fe yoināni. Nāskatari a pexe emāiti niax yoināifo mēxotaima Pablo Jesúsnoa ato yoini. ¹⁸Ato yoiāino yora fetsafo akiki fonifo afe feratenāxikaki. Nāfāfe shinānifo iskakakī: “Nā nō apaiyai keskafakī nō atiro noko inimamanō,” ixō shinānifo. Nāfāfe āto anefo epicureofo. Ranāri iskanifo: “Afara afeskara afiaino nō tenetiro,” ixō shinānifo. Nāfāfe āto anefo estóicofo. Nāfo epicureofo fe estóicofo Pablo fe feratenānifo. Iskafakī yoinifo: “Na mekakī finamisto çafaa

noko yoipaimē?” ixō yoiaifono, fetsafāferi iskafanifo: “Nios fetsafoōnoa noko yoipai rakikīa,” ixō yoinifo. Nāskafakī fetsanifo. Pablo Jesúsnoa meka shara ato yoifiaito, mā Jesús nafiax anā otoyamea ixō ato yoifiaito nikakaspakakī. ¹⁹Nāskakaxō Areópago ano Pablo iyonifo a anoax mēxotaima ichanākaxō afarafo yoimisfo ano. Nānoxō yōkanifo iskafakakī: “Nō tāpinō na mī yoi ai anori meka fenakōiki noko yoife. ²⁰Na mī noko yoi ai anori nō nikamismaki. Afaa ikamākī noko yoife nō tāpinō,” fanifo. ²¹Nā Atenas anoafeta yora fetsafāfe anoxō ōikakī nikapaikōinifo a nikaifo keskara ato yoixikakī.

²²Nāskaxō nā ichanāmisfo āfe ane Areópago anoxō Pablo ato nēxpakīa niinākāfe ato yoini: “Atenas anoafāfe, ea nikakapo, mē mato ōi mā Niosnoa nikapaikōiaito tāpipaikōiyanā. ²³Nā mā nios kifimis ano kafasakī mē ōia. Nānoa ē fichia na nōko niosra ixō mā afara onifanixakī mā akiki kenekī iskafakē: ‘Nō na nios ōimisma,’ ixō mā aōnoa yoikī keneni. Nā nios ōikatsaxakīma mā kifimis, nāōnoa ē mato yoi.

²⁴“Nā Niospa keyokōi onifani, afama mīshtifo nai mēranoafoya mai anoafonifani ato Ifo ixikī. Nā Nios yorafāfe pexe faafo mēra ikama. ²⁵Askatarī ea afaa axokāfe ikima. Akka nāato keyokōi noko nima. Nō xakainō noko nefefaxoni, afara fetsafori ani.

²⁶“Askata feronāfake fisti onifakī taefani, nānoax nā maniafo tii kainōfo, nā mai tio ano ipaxakakī. Nāskaxō ato yoini, afe tii xinia akanimākai fanīra ikaxō. ²⁷Nāskakē Niospa yorafo onifani keyokōichi fenanōfo tāpipaikakī. Akka fenakī fichitirofo. Chanīma, Nios chai ikama, noko chai faama. ²⁸Akka Niosnoax nō nia. Akka Niosyamakēkai nō nikeranama. Akka nā mato

tāpimamisfāfe kenenifo iskafakakī: ‘Nō Niospa fenakōifo,’ ixō yoinifo. ²⁹Akka nō Niospa fenafofiāxō, nō shinātiroma Nios na yorafāfe afarafo onifaafon keskara inō, āa shināxō yorafāfe onifaafon keskara. ³⁰Askafiaifonokai Niospa ato afeska fanima. Akka iskaratīa keyokōi ato yoi āto chaka xatekaxō chanīmara fanōfo. ³¹Nāskakē Niospa tāpiyoni afetīa ato ichanāfaimākai, a ato omiskōimanaitīa, fatofa sharafomākī askayamai fatofori chakafomākī. Nā feronāfake katonioxō ato askafaxii. Akka mā nafiakē Āpa ofofaito keyokōichi ōinifo,” ato faito, ³²a Jesús naax otoita nikakani, akiki kaxemetsamanifo. Ranārīto yoikī iskafanifo: “Mā nō nikakī a mī noko yoiāito, anā pena fetsa noko yoifaixāfe,” fanifo.

³³Askafafono a ichanāfo anoax Pablo kani. ³⁴Akka Pablo mā kaino atiri afe fonifo Jesús chanīmara fakanax. Dionisiori nāno ato fe ini, nā Dionisio Areópago anoxō ato fe ichanāxō ato yoimis ini. Kērōri nāno ato fe ini, āfe ane Dámaris, kēro fetsafori ano ato fe inifo.

Pablo Corinto ano ini

18 ¹Nāskata Pablo Atenas anoax kaax Corinto ano nokoni. ²Nānoa feronāfake āfe ane Aquilaki nokoni. Nā feronāfake Ponto pexe rasi anoa ini. Rama Italia anoax āfe āfi Priscila fe nokoita ini, nā Italia anoā āto xanīfāfe āfe ane Claudio ato potaitano. Ato iskafayanā na judeofo Roma anoax fōtanōfo ixō. Nāskakē Pablo ato ōikai kani. ³Nā Pablo nā akaifo keskafakī akairi pexe fakāki tāpia ini, karapa pexe fakī. Nāskakē nāno ato fe nēteni, ato feta yonoxiki. ⁴Nāskakē nānoax mēxotaima pena tenetīa ichanāti pexe mēra kapaoni. Anoxō judeofoya a

judeofoma ato Jesúsnoa meka shara nikamapai chanimara fanōfo.

⁵Akka Silas fe Timoteo mā Macedonia anoax akiki nokoafono Pablo Jesúsnoa meka shara judeofo ato yoifofāsafani: “Jesúsfi Cristoki Niospa katonī āfe Fakekōi inō,” ixō ato yoini. ⁶Ato askafaito nikakakī judeofāfe Pablo iskafaino: “Jesúskaī Cristoma. Mīa mī chanī,” fakaxō Pablo īchaketsanifo. Askafaifāfe nikakī Pablo āfe rapatiōnoa atoki mapo taa taani mā anoax kakī ori fetsa ari ato iskafafāini: “Ē Niospa meka mato yoipaihaito mā ea nikakaspai. Māto shināmā mā iki. Nāskax naax mā Nios fe nīpanakama. Ē mato yoisharapaihaito mā ea nikakaspai. Nāskakē na judeofoma ari ē kai ariafō ato yoixiki,” ixō Pablo ato yoini.

⁷Nāato askafata āto ichanāti pexe anoax kāikaini feronāfake āfe ane Ticio Justo pexe ano kani. Nāato Epa Nios shinākōikī kifipaoni. Nā ato ichanāti pexe chaima ika ini. ⁸Feronāfake Crispa ichanāti pexe anoā āto xanīfo ini. Nāato āfe āfi feta āfe fakefoyaxō nōko Ifo nikakōiyanā chanimara fani. Askatari nā Corinto anoafāferi chanimara fakōinifo, Pablo Jesúsnoa meka shara ato yoiaito. Nāskakē chanimara faifono ato maotisafakī faka mēra ato ikimapakenifo. ⁹Nāskano fakish fetsa Pablo namakē ōia fani, nōko Ifāfe yoiaito iskafakī: “Ratekima mēxotaima ēfe meka sharaōnoa ato yoi xateyamafe. ¹⁰Ē mefe ikaki miā tsōa afeska faima kiki. Na pexe rasi ano efe yorafo ichapa ikafokī,” ixō yoini. ¹¹Nāskakē Pablo Corinto ano nēteni. Anoxō xinia fisti finōmata oxe seis ani. Nānoxō mēxotaima Niospa meka ato yoipaoni.

¹²Akka Acaya mai anoax Galión xanīfo finakōia ini. Nānoax judeofo ichanānifo Pablo achixikākī. Mā achikaxō āto xanīfo finakōia ano

iyonifo. ¹³Iskafakī āto xanīfo yoinifo: “Na feronāfāke ato pārafofāsafai, yoipai mā Nios kifiki iskafatiro ixō. A Moisés yoini anori ato yoima, fakirira ato yoi,” ixō yoinifo.

¹⁴Pablo mā ato kemapaihaito nā xanīfo Galión judeofo yoini iskafakī: “Na feronāfāke afara chakafakē, askayamakī ato retekē mā ea yoiaito ē mato nikakerana. ¹⁵Akka nā māto xinifāfe yoipaonifo keskaraōnoa mā yoita, a māto kaifāfe āfe aneōnoa yoita, a Moisés yoini keskaraōnoa mā yoi. Akka nā mā apaiyai keskafakāfe, ē aōnoa afaa tāpipaimakai. ¹⁶Nāskakē nonoax fotakāfe,” Galión xanīfāfe ato fani. ¹⁷Ato askafa fokaxō Sóstenes achinifo nā ichanāti pexe anoā xanīfo. Mā achikaxō nāri seteketsanifo xanīfāfe ferotaifi. Akka nā xanīfo Galión aō rafañā inima.

Pablo anā Antioquía ano kani Niosnoa meka shara ato yoikai. Taeyoi kai rafenixakī anā kai fistini

¹⁸Pablo Corinto ano oxaranāyoni. Nānoax a Nios Ifofafo makinoax kani Priscila fe Aquila afe fonifo. Nāskakata kanōnāfānē nanefainifo Siria mai ano fokani. Mā fokanax akka Cencrea anoax kanōnāfā mēra nanexoma Pablo ato testemayoni. Akka Pablo Nios yoiyoni: “Ē mīōxō afara axii, mī ea ōiaino,” ixō yoini. Akka mā axō ato testemani tāpinōfo. Ē Nios afara afeskarafaxōara ikax. ¹⁹Nāskata mā fokanax Efeso ano nokonifo. Nāno Pablo ato nīchifaini Aquila yafi Priscila, ichanāti pexe mēra kakī nānoax judeofo ichanāfono ato fe yoināxiki. ²⁰Nānoxō nētefapainifo. “Kayamafe nono nofe iyofe,” fanifo. Askafaifono akka Pablo nētekaspani. ²¹“Maa, ē nētetiroma, mē kai,” ato fani iskafakī ato yoianā: “Epa Niospa ea nīchiaino anā oxō ē mato ōiyoxii.”

Nāato askafata Pablo kanōanāfānē naneinākfani Efeso anoax mā kai. ²²Mā Cesarea ano nokoax, Jerusalén ano kani a Nios Ifofaafō ato yoisharaikai. Mā ato yoita anā kani Antioquía ano. ²³Nāno ato fe ikatsaxakī, nānoax anā kani Niospa meka sharaōnoa ato yoifofāsafaikai. Galacia anoxō ato yoikī taefata, Frigia anoxori ato yoini. A Nios Ifofaafō ato inimamakōini, Niosnoa meka shara ato yoikī.

Apolos Efeso anoafō Niosōnoa meka shara ato yoini

²⁴Nāskaifono Efeso ano judeo fisti nokoni āfe ane Apolos pexe rasi Alejandría anoa ini. Nāato Niospa meka yoikī kirika kenenifo tāpikōia ini, xafakīakōi ato yoimis. ²⁵Nāato nōko Ifo Jesúsnoa tāpikōixō ato yoini, inimakōikai nā tāpia anori xafakīakōi Jesúsnoa ato yoini. Askafixō Jesúsnoa tāpisharaxō nā Juan ato maotisafakī faka mēra ato ikimani nā fisti tāpia ini. ²⁶Nāskata Apolos ichanāti pexe mēraxō ranotamakōi ato yoiaito nikakī. Aquila feta Priscila kenakaxō ori iyokaxō Niospa meka tāpimasharakōinifo nikasharakōinō.

²⁷Nāskakē Apolos Acaya mai ano kapaiyaito nikakī a Nios Ifofaafāfe iskafanifo: “Nō a Jesús Ifofamisfo kirika kenexō fomanō mia ifisharakōinōfo,” ixō yoinifo. Apolos mā Acaya mai ano kaxō, ato yoisharakōini. Ato askafaito nikakani Niosnoax inimasharakōinifo. ²⁸Nānoxō ōiaifo judeofo Apolos yoini: “Jesús Niospa Fakemara,” faifono. Akka nā kirika keneaxō Apolos ato yoini iskafakī: “Nā nō manai Cristofi Niospa Fakeki,” ixō xafakīakōi ato yoiaito tsōa kemanima.

Pablo Efeso ano oni

19 ¹Apolos Corinto ano iyoano, māchi keya ari fai tāpiato kaax Efeso ano Pablo nokoni. Nānoa Nios

Ifofamisfo fichitoshini. ²“¿Mā Nios Ifofaxō Niospa Yōshi Shara mato mēra mā nananimē?” ixō Pablo ato yōkaito, kemanifo iskafakakī: “Maa, nōkai aōnoa afaa nikayomisma, Niospa Yōshi Sharakai nō nikamisma,” fanifo.

³Askafaiāfe nikakī anā Pablo ato yōkani: “¿Afeskai mā maotisanimē?” ato faito, kemanifo iskafakakī: “Juan noko yoinino nō ini,” ixō yoinifo.

⁴Askafaiyono anā Pablo ato yoini iskafakī: “Juan ato maotisafani afara chakafakatsaxakakī āto chaka xatepaiyaifono Nios Ifofapaikakī. Iskafakī ato yoianā a chipo oxiai nikakōisharaxikāfe ixō ato yoini, Jesúsnoa yoikī,” ato Pablo fani.

⁵Pablo ato yoikī askafaino, nikakani nōko Ifo Jesús āfe aneōnoax maotisanifo fetsafāfe tāpinōfo. ⁶Askaifono ōikī Pablo ato māmāpakeaino Niospa Yōshi Shara ato mēra naneni. Nāskakanax meka fetsapa mekai fetsenifo. Niosnoa meka shara nikakaxō ato yoinifo. ⁷A ato mēra Niospa Yōshi Shara nanea, doce feronāfake ini.

⁸Nāskaifono Pablo nāno ato fe ikax mēxotaima ichanāti pexe mēra kapaoni. Anoxō tres oxe ani. Niospa meka sharaōnoa ato yoianā ranotama, anoxō Nios xanifoōnoa ato tāpimapaikōikī.

⁹Ato askafafiaino atirifāfe nikakaspakakī yorafāfe ferotaifi mekafakī chakafanifo iskafakakī: “Nōkai Jesús chanīmara faima. Aōnoaxkai Epa Nios ari nō katiroma,” ixō yoiaifono, Pablo ato makinōax kakī a Nios Ifofaafō ato iyoni, feronāfake āfe ane Tirano a anoxō ato tāpimamis ano. Nānoxō a chanīmisfo anoxō pena tii Pablo Jesúsnoa meka shara ato yoipaoni.

¹⁰Anoxō Pablo Niospa meka sharaōnoa ato yoikī xinia rafe ani. Nā Asia mai ano ikafāfe nikasharakōinifo Niospa meka sharaōnoa. Judeofo feta a

judeofofāfema nōko Ifo Jesúsnoa meka shara nikapaonifo. ¹¹Nāskakē Niospa Pabloōxō afama mīshtifo fakī ato ispani. ¹²Nāskakē yorafāfe āto payōiro iyamata āto sama faxte pishta Pablo āfe yora ramākanifo. Nāskafata mā fokaxō a isinī ikaifoya a niafaka chaka naneafō ato ramānifo. Ato askafaifono a isinī ikaifo fe a niafaka chaka naneafō sharai fetsenifo.

¹³Nāskaifono atiri judeofāfe fofāsakakī niafaka chakafo yorafo makinoa pōtanifo pexefo tii fofāsakakī. Jesús āfe aneōxō niafaka chakafo yorafo makinoa ato pōtapainifo. Iskafanifo: “Niafaka chakafāfe, Jesús aneōxō Pablo noko yoimiski, akka nō mato yoikai ato makinoax tsekefaitakāfe,” ato fanifo.

¹⁴Nāskafapaonifo nā judeo āfe fake sietipa, nā judeo āfe ane Esceva ini. Nā ato Nios kīfixomisfāfe āto xanifo ini. ¹⁵Ato askafaifono a niafaka yōshi chaka yora mēra naneato ato kemani iskafakī: “Ē Jesús ōimis, askatari Pablōri ē tāpia. Akka, ūmā tsoamē?” ato fata, ¹⁶nā niafaka yōshi chakayato ato rapati faxteyanā, fāsikōi ato achixō ato seteketsayanā ato imi tofeni. Nāato askafakī fetsaino pexe mēranoax yorioma ichonifo. ¹⁷Nāato askafaano Efeso anoxō judeofāfe yora fetsafo feta nikakani ratenifo. Nāskakaxō, “Nōko Ifo Jesús fāsi sharakōi,” fanifo.

¹⁸Nāskakaxō a Jesús chanīmara famisfāfe fēkaxō a afara chakafapaoni xakakī yorafāfe ferotaifi yoinifo. ¹⁹Askatari a yōfe tāpiafāfe āto kirika fēkaxō yorafāfe ferotaifi koanifo, mā Jesús Ifofakaxō. Nā kirika kene ōiafo kopikōi ini, como cincuenta mil ini. ²⁰Nāskakē nōko Ifāfe āfe mekashara nikaketsanifo Jesús Ifofamisfāfe ato yoiaifāfe, āfe kerex sharaōxō afama mīshtifo fakakī.

²¹Nāskafata Pablo shināni Macedonia yafi Acaya ano kaxiki. “Nānoax

Jerusalén ano ē kaikai, Jerusalén anoax Roma ano ē kaikai,” ixō shināni.

²²Nāskaxō a afeta yonomisfo rafe Macedonia ano ato nīchini Timoteo yafi Erasto. Akka Pablo Asia ano nēteyoni.

Efeso anoax yorafo mekai fetsenifo

²³Nāskaifono nā Efeso anoafō mekai fetsenifo: “Jesúsfi Niospa Fakekī aōnoax nō Nios ari katiro,” Pablo ato faino, ²⁴nāno feronāfāke āfe ane Demetrio ini. Nāato yonokī afarafo kori exe keskara oxokōi onifapaoni. Nā feronāfāke afara onifakī tāpikōia ini. Nāskaxō kēro ōitsa onifani, na nōko niosra ixō āfe ane Artemisa. Ranāfaxō kēro ōitsa fakī kafāshara mīshtifo onifani. Nāskakē a afeta yonofaifāfe aōxō kori ichapa fipaonifo. ²⁵Nāskaxō Demetrio ato ichanāfani, a afeta yonomisfo ato iskafayanā: “Efe yora mīshtichi, mā mā tāpiakī nōko nios Artemisa yora keskara onifaxō, aōxō nō kori ichapa fimiski.

²⁶Akka mā mā ōimis nikayanā, na Pablo ato yoifofāsafamis iskafakī: ‘Na yorafāfe niosra ixō onifafo, akai niosma,’ ixō ato yoi. Mā yora ichapafāfe chanīmara fakōinafo ato yoiaito nikakakī. Na Efeso anoafos ato yoiafo, Asia mai anoafori ato yoimis. ²⁷Na Pablo yoiafo keskara mesekōi, ē shināchakakōi. Anā noko tsōa kori ināyamaino nō fenotiro, na nōko nios Artemisa anā tsōa kīfitiroma, nā maitio ikafāfe Asia mai anoxō kīfimisfo. Askatari a nōko nios kīfiti pexefā mēranoax anā ichanātirofoma,” ixō Demetrio ato yoini.

²⁸Demetrio ato askafaito nikakani Pablōki ōitifishkiyanā fāsikōi yoinifo iskafakakī: “iNa Artemisa Efesio anoafō nā sharafinakōiafo, tsoa keskarama!” ikanax fāsikōi mekai fetsenifo.

²⁹Nāskakanax pexe rasi anoax fekaxtei fetsenifo. Nāskakaxō Gayo yafi Aristarco achinifo. Nā rafe Macedonia anoafō inifo,

Pablo fe feitafo. Nāskakaxō a yora kaya ichanāfo ano ato iyonifo. ³⁰Ato askafaiyono Pablo ato mēra ikipaini arixō yorafo yoixiki. Akka a Jesús Ifoafaife Pablo nīchikaspanifo, “Mia retetirofoki,” ikaxō. ³¹Askatari a Pablo fe rafemisfāfe, xanīfofofāfe Asia mai anoxō ato yoinifo, Pablo yoitanōfo ato mēra ikiyamanō. ³²Nāskakē āa ranā ichanākanax fāsikōi mekanifo. Atirifāfe fetsa anori yoinifo. Nāskaifono ranārīto tāpinifoma afeskai ichanāfomākī.

³³Nāskaifono judeofāfe shinānifo, na yorafo chakai mekai taeafora noko fakanira ikaxō. Nāskakaxō Alejandro pītsikinifo ōiaifono ori nīxō ato yoitakāfe ikaxō. Nāskafaiyono Alejandro niinākfā mēshaxō ato yoini iskafakī: “Mekayamakāfe, ē mato yoisharanō,” ixō Alejandro ato yoini. ³⁴Akka mā tāpikaxō Alejandro judeokē, fāsikōi āa ranā mekai fetsenifo, iskakani: “Na Efeso anoafāfe āto Artemisa sharafinakōia,” ikaxō.

³⁵Askafāfe ōikī a xanīfo kenexomisto, “Mekayamakāfe,” ato fani. Ato askafaito anā tsoa mekanima. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Efesofo anoafāfe ea nikasharakāfe. Keyokōichi tāpiafo nōfi Efeso anoafokī, nā āto nios Artemisa āfe kīfīti pexefā nō kexemis. Nā onifafo nai mēranoax pakeafori nō kexemis.

³⁶Nāskakē āa chanīkanira tsoa itiroma. Nāskakē anā mekayamakāfe, afaa afeskafapayamakāfe shināsharaxoma. ³⁷Akka na feronāfakefo mā ato efea afaa chakafayamafiafono, askatari na pexefā mēranoa tsōa afaa oneyamafiano, askatari na nōko nios Artemisa tsōa chakafakī mekafayamafiano mā ato efea. ³⁸Akka na Demetrio afeta yonomisfo feta, a ato chakafapai xanīfofo ano ato iyotiro, anoxō ato yōkanō afaa chakafafomākī. ³⁹Nāskaxō afara fetsa mā yoipaikī nā ichanāfo

anoxō mā yoitiro. ⁴⁰Mā iskaratīa ato chakafai keskafakī xanīfofofāfe nikaxō nokori askafatirofo. Na yorafāfe afaa chakafayamafiamisfono, afeskakī mā yōachepeimē xanīfofofāfe noko faifono nō ato kematiroma,” ixō a xanīfo kenexomisto ato yoini.

⁴¹Ato yoikī askafata ato nīchiaino fonifo.

Pablo Macedonia ano kata Grecia ariri kani

20 ¹Mā mekakani nishpafono Pablo a Nios Ifoafafo kenani ato yoisharaxiki. Mā ato yoisharata, ato makinoax kani Macedonia ari kai. ²Mā kaxō nāriafo Jesúsnoa meka shara ato yoifofāsafakī a Nios Ifoafafo ato inimamakōiini. Nāskata Grecia ano nokoni. ³Nānoxō tres oxe ani anoax kanōanāfānē Siria ano kapaikī, nikani judeofāfe kexeafono retepai kakī. Nāskakē fāi kakī, Macedonia anā finōfaini. ⁴Mā kaino feronāfake ranārī afe fonifo. A feronāfake fetsa āfe ane Sópater Berea anoa ini. Āfe apa ane Pirro ini, Aristarcori ini, Segundori ini, nā Segundo Tesalónica anoa ini. Fetsari Gayo, Derbe anoa ini. Fetsari Timoteo ini. Askatari Tíquico fe Trófimo Asia mai anoa inifo. Nā tii Pablo fe fonifo. ⁵Nā tii rekē fokaxō Troas anoxō noko mananifo. ⁶Akka mā fista senēano chipo nō kani. Nā fistatīa pāa faraxaxoma pimisfo ini. Nāskata Filipos anoax kanōanāfānē nō kai cinco nia mā nō oxax Troas ano nō atoki nokoni. Nāno nō siete nia oxayoni ato fe.

Troas ano ōikai Pablo kani

⁷Nāskata mā pena nomīkoaino nō ichanāni pāa kaxke mīshtixō pixiki a Jesús noko nāxoyamea shinākī. Anoxō Pablo a Nios Ifoafafo yoini, mā penama kaxiki yamenake kafanaino ato yoikī

xateni. ⁸Nānoax pexe kene keya fomākīa anoax nō ichanāni, a rāpari ichapa ōtai fetsea anoax. ⁹Nāskaino naetapa āfe ane Eutico pexe kene fomākīa āfe naisti anori tsaoni. Pablo ato chaikōi yoiaino nā naetapa oxakatsaini. Nāskax mā oxachāi kaax pexe kene fomākīakōinoax pakeax nakē chishtoinīfōfānifo. ¹⁰Nāskakē Pablo fotopakekafā chishtoinīfōfā nā naetapa ikōni, ato iskafakī yoiyanā: “Rateyamakāfe, naamaki,” ato fani.

¹¹Nāskafata anā pexe fomākīa Pablo māpeinīfōfāxō ato pāa kaxkeketsaxoni ato feta pixiki. Nāskaxō ato yoikī pena fani. Mā penano Pablo kani. ¹²Ato askafaino nā naetapa nafiax mā otokē āfe yorafāfe xanēnē iyonifo. Askafakī Pablo ato inimamakōini.

Troas anoax Pablo Mileto ano kani

¹³Akka nō kanōanāfānē rekē kani, Aso anoxō Pablo ifixiki. Akka noko iskafakī yoini: “Ē fāi kaikai rekē fokāfe,” ixō noko yoini. ¹⁴Nā Aso anoax noko fichiax nofe feronāfāke kani. Nāskax Mitilene ano nō nokoni. ¹⁵Nāskata nānoax nō tsekekainax pena fetsa Quío mai nō finōfaini kaax pena fetsa Samos fai fototai nō nokoni. Anā anoax kaax pena fetsa pexe rasi Mileto ano nō nokoni. ¹⁶Akka Pablo Asia ano samarakapainima. Efeso anori kakaspani, Jerusalén ano koshi nokopai ato feta fista Pentecostés apai.

A Nios Ifofafo ato kexemisfo Efeso anofo meka shara Pablo ato yoini

¹⁷Mileto anoxō Pablo ato kenamani, Efeso anoxō Nios Ifofafo ato kexemisfo. ¹⁸Mā feafono ato iskafani: “Mā mā ea ōimis ē isharakōiaito nā ē oitachāi. Na Asia mai anoxō ē afaa afeska fama ē isharakōia Jesúsnoa meka shara mato yoi. ¹⁹Mēxotaima ē mato mēra itiani,

nōko Ifo yonoxoni. Ē mato yoi ē oiatiani Nios mato Ifo sharafamapai. Askatari ea omiskōimanaifono ē omiskōimis judeofāfe ea askafaifono. ²⁰Akka ea askafafiaifono Jesúsnoa meka shara ē mato yoikī xateima. A meka sharakapafō ē mato yoimis. Ranotamakōi ē mato yoimis, ichanāti pexe anoxō yoita a mato pexekōifo anoxori ē mato yoimis. ²¹Judeofō yoita a judeofomari mē yoimis āto chaka xatekaxō Nios Ifofanōfo nōko Ifo Jesucristori chanīmara fakōinōfo.

²²“Akka iskaratīa Jerusalén ano ē kai, Niospa Yōshi Sharapa ea nīchiaino. Ē tāpiama arixō ea manafo ea afeskarafakani. ²³Akka mē tāpia Niospa Yōshi Sharapa ea yoiato, pexe rasi anoxō ea karaxa mēra ikimakaxō ea omiskōimakani. ²⁴Akka ea askafafiaifono ē shināchakaima. Nā Epa Niospa ea amapaiyai keskara fisti ē shināi. Epa Niospa keyokōi yorafo noikōi na meka shara ato yoitāfe ea fani. Nā ea yoini keskara ē apai.

²⁵“Ē mato mēraxō Nios xanīfōoñoa ē mato yoimis. Akka mē tāpikōia anā mā ea ōinakama. ²⁶Nāskakē ē mato yoipai. Na fetsafāfe ea nikakaspamisfo ē ato yoipaiifaio tsōa ea nikamisma. Nāskax omiskōixikani. Nāskakē ē ato afeskafatiroma, mē ato yoimis. ²⁷Mē mato yoimis a Niospa fichipaiyai keskafakī ē mato yoikaspamisma. ²⁸Nāskakē kexemesharakāfe, a Nios Ifofafo ato kexesharakāfe. Niospa Yōshi Sharapa mato ikināki, a Nios Ifofafo mā ato kexesharanō. Jesús nokoōnoax nai āfe imi foniki. ²⁹Mē mato makinoax kaano, chipo a fanīrira yoimisfo chakafo fekani mato fanīrira yoipaikani. Oa poomānā chaxo fichixō pitiro keskafakī mato pārapaikani mā anā Jesús shinānōma. ³⁰Afianofi mā fetsa mā ranā mā pārānōnāxii nō Niospa

meka tāpiara ixō mā ato pāraxii, a Nios Ifofaafāfe mato nikanōfo.

³¹Kexemesharakōikāfe, akka shinākapo. Tres xinia ē ani Niospa meka sharaōnoa mato yoikī. Penata yoita, fakishi yoikī ē mato famis, Niospa meka sharaōnoa ē mato yoi ē oiamis.

³²Akka efe yora mīshtichi, iskaratīa ē Epa Nios kīfi mato kexesharanō, a mato noiai keskafakī āfe meka shara mato mēra nanenō. Nāato āfe kerex sharaōxō āfe meka shara mato inātiro mato mēra nanesharanō askatari a yoiyoni keskafakī afe yorakōifo ato afara ināsharakōitiro afe ipaxanōfo. ³³Ēakōi ē afaa fipaimisma, askatari ē mato kori yōkamisma, rapatiri ē tosa yōkamisma. ³⁴Askatamaroko ēfe mifkōichi ē yonofaito mā mā ōimis, a ē fichipaiyai fixiki, a efe ikafori ato ināxiki. ³⁵Mē mato ōimamiski afeskaxō mā yonotiromāki, a omiskōiaifo ato axosharayanā. Nōko Ifo Jesús āfe meka sharaōnoa shināyanā fetsafāfe noko afara ināino nō inimatiro keskai, ‘Nōri fetsafo afara ināsharai nō inimaifinakōitiro,’ ixō nōko Ifāfe noko yoini,” Pablo ato fani Efeso anofo.

³⁶Mā ato yoikī askafata ratokonō mai chachipakefofā Pablo ato Epa Nios kīfixoni. ³⁷Anoax keyokōi oiayanā Pablo ikōketsayanā kokoketsanifo.

³⁸Shināmitsakōininifo: “Ē anā mato ōinakamara,” ato faino, askakāta afe fakafā kesemē fonifo Pablo kaito ōifokani. Nāskax Pablo kanōanāfānē nanekaini mā kai.

Pablo Jerusalén ano kani

21 ¹Anoa a Nios Ifofaafō nō ato ōifaini, kanōanāfānē nō nanekaini kaax Cos ano nō nokoni. Anoax kaax pena fetsa Rodas ano nō nokoni, anā anoax kaax Pátara ano nō nokoni. ²Nā Pátara anoxō kanōanāfā nō

fichini Fenicia ano kaino, nāo nō nanekaini. ³Kakī fakafā nakirafe Chipre mai toomāfā nō ōifaini. Nā Chipre mai nōko pōya mishkiori ini. Nā finōfaini kaax Siria ano nō nokoni. Nānoxō pexe rasi Tiro fai fototai nokoxō kanōanāfā mēranōa afama mīshtifo māpemanifo. ⁴Nānoa a Nios Ifofaafō nō ato fichini, nāno nō ato fe siete nia oxani. Nāfāfe Pablo yoinifo Niospa Yōshi Sharapa ato shināmanaino iskafakakī: “Jerusalén ano kayamafe. Anoxō mia retepaikani kiki,” ixō yoinifo. ⁵Askafaifono mā siete nia finōta nō anoax kaino, keyokōi āto āfīfo fe āto fakefo fe nofe fonifo pexe rasi pasotai. Nānoxō nā māshifā anoxō ratokonō mai chachipakefofā nō Epa Nios kīfini. ⁶Nāskata mā nō kakī nō ato yoisharaketsata, kanōanāfā mēra nō nanainākafani, akka atii anā fenifo āto pexe ano.

⁷Nāskata kanōanāfānē nō kai Tiro ano nō nokoni, nānoax kaax Tolemaida ano nō nokoni. Nānoax a Nios Ifofaafō fe nō ato fe yoināsharakōini, askatari nāno nō ato fe oxa fishtiyoni. ⁸Nāskata nānoax kaax pena fetsa Cesarea ano nō nokoni. Nānoax Felipe pexe ano nō kani. Nā Felipe Niospa meka shara yoimis ini. A Jesús Ifofaafāfe afetiāma Felipe ifinifo Jerusalén anoxō a piaifo ato paxkaxonō. Seis feronāfake fetsafoya Felipe ifinifo ato feta yononō. Nāato pexe ano nō nēteni. ⁹Felipe fake xotofake cuatro inifo fenemais. Nāfāfe Niospa Yōshi Sharapa ato shināmanaino ato yoipaonifo. ¹⁰Nāno nō oxa ranāni, nāno Judea anoax feronāfake āfe ane Agabo nokoki nokoni. Nāato Niosnoa yoimis ini, a inōpokoai yoikī. ¹¹Mā noko ano nokoxō, Pablo āfe nanexemeti fiata, aō metexkere ita aō otxekere ini. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Niospa Yōshi Sharapa ea yoi Jerusalén anoxō judeofāfe na nanexemeti ifo

iskafaxikani. Nāskaxō yora fetsafo ināxikani,” ixō Agabo ato yoini.

¹²Noko askafaito nikakī Cesarea anoafo feta, “Jerusalén ano kayamafe,” nō Pablo fani. ¹³Askafaifono Pablo noko kemani iskafakī: “¿Afeskakī mā oiayanā mā ea shināmitsamanimē? Mē itipinīshara ea nexayamakakī ea retekani Jerusalén anoxō, nōko Ifo Jesúsxō ea askafakani,” Pablo noko faito, ¹⁴nō anā afaa fanima noko nikayamaito. Nāskaxō nō yoini iskafakī: “Nōko Ifāfe nā mia apaiyai keskafanō,” ixō nō yoini.

¹⁵Mā askata nō itipinī fani, nāskax nō Jerusalén ano kani. ¹⁶Nō kaino a Nios Ifofaafō ranāri nofe fonifo Cesarea anoax. Nāfāfe noko iyonifo feronāfāfe āfe ane Mnasón pexe ano, nā Mnasón Chipre anoa ini. Nāato afetiāma Nios Ifofakī taefani. Nāskaxō āfe pexe anoxō noko ifini ano nō oxanō.

Pablo Santiago ōikai kani

¹⁷Mā nō Jerusalén ano nokoano a nofeta Jesús Ifofamisfāfe noko ifinifo nokoki inimakōiyanā. ¹⁸Askata pena fetsa Pablo nofe kani Santiago ōikai. A Nios Ifofaafō ato kexemisfori nāno inifo. ¹⁹Mā atokī nokoxō Pablo ato yoisharakōini. Nāskaxō ato yoipakeni a Niospa aōxō a judeofoma ato chanīmara famakōikē.

²⁰Ato yoiaito nikakakī, “Nios fāsi sharakōi,” fanifo. Nāskaxō Pablo yoinifo iskafakakī: “Nofe yorashta, nō mia yoisharapai, mā mī ōimiskī na judeofāfe ichapakōichi mā nōko Ifo Jesús chanīmara fafiakaxō, nāfāfe a Moisés yoini keskara nikapaikōimisfo. ²¹Nāfāfe yoiafo judeofo a yora fetsafo mēra ikafo mī ato yoikē iskafaki: ‘A Moisés yoini keskara nikayamakāfe,’ ixō mī ato yoikē, ‘Askatari māto fakefo foshki repa xateyamakāfe, askatari a mā imis keskai

anā askayamakāfe,’ ixō mī ato yoimiskē. ²²Akka, ¿nō afeskaimē, yorafāfe nikakani mā mī nono oano? ²³Akka nā nō mia yoiai keskafe. Na cuatro feronāfāfēfāfe Nios yoiafoki iskafakakī: ‘Epa Niosi, mī noko yoia keskai nō askakōikai,’ ixō yoiafoki. ²⁴Akka na cuatro feronāfāfe fe Nios yoiti pexefā mēra katāfe, nō imis keskai ato fe ife māto chaka soaxikakī. Mī ato kopifaxōfe mato testeaifono. Mī ato askafaito ōikakī keyokōichi tāpitirofo a mīonoa yoiaifo āa chanīkani. Askatamaroko mīri a Moisés yoini keskara mī nikakōimis. ²⁵Akka a judeofofāfema a Jesús Ifofaafāfe mā chanīmara fakōinafo. Akka mā nō ato kirika kenexona iskafakī: ‘Nō nami pitiroma na nōko niosra ixō afara onifakaxō fetsafāfe ināfono. Askatari yoināfo āfe imiri nō ayatiroma. Askatari yoinā ina fakaxō tetoxakafo āfe imi foyamaitori āfe nami nō pitiroma, askatari nōko āfima nō chotatiroma, kēromāri āfe fenema chotamatiroma,’ ixō nō ato yoia,” Pablo fanifo.

Nios kīfiti pexefā mēraxō Pablo achinifo

²⁶Nāskafaifono nā cuatro feronāfāfe Pablo ato yoini. Nāskata pena fetsa ato fe Nios kīfiti pexefā mēra ikini, āto chaka soaxikakī. Nāskata a Nios kīfiti pexefā mēra ikikaini xanīfo yoixiki a Epa Niospa yoini keskara afetiā keyoimākai, nā tiitori yoinā retexō Epa Nios ināpaikakī.

²⁷Mā siete nia ikano judeofo Asia mai anoax fokaxō Nios kīfiti pexefā anoa Pablo ōikakī yorafo yoinifo Pablo chakafakī mekafanōfo. Ato askafaifono Pablo achinifo. ²⁸Mā Pablo achikaxō fāsikōi ato yoinifo iskafakakī: “Israelifāfe, nofeta nāfikēkape, a na feronāfāfe kafāsakī yorafo ato pārafōfāsa famiskī. Nōko maifo tii anoa

ato chakafakī yoimiski. Askatari a Moisés noko yoini anori nikayamakāfe ato fai. Askatari nōko Nios kīfiti pexefā chakafakī mekafai. Askatari nōko Nios kīfiti pexefā sharafinakōifiano chakafaa, a mēra nōko kaifoma griego yorafo ikimana,” fanifo. ²⁹Akka taeyoi Pablo ōinifo pexe rasi ano nā Trófimo fe kafāsaito. Nā Trófimo Efeso anoa ini. Na Pablo nōko Nios kīfiti pexefā mēra Trófimo ikikinaki ixō shinānifo aa yamafiano.

³⁰Nāskakē pexe rasi anoax mekai fetsenifo, nāskaifono yorafo nikaferakani ichonifo. Nāskakaxō Pablo achikaxō Nios kīfiti pexefā mēranoa kāimanifo. Nāskata Nios kīfiti pexefā koshikōi feponifo.

³¹Nāskaxō mā chaima reteafono, romanō anoa sorarofāfe āto xanīfāfe nikani pexe rasi Jerusalén anoafāfe yōachēpeaifāfe.

³²Nāskaifāfe nikakī a soraro xanīfāfe a afe rafeafoya āfe sorarofa ichanāfani. Nāskax ato fe koshikōi ichoni yorafo mēra, a soraro xanīfo āfe sorarofa fe kaito ōikakī anā tsōa Pablo seteketsanima enerisafanifo.

³³Nāskata a soraro xanīfāfe mā Pabloki kaxō mā achixō, cadenās rafeta ato metexkere amani. Nāskaxō chipo yōkani tsoamāki, askatari afaa afeska faamāki.

³⁴Akka askafaino yorafo fanīrira mekai fetsenifo anoris yoinifoma. Nāskai mekai fetseafono soraro xanīfāfe tāpitiroma ini. Nāskaxō sorarofa mēra ato iyomani. ³⁵Mā chaima sorarofa mēra nokoikaino, anoxō yorafāfe retepaiyafono, sorarofāfe Pablo chishtokaxō iyonifo yorafāfe afeska fanōfoma. ³⁶Nāskakē keyokōi acho fokani fāsikōi mekafonifo. “Aa chaka reterisafakāfe,” ato faafonifo.

Askafaifono yorafāfe ferotaifi

Pablo ato yoini

³⁷A sorarofa ika mēra mā ikimanaifono, a sorarofāfe āto xanīfo Pablo yōkani: “ĈĔ mefe pishta

mekatiromē?” faito soraro xanīfāfe kemani iskafakī: “ĈGriego mekapa mī mekatiromē? ³⁸Akka, ĉmīmamē a Ejipto anoa afetiāma xanīfo potapaiyanā cuatro mil yorafo tsōa istoma iyoni?” ixō xanīfāfe yōkani.

³⁹Askafaito nikakī Pablo kemani iskafakī: “Maa, ěma. Ĕfi judeoki. Ĕfi Tarso anoax fakeakī nā pexe rasi Cilicia mēranoax. Akka na yorafo ě ato yoinō ea yoife,” faito, ⁴⁰nā soraro xanīfāfe, “Mī ato yoitiro,” fani. Nāskafaino Pablo kipiti ano niinākafā mēshainākafā, “Mekayamakāfe,” oinoma ato fani. Mā ato nishpafaxō hebreo mekapa iskafakī ato yoini:

22 ¹“Efe yora mīshtichi, ea nikakāfe ě mato yoinō ea chakafafo keskara, ea anā chakafayamanōfo,” ixō ato yoini.

²Hebreo mekapa ato yoiaito nikakani, tsoa pishta tooxinima. Askafono Pablo anā ato yoini, ³“Ĕri judeo. Tarso anoax ě fakea, Cilicia mai anoax. Akka ě nono Jerusalén anoax yosia, ěfe maestro Gamalielxō ě tāpia. Na Moisés nōko xinifo yoipaoni anori ě yoimis. Mēxotaima ě shinākōimimis ěfe ōitifoyaxō ě Nios Ifofapaiķi. Nā mā Nios Ifofapaiyai keskafakī ěri askafapaoni.

⁴Taefakī a Jesús Ifofaifo ě ato omiskōimaki ě ato retepaipaoni. Nāskaxō ě ato achixō karaxa mēra ě ato ikimapaoni, feronāfakefoya kērofo. ⁵A ato Nios kīfixomisīfāfe āto xanīfofo feta a xanīfo fetsafāfe mato yoitirofo nā ě mato yoiai keskara. Nāfāfe ea kirika kenexō inānifo, nofe yorafo judeofo Damasco anoafāfe ě ato foxotanō. Nāskax ě ari kani a Nios Ifofaifo ato fenaikai, ato achixō Jerusalén ano ato efexiki anoxō ato omiskōimaxiki,” ixō Pablo ato yoini.

Pablo afeskaxō Jesús Ifofamāki ato yoini

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶Anā Pablo ato yoini iskafakī: “Akka fāi kaikī mē chaima Damasco faikaino,

nānoxō xini keya oa luz keskarato nai mēraxō ea chaxakōitani. ⁷Ea askafaino ē nāmā pakeni. Nāskaxō mekaito ē nikani, ea iskafaito: ‘Saulo, Saulo, ¿afeskakī mī ea omiskōimanimē?’ ea faito. ⁸Ea askafaito ē yōkani iskafakī: ‘¿Mī tsoamē, Ifo?’ ē faito ea kemani iskafakī: ‘Ēkīa Jesús Nazarete anoa, nā mī ea omiskōimanai,’ ea fani. ⁹A efe foaifāfe luz keskarato ea chaxatanaito ōikani ratenifo. Akka a ea yoi mekaito tsōa nikanima. ¹⁰Ea askafaito ē yōkani iskafakī: ‘¿Ifo, ē afeskatiromē?’ ē faito, nōko Ifāfe ea iskafani: ‘Fininākfāta Damasco ano katāfe. Anoxō ē mia yoi kaikai mī afaa afeskafaimākai,’ ea fani. ¹¹Akka anā ē fēro ōitiroma ini, nā luzpa ea fechaxki mā ea fēxoano. Nāskakē a efe foaifāfe ea mētsoxō Damasco ano iyonifo.

¹²“Nāno feronāfake āfe ane Ananías ika ini. Nāato Nios nikakōixō a Moisés yoini keskara nikakōipaoni. Nānoxō judeofāfe Damasco ano ikaxō aōnoa yoisharapaonifo. ¹³Ē Damasco ano nokoano ekeki Ananías oni ea ōiyoi. Mā ekeki oxō ea iskafani: ‘Efe yorashta Saulo, anā ōife,’ ea faino koshikōi ē anā fēro ōini. Nāskaxō ē ōisharakōini. ¹⁴Anoxō ea yoini iskafakī: ‘Nōko xinifāfe āto Niospa mia katoa, a mia amapaiyai keskara mī tāpinō. Askatari āfe Fake sharafinakōia mī ōinō, āfe meka sharafinakōia nikayanā. ¹⁵Nāskaxō mī ato yoixii Niosnoa, nā maniafo tii anoa, nā mī ōiafoya, nā mī nikaiifo. ¹⁶Nāskakē samarakakima koshikōi fininākfāta maotisafe faka mēra ikipakekafāfe nōko Ifāfe āfe aneōxō mia chaka soaxonō,’ ea fani” ixō Pablo ato yoini.

Pablo ato yoini a judeofoma mēra Epa Niospa nīchini

¹⁷Anā Pablo ato yoini iskafakī: “Mē Jerusalén ano anā oax, Nios kīfiti pexefā

mēra ē kani anoxō Nios kīfikai. Nānoxō ē ōia oa namakē ōia ē fani. ¹⁸Ē nōko Ifo ōini ea iskafaito: ‘Nā Jerusalén anoax koshi tsekekaitāfe, mī eōnoa yoiaito mia tsōa nikaima kiki,’ ea fani. ¹⁹Ea askafaito ē kemakī iskafani: ‘Ifo, mā ea tāpiafo nā ichanāti pexe mēranoafo kaxō ē ato achixō karaxa mēra ē ato ikimapaoni a mia Ifofaifo. Askatari ē ato koshaketsapaoni. ²⁰Askatari a mī inakōi Esteban reteaifono, ēri nāno ato fe ini reteaifono. Nāskaxō ē ato rapati kexexoni.’ ²¹Ē askafaino nōko Ifāfe ea yoini: ‘Fininākfāta fāi katāfe, mai fetsafo ari chaikōi ē mia nīchikai a judeofoma ari,’ ea fani,” ixō Pablo ato yoini.

Soraro xanifāfe Pablo kexeni

²²Ato askafaito nikakani, akka fāsikōi yorafo mekainifōfānifo: “Na feronāfake chaka retefe anā niyamanō,” fayanā chakafakī mekafanifo. ²³Nāskakakī ōitifishkikī finayanā fāsikōi mekakakī āto rapati taa taa ayanā fomākia mapo saakī fetsanifo. ²⁴Askafaiifāfe nikakī a soraro xanifāfe ato yoini Pablo karaxa mēra ikimanōfo, koshaketsakaxō, nāskafaiifono ato yoinō afeskai a yorafo akiki chakai mekakanimākai. ²⁵Akka mā metexkereakaxō koshapaiyaifono, a soraro xanifo fētsa Pablo yoini iskafakī: “¿Tsōa mia yoiamē mā romanō koshanō xanifo yōkaxoma?”

²⁶Askafaito nikai a soraro xanifo āfe xanifokōi yoikai kani iskafakī: “¿Mī afeska faimē, na feronāfakeri nefe romanō?”

²⁷Askafaito nikakī soraro xanifokōi Pablo ano kani yōkaikai. “¿Mī chanīmamē mī romanōmē?” ixō yōkaito, “Ēje, ēri romanōki,” Pablo fani.

²⁸Askafaito nikakī a xanifāfe yoini iskafakī: “Ē romanō ixiki kori ichapa ē ato ināni, akka taeyoi ē romanō

iyopaonima,” faito nikaki, Pablo kemani iskafakī: “Akka ēfi romanōkōiki,” fani.

²⁹Ato askafaito nikakani a koiro fichi koshapaiyaifo a makinoax fonifo. Nā soraro xanīfāfe mā tāpiax Pablo romanōkōikē nikai ratekōini cadenānā ato metexkerekamax.

Judeofāfe āto xanīfāfe ferotaifi Pablo yoini

³⁰Nāskata pena fetsa soraro xanīfokōichi tāpipaikōikī judeofāfe aōnoa afaa yoiafomākī, a cadenānā menexafo mēpeni. Nāskaxō ato ichanāfani a Niosnoa ato yoimisfo ato kexemisfoya, a xanīfokōifo. Nāskaxō Pablo kāimaxō āto ferotaifi nīchini.

23 ¹A xanīfofo ōikī Pablo ato yoini iskafakī: “Efe yora mīshtichi, nā Epa Niospa ea yoikī taefani keskai, nē askakōimis. Ēfe ōiti mēraxō ē Nios shinākōiyanā ē sharakōimis,” ixō ato yoini.

²Akka Ananías ato Nios kīfixomis āfe xanīfo ini. Nāato a Pablo ketaxamei nia yoini Pablo apasnō. ³Askafaito ōikī Pablo kemani iskafakī: “Epa Niospa mia koshai mīkai afaa tāpiama. Mī ano tsaoxō mī ea pārai a Moisés yoini keskara nikaimara ixō. Akka mīroko a Moisés yoini keskara nikakaspakī, mī ea ato apasmana,” ixō Pablo yoiaino, ⁴a anoxō ōiaifāfe Pablo iskafanifo:

“¿Afeskakī a ato Nios kīfixomis xanīfo mī chakafakī mekafoimē?” faifono, ⁵Pablo ato yoini: “Efe yora mīshtichi, ē tāpiama nato ato Nios kīfixomis xanīfofiano. Akka kirika ano kenekī iskafanifo: ‘Māto xanīfo chakafakī mekafoyamakāfe,’ ixō yoinifo,” ixō Pablo ato yoini.

⁶Nāskaxō mā tāpixō ano fisti ichanāfono saduceofoya fariseofo fāsikōi Pablo ato yoini: “Efe yora mīshtichi, ēri fariseo, ēfe kaifofori fariseofo. Akka ea

chakafakī mekafofakani, yora naax anā ototirora ixō ē chanīmara faino.”

⁷Pablo ato yoikī askafaito nikakani, fariseofo fe saduceofo āa ranā feratenānifo. Nāskakanax ichanākanax paxkanānifo. ⁸Akka saduceofāfe yoimisfo: “Naax nō anā ototiroma,” famisfo. Askatari anokai ājirima anorikai nōko yōshima famisfo. Akka fariseofāfe keyokōi chanīmara famisfo. ⁹Nāskakanax fāsikōi mekañifofānifo, akka nāno ranāri inifo a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo. Nāfo fariseofo inifo, nāfāfe niñifofākaxō yoinifo iskafakakī: “Na feronāfakekai afaa chakafama. Ōitsai, yōshi sharapa yoyamāki Niospa ājirinī yoia rakikīa,” ixō yoinifo.

¹⁰Ato askafaino fāsikōi mekai xatenifoma. Nāskakaxō Pablo achikaxō nini nini akanaifono nā soraro xanīfo ratekōini. Nāskakē āfe sorarofa kenamani, ato ano ifixō anā āfe pexe ano iyoikaxikī.

¹¹Nā fakishi Pablōki nōko Ifo nokoxō iskafakī yoini: “Pablo, inimafe. Na Jerusalén anoafō eōnoa mī ato yoimis keskafakī na Roma anoafori ato yoife,” fani.

Pablo retexikakī itipinīsharanifo

¹²Nāskata pena fetsa ranāri judeofo yoinānifo Pablo retexikakī. “Nō Pablo retexoma nō foni tenekī taefanō, afaa piamata afaari nō ayaimakai, noko Niospa retetiroki. Akka mā Pablo retexō chipo nō pixikai,” ikanax yoinānifo. ¹³Cuarenta feronāfakefo anori yoinānifo. ¹⁴Nāskakata nā feronāfakefo fonifo a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo fe a judeofāfe āto xanīfofo ikafo ano. Iskafakī ato yoifokani: “Nō yoia iskafakī: ‘Pablo reteyoxoma, nō foni teneyoi nō afaa piyamata afaari nō ayaima. Nō askayamaino Epa Niospa noko retetiro,’

ixō nō yoia,” fanifo. ¹⁵“Akka iskaratīa mā na xanīfo fetsafo feta, na soraro xanīfo yoikāfe mato ano penama Pablo efenō. Feparaxō yoikī iskafakāfe: ‘Nō Pablo yōkasharapaikai noko nīchixōfe nō yōkanō afaa aōnoa yoiafomākī,’ ixō yoikāfe. Oaito ōikī nō achixō reterisafanō,” fanifo.

¹⁶Nāskaifono Pablo āfe pīaka nikani nō Pablo retenō ikaifono. Nāskax sorarofo mēra kani anoa āfe koka Pablo yoikai. ¹⁷Mā Pablo nikaxō, soraro xanīfo fetsa kenaxō yoini iskafakī: “Na naetapa xanīfokōi ano iyotāfe, afara yoipai kiki,” fani.

¹⁸Nā soraro xanīfāfe āfe xanīfokōi kenaxō yoini iskafakī: “Na karaxa mēra ikato Pablo ea kenaxō ea yoia na naetapa ē mikikī efenō afara mia yoipai kiki,” faito, ¹⁹nā xanīfokōichi nā naetapa mētsfoaixō a fisti iyoxō orixō yōkani: “¿Afaa mī ea yoipaimē? Ea yoife,” faito, ²⁰nā naetāpa yoini iskafakī: “Mā judeofo yoināfo, mia yoixikakī mī penama a xanīfofo ichanāfo ano mī ato Pablo iyoxonō. Mia feparapaikani nō Pablo yōkasharapai aōnoa nō nikasharapai mia fai fekani.

²¹Akka mia askafaifono ato nikayamafe. Cuarenta feronāfakefo fai nēxpakīa kexekaxō ēfe koka manafoki achikaxō retexikakī. Nō Pablo retexii nō foni tenekī taefanō afaa piyamata afaari nō ayaimakai. Nō askayamaito Epa Niospa noko retetiroki. Akka mā Pablo retexō chipo nō pikai ikax yoināfo, mā itipinikōikaxō mia manafo mī ato afafaimākai,” ixō nā naetāpa yoini.

²²Askafaito nikakī a soraro xanīfāfe nā naetapa nīchini, “Na ea mīa yoiai anori tsoa yoiyamafe,” fayana.

Pablo xanīfo Félix ano nīchinifo

²³Nāskaxō a soraro xanīfokōichi afe xanīfo rafe kenaxō ato yoini dos cientos sorarofo yoixō nīchinōfo, askatari setenta kamayonō fotanōfo, askatari dos cientos sorarofo ashifoya fotanōfo Cesarea ari fōkani fakishi.

²⁴Nāskata kamayori ato itipinīfamani a kamaki Pablo tsoax kanō. Nāskaxō ato yoini kexesharata iyotanōfo xanīfo Félix ano. ²⁵Nāskaxō kirika kenexō ato ināni a xanīfo Félix foxotanōfo iskafakī kenexō:

²⁶Efe xanīfo Félix, ēkīa Claudio Lisias, ē mia kirika kenexō fomaia mia yoisharayanā. ²⁷Na feronāfake judeofāfe achixō retepaiyaifono, akka ē nikaita ēri romanōki ikaito, nāskaito nikakī ēfe sorarofo fe kaxō ē ifita. ²⁸Afaa chakafaamakī ē tāpipaikī, judeo xanīfofo ichanāfo ano ē iyoita. ²⁹Anoxō ea yoiaifāfe ē nikaita, na Pablo a Moisés yoini keskara shināima ea faifāfe. Akka afaakai chakafama retapanāfāfe, askatari karaxa mēra ikimapanāfāfe. ³⁰Akka mē tāpia judeofāfe ea feparapaiyaifāfe Pablo retepai kakī. Nāskakē ē mikiki nīchi. A Pablo chakafaifori nāfori ē mia ari nīchi, afaa Pablo chakafamākī mia yoinōfo. Nā tii ē mia yoi efe xanīfāfe, ixō keni.

³¹Āto xanīfāfe ato yoia keskafakī kexesharakōixō, fakishi Pablo iyonifo Antīpatris ano. ³²Askata pena fetsa sorarofo atiri nēteferakani āto pexe ano fenifo a tāe foaifo. Akka a kamayonō foaifo Pablo fe fonifo. ³³Mā Cesarea ano nokokaxō xanīfo ano Pablo iyonifo, a āto xanīfāfe kirika kenexō manamana, nā xanīfo Félix inānifo. ³⁴Mā a kirika kene anexō, nā xanīfāfe Pablo yōkani: “¿Mī fanīamē?” faito, “Ē Cilicia anoa,” Pablo faito nikakī, ³⁵anā yoini iskafakī: “A mia mefafakī chakafaifo mā fēkaxō mīōnoa yoiaifāfe ē nikanō mia afaa fakanimākai ē ato manayonō,” ixō yoini. Nāskaxō sorarofo yoini Herodes xanīfo ika ano iyoxō Pablo kexesharakōinōfo.

Pablo xanīfo Félix yoini

24 ¹Mā cinco nia oxata nā ato Nios kifixomis xanīfokōi, āfe ane Ananías, Cesarea ano oni. Judeofāfe āto

xanīfo fetsafo fe feronāfake fetsari ato fe kani, āfe ane Tértulo, nāato ato yoixomis ini. Nāfo xanīfo ano fonifo, Pablo chakafakī mekafaxikakī. ²Mā nokoafono xanīfāfe Pablo ifitanōfo ato yoini. Mā efeafono nā Tértulo Pablo yōani. Iskafakī nā xanīfo Félix yoini: “Aicho xanīfo, mī noko ikinā nō isharakōiaki. Aicho mī tāpisharakōiaki nōko maitio anoafō mī ato yoisharakōimis noko chakafanōfoma. ³Fanīmā mīshtixō mī askafaito nō nikamis. Nāskakē mī noko sharafamiskē nō mikiki inimasharakōimis. ⁴Akka ē mia yoikī, ē mia chai samaratapaimakai. Nō mia yoiaito noko pishta nikayofe. ⁵Na feronāfake mā nō ōimis ato fekaxtefamis, fakima mīshtifo kafāsakī ato pārafōsāfakī judeofāfe anoris shinānōfoma. Askatari āto xanīfo nazarenōfo ato mekamamis. ⁶Askatari nōko Nios kīfiti pexefā chakafakī mekafaito nikakī nō achita. ⁷Akka nā sorarofāfe āto xanīfo Lisias nomakīnoa kerexkai ifita. ⁸Anoxō noko yoikī iskafaita: ‘Māri Cesarea ano fōtakāfe afaa Pablo chakafamākī, a xanīfo yoixikakī.’ Nāskakē nō mia ano oa. Yōkaxō mī tāpitiro nā afara chakafakē aōnoa nō yoiai keskara,” ixō yoiaifono, ⁹judeofāferi ano fisti ichanākaxō, nānoriri yoinifo: “Chanīma,” fanifo.

¹⁰Askafaiifāfe nikakī xanīfāfe Pablo āfe mēkemā, “Mekafe,” faino, Pablo niinākafā yoini iskafakī: “Inimakōikai ē mia yoi ē afaa chakafamisma. Mē tāpia na mai anoafāfe mī āto xanīfokōi, mā mī xini ichapa aka xanīfokī. ¹¹Akka mī ato yōkaxō mī tāpitiro ē oxa ichapama doce nia ē ika na Jerusalén ano ē oita anoxō Epa Nios kīfixikī. ¹²Ē tsofe feratenāito ea ōimisfoma, Nios kīfiti pexefā mēraxori ē tsoa mekafamisma, ichanāti pexe mēraxori ē tsoa mekafamisma, askatari a pexe rasi

mēranoax ē tsofe feratenāito ea tsōa ōimisma. ¹³Na yorafokai āa kaxpa chanītirofoma, ē afaa chakafaitokai ea ōiafoma. ¹⁴Akka ē mia yoitiro nōko xinifāfe āto Nios ē shinākī ē kīfimis. Nōko Ifo noko yoipaoni keskafakī akka na yorafāfe āa chanīra ea famisfo. Akka a Moisés yoikī kirika keneni nāri ē chanīmara fakōimis. A Niospa ato shināmanaino yoipaonifori, nāfori ē chanīmara fakōimis. ¹⁵Akka na ea yōaifāfe a yora sharafoya yora chakafo nafono Niospa ato otofaxii chanīmara famisfo keskafakī ēri nā akaifo keskafakī chanīmara famis. ¹⁶Nāskakē mēxotaima ē isharapaikōimis, shināsharakōita. Niospa mā ea ōimis, yorafāferi mā ea ōimisfo.

¹⁷“Mai fetsa ari kafāsakī mē xini ichapa akatsaxakī, ēfe mai ano ē oita a afaamaisfo ato kori ināyoi, askatari a Nios kīfiti pexefā mēraxō Nios afara ināxiki. ¹⁸Epa Niospa noko yoini keskarakōi ē faa. A nō imis keskai nē askakōikī Epa Niospa ferotaifi afaa chakafatama ē isharakōia. Akka yora ichapa ano efe ikafoma. Askatari anoax tsoa fāsi mekaitama. Akka atiri judeofo Asia mai anoax fenixakakī ea ōiafo. ¹⁹Nāfāfe ē afara chakafaito ea ōifīkaxō ōafeskai afo feafomamamē, nonoxō ea yōaxikaki a ē afara chakafaito ōiafo keskara? ²⁰Akka afo feyamaifono, nā nonoafō mī ato yōkatiro ē afaa chakafaito ea ōiafomākī judeofāfe āto xanīfofōfāfe ferotaifi. ²¹Akka ē anoxō fāsikōi mekainākafā ē ato yoita iskafakī: ‘Yora naax anā ototiro,’ ixō ē chanīmara faito, mā ea chakafakī mekafai ixō ē ato yoita,” Pablo xanīfo fani.

²²Akka na Félixpa Jesúsnoa tāpia ini. Nāskaxō shināni iskafakī yoianā: “Mā soraro xanīfo Lisias oxō ea yoisharaiyonō ē tāpisharanō mī afaa chakafaamākī,” ixō yoini.

²³Nāskaxō xanīfo Félixpa soraro xanīfo fetsa yoini anā Pablo karaxa mēra ikimayonō a āfe yorafāfe pimapaikakī ōipaiyaiāferi ato ikimanō.

²⁴Mā oxa ranāta xanīfo Félix anā oni āfe āfi Drusila fe. Nā āfe āfi judeo kēro ini. Nāskaxō Félixpa anā Pablo kenamani. Mā oxō Pablo ato yoiāito nikanifo Jesús meka shara afeskaxō nō Jesucristo Ifofatiromākī. ²⁵Akka Pablo yoini afeskax nō isharatiromākī, askatari afeskax nōa nō kexemesharatiromākī. Jesús Ifofaxma naax omiskōipakenakafo ixō yoiāito nikai Félix ratekōini. Nāskaxō yoini iskafakī: “Iskaratīa katāfe ē mia anā kenaxikai afaa afeska fayamakī,” ixō yoini.

²⁶Pablo askafaito nikakī Félixpa shināni ea Pablo kori ināno ē kāimatiro ixō. Nāskakī mēxotaima kenapaoni afe mekaxiki. ²⁷Nāskakī anoxō xinia rafe anifo. Nāskatari Félix tsekeni anā xanīfo inima, fetsa ini xanīfoi, āfe ane Porcio Festo. Akka Félixpa karaxa mērao Pablo kāimanima, judeofāfe aōnoa yoisharakōinōfo.

Festopa ferotaifi Pablo yoini

25 ¹Festo nokoni xanīfo ixiki. Mā tres nia ikax Cesarea anoax Jerusalén ari kani. ²Nārixō a ato Nios yoixomisfāfe āto xanīfofōfāfe a judeo xanīfofo feta Pablo chakafakī mekafanifo. ³Nāskaxō Festo yōkanifo Festopa ato yoinō Jerusalén ano Pablo iyotanōfo. Akka atiito shinānifo fai nēxpakīaxō nō Pablo retenōra ikaxō. ⁴Askafaiāfe nikakī akka Festopa ato kemani iskafakī: “Pablo Cesarea ano karaxa mēra ika. Akka ari mē samama kai,” ato fani. ⁵Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Nāskakē māto xanīfofo Cesarea ano efe fōtirofo, na Pablo afaa chakafaamakī arixō yoixikakī.”

⁶Festo Jerusalén ano oxa ranāyoni. Nāskata Cesarea ano anā oni. Nānoxō pena fetsa a xanīfofo tsaomisfo anoxō tsaoxō ato yoini Pablo ifitanōfo. ⁷Mā Pablo oano ōikakī, judeofāfe Jerusalén anoax fēkaxō, akiki fokaxō mekafakī chakakōi fanifo. Askafaiyono, “Afaa Pablo chakafamakī ea yoikapo,” xanīfāfe ato faito, tsoa afaa inima Pablokairoko afaa chakafaito ōikanax āamāi noikaspakakī. ⁸Askafaiāfe nikakī Pablo ato kemani iskafakī: “Ēkai afaa chakafama, a Moisés judeofo yoini keskarari ē chakafamisma, a anoxō Nios kīfiti pexefāri ē chakafamisma, askatari romanō xanīfori ē chakafakī mekafamisma.”

⁹Askafaito nikakī judeofāfe nōko xanīfo Festo sharakōira fanōfo Pablo yōkani iskafakī: “¿Mī Jerusalén ano kapaimē? Anoxō ē ōikanō mī afaa afeska famākī.”

¹⁰Askafaito nikakī Pablo kemani: “Ē ari katiroma mīrimāi romanōfāfe xanīfokē nonoxō ea yōkatirofo. Mā mī tāpia, ē judeofo chakafamisma. ¹¹Akka ē afara chakakōifaito ea ōikaxō ea retetirofo. Ea retekanira ikax ē meseima. Akka ē afaa chakafayamaito āa ea pārakaxō ea ari nīchitirofoma ea retenōfo. Akka ē xanīfo finakōia César ano ē kapai anoxō ea yōkanō.”

¹²Askafaito nikakī Festopa a afe rafeafo feta yoini: “Mā mī yoiaki xanīfo finakōi ari katāfe arixō mia xanīfāfe yōkanō,” fani.

Xanīfo Agripa ano Pablo iyonifo

¹³Mā ano ikatsaxakī pena fetsa xanīfo Agripa āfe chiko Berenice fe Cesarea ano fonifo Festo fe mekasharai fokani.

¹⁴Nāri oxa ranāifono, Festopa Pabloōnoa xanīfokōi iskafakī yoini: “Na karaxa mēra feronāfake fisti ika Félixpa ikimayameano. ¹⁵Ē Jerusalén ano ikano

a Nios ato kifixomisfāfe āto xanīfofo fe judeofāfe āto xanīfofo ekeki fēkaxō Pablo chakafakī mekafaitafo iskafakī ea yoiyanā na feronāfake omiskōimafe ea faitafo.

¹⁶“Ea askafaifono ē ato yoikī iskafaita: ‘Nō romanōfāfe askara feyafamisma nikasharaxoma nō tsōa retetiroma. A chakafakī mekafaifo fe ato fe yoināmano, afeskakī aōnoa yoikī chakafakī mekafakanimākai.’ ¹⁷Nāskakē mā nono Cesarea ano feafono, pena fetsa mē xanīfoxō a xanīfofo tsaomisfo ano tsoaxō, ē ato manamayamea Pablo ifitanōfo. ¹⁸Akka afaa chakafaamakī ea yoikapo ē ato fafiaino, tsōa aōnoa afaa chaka ea yoiama. Afara chakafakī finakē ea yoikanira ixō ē shināfiaino. ¹⁹Akka aōnoa yoikī iskafaifāfe ē nikaita: ‘Na Pablo Niosnoa yoimisfo anori yoima, a feronāfake Jesús mā nafianino, mā anā otoyamea,’ ixō yoimisfaifāfe ē nikaita. ²⁰Ē afeskaimē na yoiiafoōnoakai ē tāpiama ixō ē shināita. Nāskaxō ē Pablo yōkaita, Jerusalén ano kapaimākai xanīfāfe anoxō yōkanō a aōnoa yoiiafo keskara.

²¹“Ē askafaito ea Pablo yoikī iskafaita: ‘Ē anā Jerusalén ano kapaima. Nonoxō ēfe xanīfokōichi ea yōkatiro,’ ixō ea yoita. Ea askafaito ē ato yoita anā Pablo karaxa mēra ikimanōfo, nā ē nīchiaitīa,” ixō Festopa yoiaito, ²²Agripa yoikī iskafani: “Ēri na feronāfake nikasharapaikōi,” ixō Agripa yoiaito, Festopa kemani iskafakī: “Mī penama nikatiro,” fani.

²³Nāskata pena fetsa Agripa āfe chiko Berenice fe rapati sharakōi safekanax xanīfāfe pexe mēra ikinifo. Soraro xanīfofo fe a pexe rasi anoa xanīfofori ato fe ikinifo. Nāskaifono Festopa Pablo ifitanōfo ato yoini. ²⁴Mā Pablo efeafono Festopa xanīfo Agripa iskafakī yoini: “Efe xanīfo Agripa, a xanīfo fetsafori

nofe ichanāfāfe na feronāfakekīa oīkapo. Judeofāfe ekeki efeafō aōnoa afara chaka yoiyanā. Jerusalén anoxō chakafamisfo, nono Cesarea anoxori chakafamisfo. Mēxotaima fāsikōi mekayanā retefe ea famisfo. ²⁵Akka afaa chakafakai ē oīma ē retepanā. Akka iskaito ē nika: ‘Ē xanīfo yoipai ē afaa chakafamakī ea yoinō,’ ixō Pablo yoiaito ē nika. ²⁶Akka afaa chakafaitokai ē oīama, aōnoa yoikī ēfe xanīfo ē kirika kenexō ē fomapanā. Nāskakē mato ano ē Pablo efea mīmāi xanīfo finakōikē. Efe xanīfo Agripa, mī Pablo yōkaxō mī ea yoitiro nānori yoikī ē xanīfo kirika kenexō fomanō. ²⁷Akka ē shinā askara sharama na feronāfake xanīfo ari nō nīchitiroma tāpixoma afaa aōnoa yoiiafomākai.”

Pablo xanīfo Agripa ano kaxō yoini a aōnoa chakafakī yoiiafo keskara

26 ¹Nāskakē xanīfo Agripa Pablo yoini iskafakī: “Mī yoitiro afeskakī mia chakafakī mekafafomākī,” faito Pablo mēshainākapā ato yoini iskafakī: ²“Xanīfo Agripa, ē inimakōi mī ferotaifi yoi na judeofāfe eōnoa afara chaka yoiiafo keskara yoi, na eōnoa yoiiafo keskara mī chanīmara fanōma. ³Akka mī xanīfokōi mā mī oīmis, nā judeofo imis keskai nō yoināito. Nāskakē ē mia yoi, fekaxtekima mī ea nikayonō,” ixō Pablo yoini.

Pablo Jesús Ifofamax isharayopaonima

⁴5Anā Pablo ato yoini iskafakī: “Keyokōi judeofāfe tāpikōiafo a ē ato mēranoax imis keskara, ēfe mai anoxō tāpikāta, Jerusalén anoxori tāpiafo. Askatari mā tāpiafo, akka mia yoipaikakī mia yoitirofo, ēri fariseo. Nā nōko xinifāfe noko yoipaonifo keskara ē nikakōimis. ⁶Epa Niospa nōko xinifo yoini keskafakī, a yora naax anā

ototirora ixō ē chanīmara faito, ea chakafakakī mato ano ea efeafō. ⁷Ēfe kaifo judeofāfe nā doce xoko fetsafāfe, nā Epa Niospa yoiyoni keskara ōipaikakī manamisfo. Nāskakē Epa Nios kifimisfo, penata kīfita fakishi kīfikī famisfo. Nāskarifiakī ēri ōipaikī ē manaino, na judeofāfe āa ea pārakakī ea chakafakī mekafamisfo. ⁸Āfeskakī mā chanīmara faimamē, Niospa yora nakē otofafiatirono?” ixō Pablo ato yoini.

Pablo ato yoini a Jesús Ifofaafō ato omiskōimapaonixakī

⁹Anā Pablo ato yoini iskafakī: “Ēa shināxō a Jesús Ifofaafō ē ato omiskōimapaoni. Nā Jesús Nazarete ano ikano, āfe ane nikakaspakī ē chakafapaoni. ¹⁰Jerusalén anoxō ē ato askafapaoni. A Nios ato kīfixomisfāfe āto xanīfōfōfāfe ea yoiafono a Nios Ifofaafō ichapakōifo ē ato karaxa mēra ikimapaoni. Ato reteafonori nō ato retenō ē ato fapaoni. ¹¹Mēxotaima ē ato omiskōimapaoni, anā Jesús sharara fayamakāfe ixō. Nā ichanāti pexefo mēraxō ē ato askafapaoni. Ē atoki ōitifishkikī finakōikī pexe rasi fetsafo mēra kaxori ē ato omiskōimapaoni,” ixō Pablo ato yoini.

Pablo yoini afesaxō Jesús Ifofamāki
(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹²Anā Pablo ato yoini iskafakī: “Nāskakē achixō ē ato omiskōimapai pexe rasi Damasco ano ē kani, a Nios ato kīfixomisfāfe āto xanīfōfōfāfe ea yoikaxō ea nīchiafono. ¹³Xanīfo Damasco ari fāi kakī ē ōini xini keya nai mēraxō chaxatanaito oa xinī chaxa keskara inima, chaxakī finakōini. Ea kemataima chaxakōia ini, a efe fofaifori ato askafani. ¹⁴Noko askafaino nō nāmā pakeni. Askata āfe meka ē nikani hebreo mekapa ea yoiaito iskafakī: ‘Saulo,

Saulo, ¿afeskakī mī ea omiskōimanimē? Ea mīa iskafai, mīakōi mī chakamei oa fakka ifiki chachixō pae meetiro keskai.’

¹⁵“Ea askafaito nikakī ē kemakī iskafaita: ‘¿Ifo, mī toamē?’ ē faito, nōko Ifāfe ea kemakī iskafaita: ‘Ēkīa Jesús, ea mīa omiskōimamis. ¹⁶Fininākakāfe ē mikiki nokoaki mī ea Ifofanō. Askatari na mī ōiai keskara mī ato yoinō, a ē mia chipo ōimanai keskarari. ¹⁷Ē mia kexesharaxii judeofāfe mia retepaiyaifono, yora fetsafāferi mia askafaiyono ē mia kexesharaxii. Nāskakē ato mēra ē mia nīchi. ¹⁸Nāskakē ato mēra ē mia nīchi, eōnoa mī ato yoinō anā fakish mēra nia keskara inōfoma, askatamaroko penata nia keskara shara inōfo, Satanás chakata ato yoiaito anā nikayamanōfo, askatamaroko Nios Ifofanōfo. Nāskakaxō ea chanīmara fakaxō afara chakafakatsaxakakī āto chaka xatekanax Niospa yoini keskai efe ipaxanōfo,’ ixō Jesús ea yoini,” ixō Pablo ato fani.

Jesucristo yoiaito namakē ōia keskarafaxō Pablo nikakōini

¹⁹Anā Pablo ato yoini iskafakī: “Ēfe xanīfo Agripa, ē nikakaspanima a ē namakē ōia keskarafaxō nīi mēraxō ea yoiaito. ²⁰Damasco anoxō ē ato yoikī taefani Jesúsnoa meka shara ato yoikī. Nāskata Jerusalén anoafori ē ato yoini, Judea mai anoafori ē ato yoini. Askatari a judeofoma ē ato yoini iskafakī: ‘Māto chaka xatekāfe Nios Ifosharakōifaxikakī, askaxori afarafo shara fakī ato ōimāfē mato chanīmara fanōfo mā Nios Ifofasharakē,’ ixō ē ato yoiaito, ²¹judeofāfe ea achinifo Nios kīfiti pexefā mēraxō ea retepainifo. ²²Akka ea retepaiyaifono Epa Niospa ea kexesharani, iskaratiari ē isharakōia Niosnoa ato yoiyanā. A xanīfokōifoya a afamafori ē ato yoisimis. Afaa fetsa ē

yoimisma. A ato Niospa shināmanaino Moisés feta yoipaonifo anori fisti ē yoimis. ²³Iskafakī ato yoipaonifo, na Niospa nīchia Cristo omiskōiax naxii. Mā nafiax anā otoxii, mā otoxō ato yoisharax afeskax Epa Nios fe ipaxatirofomākī, judeofoya a judeofoma,” ixō Pablo ato yoini.

**Pablo Agripa shināmapaini
akairi Jesús Ifofanō**

²⁴Pablo yoikī askafafaiaino, Festopa mekatimafani iskafakī yoini: “Pablo, mā mī fekaxtekōia mēxotaima kirika fisti anekī tāpikōiax,” fani.

²⁵Askafaito nikakī Pablo kemani iskafakī: “Efe xanīfo Festo, ē fekaxtemisma. Askatamaroko na ē yoiai anori sharakōi, chanīmakōi ē mato yoi. ²⁶Na ē mato yoiai anori nōko xanīfo Agripa mā tāpikōia a ē Jesúsnoa yoimis anori. Nāskakē xafakīakōi āfe ferotaifi ē yoi, akka mē tāpia na ē yoiai anori nāatori mā tāpia. Nā ē yoiai anori ē nikamisma mā itiroma onekai ē yoimisma. ²⁷Efe xanīfo Agripa, a Niospa ato shināmanaino yoipaonifo keskara, ĵmī chanīmara faimē? Akka ē tāpia mī chanīmara fai,” ixō Pablo Agripa yoini.

²⁸Askafaito nikaki Agripa kemani iskafakī: “Mā mī ea chanīmara famakerana Jesús Ifofafe,” ixō yoini.

²⁹Askafaito anā Pablo yoini: “Iskaratīa iyamai afetīara ea keskara mī inō ē fichipai, askatari nā mā ea nikaifo keyokōi ea keskara mā inō. Nōko Ifo Jesús Ifofai nāskafiax karaxa mēra mā ikiyamanō ē imis keskai. Nānori ē mato Epa Nios kīfixomis,” ixō Pablo ato yoini.

³⁰Ato askafaito nikai xanīfokōi fininākfani, xanīfo fetsa fe, Bereniceri ato fe askani, a ano tsaofori ato fe fininīfōfānifo. ³¹Nāskakanax ori fokanax āa ranā yoinākani iskanifo: “Na feronāfākekai afaa chakafama

afeskakīkai retetirofoma, askatari afeskai karaxa mēra itiroma.”

³²Nāskaxō Agripa Festo yoini iskafakī: “Na feronāfaka nō kāimakerana, ē xanīfo César ari kaimakai noko faino,” ixō Agripa Festo yoini.

Pablo Roma ari nīchinifo

27 ¹Nāskakē shināxaxō Italia ano noko nīchinifo. Pablo yafi a afē karaxa mēra imisfo soraro xanīfāfe āfe ane Julio ato kexenō. Nā sorarofō, “Xanīfo finakōia kexemisfo,” ato famisfo. ²Nānoax kanōanāfānē nō nanekaini. Nā kanōanāfā Adramitio fai fotoa anoax oaino mā itipinīkōiax Asia fai fotoa ano kaino. Aristarcori nofe ini, nā Aristarco Tesalónica anoa ini, Macedonia mai anoa. ³Nānoax kaax pena fetsa Sidón fai fotoa ano nō nokoni. Nānoxō soraro xanīfāfe āfe ane Julio nāato Pablo noikōikī iskafani: “Mefe yorafo kaxō ōitāfe afāfe nā mī fichipaiyai keskara mia inānōfo,” ixō yoini. ⁴Nāskata Sidón anoax nō anā kanōanāfānē kaino, nēfefanē noko akaino nā fakafā nakirafe mai toomāfā āfe ane Chipre aōri nō kani, takai fetsaxomāi noko nēfefanē katimafaino. ⁵Askata mā nō kakī Cilicia yafi Panfilia fakafā kesemēkōi nō finōfaini. Askata pexe rasi Mira ano nō nokoni. Nā pexe rasi Mira Licia mai anoa ini.

⁶Nānoxō a soraro xanīfāfe kanōanāfā fetsa fichini Alejandría anoax okē. Nā kanōanāfā Italia anoax kaino, nāo noko naneni aō nō kanō. ⁷Fenāmāshta kai nō oxa ranākōini, nō kanōanāfā tōfei nō xokenākōini. Nāskax pexe rasi Gnido okiri nō nokoni. Anoxō nēfefanē noko anā akaino, pexe rasi Salmona okiri nō finōfaini. Nā Creta anoa fakafā nakirafe mai toomāfā okiri nō kayakeni.

⁸Nāskata nēfefanē noko katimafaino nō samarakakōi nō fekaxtekōini. Nāskata

nō nokoni pexe rasi āfe ane Buenos Puertos ano. Pexe rasi Lasea chaima ini.

⁹Nāskai mā nō ano samarakōiano, mā mechakaino fakafā pooiki meseniaito ōikī anā katiroma meeki Pablo ato yoini ¹⁰iskafakī: “Xanīfofofāfe, nō katiromaki mesekōi iki kiki mē tāpiaki. Na kanōanāfā yafi nōko afama mīshtifo nō fenotiro, askatari nōri nō āsai fetsetiroki,” ¹¹ato faino akka tsōa Pablo nikanima. Akka na kanōanāfānē ifāfe yoini: “Maa. Nō meseima, nō āsaima. Nō kanō fokāfe,” ato fani. Ato askafaino nā sorarofāfe āto xanīfāfe nā kanōanāfānē ifo nikani. Nā rafeta Pablo nikanifoma. ¹²Akka nā fai fototai shara inima anoxō mechaka finōpaifiaifono nāskakē anoxō shinānifo: “Nō nonoax kanō Fenice ano,” ixō shinānifo. Nā pexe rasi Fenice Creta mai ano ini.

Nēfēfanē fakafā anoxō ato ani

¹³Nāskaxō shinānifo: “Anā nēfēfaima kiki, fenāmāshta nefei kiki na nēfe nō kanō,” ikax yoinānifo. Nāskata nānoax mā nō kakī Creta ketokonōkōi nō finōfaini. ¹⁴Akka mā nō kaino chipo nokoki nēfēfākerakī, fakafā pooiki kanōanāfā rafe rafe ani. ¹⁵Noko askafaino fakafā ketokonō nō kapaiifaino, noko katimafani. Nāskakē nā nēfēfanē nā iyopaiyai ari noko iyonī. ¹⁶Noko askafaino nā fakafā nakirafe mai tōo efapama āfe ane Cauda nō finōfaini. Nāno nō finōfainaino anā noko nēfe fāsi anima. Nāskakē a kanōa kafāshara chirotamea fāsi kerexkai kanōanāfā xaki mēra nanenifo. ¹⁷Mā askafakaxō risfi efapato kanōanāfā nexasharakōinifo ato nēfe toōxayamanō. Nexakaxō āto sama poteti pekakaxō kanōanāfā mēra rātanifo, nēfe noko iyoyamanō nā mashi āfe ane Sirte ano ikaxō, “Nēfe noko fakirira iyoikanōra,” ikaxō. Nāskakaxō kanōanāfāki nexakaxō āto

afeskarafakafānaki nōtanifo, nato nā noko iyopaiyai ari noko iyoikanōra ikaxō. ¹⁸Akka pena fetsa anā nokoki nēfēfani, nāskakē nā kanōanāfā mēranōa āto afama mīshtifo fakafā naki potaketsanifo. ¹⁹Askakāta mā tres nia ikano nēfēfā nishpayamaito ōi kakī āto risiffoya āto firofo, āto fitifo, āto samafo, fakafā naki potakī mitonifo. ²⁰Nāskai nēfēfā nishpayamaino xini yafi fishifo nō ōitiroma ini, nēfēfanē noko ōitimafaino. Nāskatari anā afaa nō shinānima mā nō āsai fetseira ikax.

²¹Nāskakī mā nō foni tenekī ranā faano, Pablo niinākakā noko yoini iskafakī: “Efe yora mīshtichi, nō afeskakeranama na Creta anoax fena foyamakāfe ē mato fafiaino mā ea nikaitama. Nōko afama mīshtifokai nō fenokeranama, mārikai omiskōikeranama. ²²Nāskakē rateyamakāfe. Mā āsaimakai. Kanōanāfā fisti fakafā mēra iki kiki. ²³Na fakishi Niospa āfe ājiri ekeki nokoakī Niospa nīchiano, nā Niosfi ēfe Ifokōikī, nā ē yonoxomis. ²⁴Ea iskafakī yoiakī: ‘Pablo, rateyamafe. Mī xanīfo César ano kaikai ato mia yōkanō mī afaa chakafamākī. Mīoxō Epa Niospa na kanōanāfā mēra mefe foaifo ato kexesharai kiki afeskakanima kiki,’ ixō ea yoiaki. ²⁵Nāskakē ē mato yoikai efe yora mīshtichi, ratekakima inimakāfe. Epa Niospa ea yoiaki keskara ē chanīmara fakōimiski. Mē tāpiaki tsoa āsaima kiki mā ea ājirinī yoiaki. ²⁶Akka fakafā nēxpakīa mai toomāfā anoax nōko kanōanāfā tooxai kiki,” ixō Pablo ato yoini.

²⁷Mā nō catorce nia finōta fakafā āfe ane Adriático ano nō nokoni. Nāskakē nānoxō nēfēfanē nā noko iyopaiyai ari noko iyoikaino, nā fakish fistichi yamenake kafanaino a kanōanāfā mēra yonomisfo yoinānifo: “Mā nō mai ano nokoikaira,”

ikanax. ²⁸Nāskakaxō āto tanātinī faka noamākī ixō meenifo. Mā meekaxō ōiafo treinta y seis metros ini, askata afianā ori fokaxō meefo veintisiete metros ini.

²⁹Nāskakaxō mesekakī nō tokirinīfakī nokoi katirora ikaxō, cuatro faxō āto firopafāfo nexakaxō kanōanāfāki chenexti fakaxō fakafā naki potanifo, noko nēfefanē iyoyamanōra ikaxō. Nāskakaxō Epa Nios kīfinifo koshi penanōra ikaxō.

³⁰Nāskaifono akka a kanōanāfā mēra yonomisfo onefaipainifo kanōanāfā mēranoax. Nāskakē a kanōanāfā mēranoa a kanōa kafāshara fotomapainifo. Nō firopafāfo nexaxō kanōanāfā renexte faxō nō fakanaki potaira ikaxō ato feparapainifo. ³¹Nāskaifono Pablo soraro xanīfo yoini, āfe sorarofoya iskafakī: “Nafō kanōanāfā mēra nēteyamaifono tsōa mato anā iyoyamaino, mā āsai mitokomei,” ato faino, ³²sorarofāfe a aō kanōa fotomapaiyaifo risfi xatenifo a kanōa fakanaki pakeano fāka fōtanō.

³³Nāskata mā penaino Pablo shināxō ato yoini afara pishta pinōfo. Iskafakī ato yoini: “Mā nō nomīko rafe akaki nēfefā nishpaira ixō, manayanā a mā pimis keskafakī mā afaa piamaki. ³⁴Ē mato yoikai pikāfe. Nō piax shara nō itiroki anā māto yora kerex inō. Nō afeskaimakai,” ixō ato yoini.

³⁵Ato yoikī askafata pāa tso mainīfōfā āto ferotaifi, Epa Nios kīfikī iskafani: “Aicho Epa Niosi, mī noko kexesharaki,” fata ato pāa pikīni. ³⁶Ato askafaino inimakōiyanā anā ratekakīma akairi pinifo. ³⁷Akka nā kanōanāfā mēra docientos setenta y seis yorafa nō ini. ³⁸Mā pii māyakōikāta ato trigofō fakafā naki potanifo, kanōanāfā xaka inō.

Kanōanāfā ikini

³⁹Mā penaino a kanōanāfā mēra yonomisfāfe, mā mai fichifikaxō tsōa tāpinima. Akka a fakafā chitotanā noa

mashi fichikaxō, “Ono nōko kanōanāfā nō rītiaki kanō,” inifo. ⁴⁰Nāskakata a aō kanōanāfā nexea āfe risfi xatekaxō nānoa ōifainifo. Nāskatari āto fitifo pekaketsanifo kanōanāfā mēstekōi iyoikanō. Nāskata afianā kanōanāfā rechokoki āto samapafā poteinīfōfānifo ato nēfe iyoikanō. Nāskax mā fōkakī mashi chaima fanifo. ⁴¹Akka mā fofaifono kanōanāfānē mashi tsakax nāno rakanī. Refokirixori mashi tsakakōia ini, pishta ferotitroma. Nāskakē aō chipokirinoax toxai fetseni fāsikōi fākakā poo ikaino.

⁴²Nāskaino sorarofāfe a karaxa mēra imisfo ato retepainifo, tsoa pishta ichoyamanō. “Keyokōi nō ato retenō,” ikax yoinānifo. ⁴³Akka a sorarofāfe āto xanīfāfe Pablo retepaikīma, “Ato reteyamakāfe,” āfe sorarofō fani. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Fatoto mā faka feakī tāpiamākī faka feafaitakāfe mashi ano nokoxikakī. ⁴⁴Akka a faka feakī tāpiafoma tii na kanōanāfā kaxkē aō nonoax fonōfo,” ixō soraro xanīfāfe ato yoini.

Nāskakē keyokōi āsaxma mashi ano nokonifo.

Pablo mai toomāfā āfe ane Malta ano ini

28 ¹Mā nō keyokōi fākakā kesemē nokoxō, nō tāpini nā fākakā nēxpakīa mai toomāfā āfe ane Maltakē. ²Nānoxō keyokōi noko ifisharakōinifo. Nānoax nokoki oi ikaino, matsikōi ini. Nāskakē anoxō chii ketefakaxō, “Yoofēkāfe,” noko fanifo. ³Pablo nānoxō karoya shano ikōferani chii ketefakī. Mā chii ketefaino chii xanamei shano kāikerani oxō mifiki chachini. Mā mifiki chachiax aō neetani. ⁴Pablo āfe mifi shano ronokē ōikani āa ranā isakai fetsenifo: “A na feronāfāke ato retemis rakikīa. Fakafā anoax nokosharafiaino, mā Niospa shano chachimana nai rakikīa,” ikanax yoinānifo.

⁵Akka Pablo metashkiri itakī shano chii nēxpakīa potani. Shanopa chachifiano Pablo paemenima.

⁶Nāskakē keyokōichi ōiketsanifo faraxinākafanax naira ikaxō. Akka faraxiyamaito ōikakī, iskafanifo: “Nakai retemitsamisma, nafi nioski,” ikanax yoinānifo.

⁷Anoxō shinā nā xanīfo Publio chaima ika ini. Nānori yorafo afe ikafo ini. Nā xanīfāfe āfe pexe anoxō noko ifisharakōixō noko pīchasharakōixonī, tres nia ano nō oxaino. ⁸Nānoax Publio āfe apa isinī iki rakani, yonayanā chixoi. Nāskaino Pablo ōikai kaxō Epa Nios kīfixota āfe mīfī māmāsharani. ⁹Pablo sharafaito nikakanax a isinī ikaifori nā ika anoax feafono Pablo ato sharafapani. ¹⁰Ato askafaito ōi kakī anoxō afama mīshtifo noko ināketsanifo. Nāskata mā nō ato makinoax kai kanōanāfā mēra nō naneikainaino, anā afama mīshtifo noko inānifo a nō kakī pifoiikai.

Pablo Roma ano nokoni

¹¹Nāskata anoxō mā nō tres oxe akax, kanōanāfā mēra nō naneinākafāni. Nā kanōanāfānē nā mai anoxō mechaka finōmani. Nā kanōanāfā Alejandría ano ini. Nā kanōanāfā recho koki afarafo tsaoxō fonifo na nōko niosra ikaxō, fetsa āfe ane Castor ini, fetsari Pólux ini.

¹²Nāskax nō nokoni Siracusa fai fotoa ano, nāno nō tres nia oxayoni. ¹³Nānoax kanōanāfānē nō anā kai fakafā ketokonō pishtakōi nō kaax Regio ano nō nokoni. Nānoxō pena fetsa nēfēfānē noko ani a xini oaikirinoaxma oxō. Nāskakē nānoax kaax pena fetsa nō nokoni Puteoli ano. ¹⁴Nānoa a Jesús Ifofaafo nō ato fichini nāfāfe noko yoikī iskafanifo: “Nono nofe oxa ranāyokāfe,” noko fanifo. Nāskata nānoax ato makinoax kaax chipo Roma ano nō nokoni. ¹⁵Mā

nō kaino nō Roma ano nokoyoamano a Jesús Ifofamisfāfe Roma anoxō nikaketsanifo. Nāskakē nokoki nokoifekani fenifo. Atiri pexe rasi Foro de Apio anoax fenifo, atiri pexe rasi Tres Tabernas anoax nokoki nokonifo. Askaiāfe ōikī Pablo Epa Nios kīfikī iskafani: “Aicho Epa Niosi, mī yorafo ekeki nīchiaki,” fani inimakōiyānā. ¹⁶Mā nō Roma ano nokoano, xanīfāfe ato yoini pexe fetsa mēra ares Pablo inō, anoxō soraro fistichi kexenō.

Roma ano Pablo ini

¹⁷Mā nokoitaxakakī ano tres nia ixō, Pablo judeofo xanīfofo Roma ano ato kenamani fenōfo. Mā fekanax ichanāfono Pablo ato yoini iskafakī: “Efe yora mīshtichi, ea nikakapo ē mato yoinō. Ēkai judeofo chakafakī mekafamisma. A nōko xinifo ipaonifo keskarari ē chakafakī mekafayamafiakē, ea achikaxō Jerusalén anoxō romanōfo ano ea nīchinifo. ¹⁸Nānoxō mā ea yōkakaxō, ea nīchipainifo, ēkairoko afaa chakafakē ea retexikakī. ¹⁹Ea askafaifono, akka judeofāfe ea iskafayameafo: ‘A chaka kāimayamafe,’ ea faifono, ē xanīfofo yoini iskafakī: ‘Ē xanīfokōi César ano kapai ato ea yoinō, ē afaa chakafayamafiakē efe yorafāfe eōnoa yoiafo keskara,’ ixō ē ato yoini. ²⁰Ē mato kenamana mato fe yoināxiki. Akka mā mā nikai ēfe kaifo israelifāfe, nā noko nimamis Niospa Fake nō manamis. Nāskakē mā mā ea ōi nonoxō ea metexkere akafono,” ixō Pablo ato yoiaito, ²¹nikakakī iskafanifo:

“Judea anoxō mīōnoa tsōa noko kirika kenexō femama. Nofe yorafo judeofori ariax fēkaxō mīōnoa afaa chaka noko yoiafoma. ²²A mī yoiai keskara nō tāpipai, akka mā nō nikamiski, a maniafo tii anoxō a Jesús Ifofamisfo chakafakī ato mekafamisfokī,” ixō ea yoinifo.

²³Nāskakata, “Pena fetsa nō mefe ichanāfainakaki,” fanifo. Nāskakē yora ichapakōi a Pablo ika ano fenifo nikai fekani. Mā feafono Pablo ato yoikī yātafani, Nios xanifoōnoa ato yoikī. Afeska faxoma Jesúsnoa ato nikamapaikōini, a Moisés kenenioōnoa ato yoita, a Niospa ato shināmanaino kenenifoōnoari ato yoini. ²⁴Pablo ato yoiaito ranārito nikanifo, akka ranāritori nikakaspanifo. ²⁵Nāskakē āa ranā fochishpanā faatanānifo ares shinākanima. Nāskakata mā fopaiyaifono Pablo ato yoini iskafakī: “Isaías chanīmakōi ato yoipaoni Niospa shināmanaino. Nāōxō Niospa Yōshi Sharapa mātō xinifo yoini, iskafakī:

²⁶Kaxō mī kaifo yoitāfe iskafakī: ‘Mā mā nikakōifikī mā nikasharaima; mā mā afara sharafo ōifikī mā ōisharaima.’ ²⁷Mā na yorafāfe

nikafikakī shināsharakanima, āto ōiti fēstokōi. Mā ōifikakī tāpipaikanima, na ē yoiai keskara chanīmakōi ōifikakī. Askatari nikakōiafoma ē ato chaka soaxopanā efe nīpaxanōfo, ixō Niospa Yōshi Sharapa Isaías yoini. ²⁸Na ē mato yoiai keskara tāpikāfe, Epa Niospa noko nimapaiyai keskara mā nikayamaino a judeofoma ē ato yoi afāfe ea nikakōixikani,” ixō Pablo ato yoini.

²⁹Pablo ato yoikī askafaino, judeofo mā fokani āa ranā feratenāfonifo.

³⁰Anoxō Pablo xiniya rafe ani. A pexe ifo Pablo kori ināni a mēra ixiki. Nānoxō ato ifisharapaoni ōikai fofaifono ato yoisharayanā. ³¹Nānoxō ranotamakōi ato yoini afeskaxō Epa Nios xanifāfe noko ikitiromākī. Nōko Ifo Jesucristoōnoari ato yoiaito tsōa xatematiroma ini. Nā tii.